

Primorski dnevnik

Postnina plačana v gotovini Cena 50 lir TRST, nedelja 26. aprila 1964 Leto XX. - Št. 100 (5783)

O kulturnem sožitju

Žitimo v časih, ko postaja vedno bolj živo spoznanje, da se človeštvo ne bo moglo ohraniti in niti napredovati, če ne bo našlo skupnega imenovalca za vsa tista vprašanja, ki so skupna vsem ljudem na svetu: če ne bo enkrat za vselej rešeno vprašanje miru in mirnega sožitja, če ne bo za vselej odpravljena lakota, če ne bodo dokončno izginili rasni predsodki, če ne bodo nazori služili izključno iskanju novih pravičnejših, socialnejših oblik življenja. Za rešitev teh in še mnogih drugih vprašanj, se trudijo državni in politični, znanstveni in sociološki, gospodarski in umetniški, filozofi in kulturniki. Na vseh svetovnih relacijah se odvijajo stiki med njimi, izmenjava mnenj in izkušenj, posredovanje materialnih in duhovnih dobrin in vrednot. Vse to ne gre vedno gladko in brez trte, tudi ne brez kompromisov, a vendarle gre in v tem je nova vsebina sedanjega časa.

In pri nas v Trstu? Ali hodimo s tem novim časom?

Res je; zaradi posledic preteklosti zarjavelo kolo medsebojnih odnosov na našem narodnostno stičnem področju se je v zadnjem času začelo vrtili. Naredilo je tudi že precej obratov in slep bi bil, kdor ne bi hotel videti novega veduša, v katerem živimo. A vendar so še primeri, ki dokazujejo, da so nekje ovire, da bi to kolo steklo hitreje, da bi nadoknadilo, kar je bilo zamujenega.

V mistih imamo predvsem kulturne stike, izmenjavo gledaliških in glasbenih ansamblov, solistov, razstav, predavateljev itd., med obema sosednjima državama in njunimi narodi. Precej tega je v zadnjem času sicer bilo, toda skoraj nič ali prav malo (in še to skoraj no boječe) prav pri nas v Trstu. Človek ima vtis, da so drugod v naši državi drugače doleti potrebo in duha novega časa. V Vidmu je na primer pred nedavnim gostoval simfončni orkester Glasbene akademije iz Ljubljane. Sledil mu je solist - violonist evropskega slovesa Dejan Bravničar, ki je z velikim uspehom koncertiral z videmskim simfončnim orkestrom v Vidmu in v Cedadu; v Ronkah je bila več dni kolektivna slikarska razstava slikarjev Slovenskega Primorja; videmski simfončni orkester se pripravlja na gostovanje v Ljubljani; tržaški zgodovinar prof. Carlo Schiffrer je predaval na Reki in v Pulju, tržaški violonist Gulli je gostoval na Reki, da niti ne omenjamo seminarjev in predavanj italijanskih profesorjev na italijanskih srednjih solah v Kopru in na Reki. Vsem tem ansamblov in posameznikom so bila vrata orodnih gledaliških in koncertnih dvoran, vse so imele značaj javnih kulturnih manifestacij ob naj-

večji pozornosti krajevnih, ne samo kulturnih, temveč tudi političnih krogov.

Trst pa ostaja izven tega živega toka, nekje na robu, kot da ne bi bil kulturno središče na vzhodni meji države in kot da ne bi imel določenih interesov in dolžnosti posredovalca kulturnih vrednot. V gledališču Verdi gostujejo ansambli iz Nemčije, Afrike in celo iz Kitajske, toda kakšnega ansambla iz sosednje Jugoslavije v vseh povojnih letih se nismo videli in tudi solistov ne, razen če niso prišli k nam pod etiketo kakšnega nemškega opernega gledališča. Gledališke skupine gostujejo pri nas le, če jih za ceno velikih finančnih žrtv vabijo naše slovenske kulturne ustanove, toda v takih primerih se krajevemu italijanskemu tisku ne zdi vredno niti opozoriti javnost na te kulturne prireditve, kaj šele o njih poročati. In še bi lahko naštevali, saj so možnosti za kvalitetne kulturne izmenjave skoraj neizčrpane. Nekaj skromnih, širši javnosti skoraj nedostopnih poskusov, je v zadnjem času bilo s strani italijanskega Krožka za kulturo in umetnost, v katerem je že pred časom predaval slovenski glasbeni kritik in pedagog dr. Cvetko, pred dnevi pa je nastopila svetovna znana pianistka Duhranka Tomšič. Kot dajemo krožku priznanje zaradi tega, tako moramo tudi ugotoviti, da gre v tem primeru le za pobude okeana krova kulturno in umetniško široko razgledanih ljudi, ki bi morda storili še kaj več, če ne bi imeli vezanih rok sprito nezainteresiranosti, če ne celo nasprotovanja določenih nekulturnih krogov in odločujočih faktorjev.

Na nedavni tiskovni konferenci je predsednik Krožka za kulturo in umetnost v Trstu v zvezi zasedanjih o temi »Aktualnost kulture v deželi - problemi in ustanove«, izjavil, da je namen teh zasedanj prispevati k razvoju kulture v novem deželnem okviru, da bo dostojno predstavljena slovenskemu in nemškemu svetu, na katerega meji.

Lep in koristen namen, toda usaj v Trstu izvedljiva samo, če bodo prej odstranjene vse ovire, ki so doslej preprečevale široko medsebojno kulturno spoznavanje s pomočjo medsebojnega izmenjavanja kulturnih in umetniških vrednot, če bodo odpadli predsodki, da so nekatere kulturne hiše sicer dostopne Nemcem, Afričanom in Kitajcem, ne pa našim bližnjim sosedam, prvemu na tistih svetovnih relacijah, na katerih se sedaj tako obetajo ustvarjajo novi odnosi v veliki družini človeštva.

Prepričani smo namreč, da bomo k tem novim odnosom mi vsi, kar nas živi na tem našem malem ozemlju, koristno prispevali le tako, če jih bomo najprej ustvarili pri nas samih.

j. k.

Slovenski kandidati za deželni svet

MARKO WALTRITSCH **IZIDOR PREDAN** **VILJEM ČERNO**

Kandidat na listi PSI v tržaškem in goriškem okrožju, ki ima možnost za izvolitev, če dobi v goriškem volilnem okrožju dovolj preferenčnih glasov.

Eden izmed dveh kandidatov na listi KPI v Beneški Sloveniji, ki se bo s slovenskimi preferenčnimi glasovi prav gotovo uveljavil.

Slovenski kandidat na listi PSI v videmskem okrožju, za katerega je prav tako važno, da se s pomočjo preferenčnih glasov sorojakov uveljavi.

dr. KAREL ŠIŠKOVIČ **JOSIP JARC** **dr. JOSIP ŠKRK**

Kandidat na listi KPI v tržaškem okrožju, za katerega je že sedaj gotovo, da bo, tudi po zagotovilih vodstva KPI, izvoljen v deželni svet.

Kandidat na listi KPI v goriškem volilnem okrožju, za katerega je izvolitev s sklepom goriške federacije KPI zagotovljena.

Kandidat na listi »Slovenske skupnosti« v tržaškem in goriškem volilnem okrožju, ki ima realne možnosti, da bo izvoljen posredno iz ostankov.

Objavljamo slike šestih — od skupno 41 — najbolj znanih slovenskih kandidatov na volitvah za deželne svetovale 10. maja letos. Pripominjamo, da imajo vsaj štirje izmed njih realno možnost, da bodo izvoljeni

KNJIGA PROF. G. MARIJA

Udeležba Jugoslovancev v odporniškem gibanju v pokrajini Pesaro

O deležu Jugoslovancev, ki so kot bivi interniranci aktivno podprli odporniško gibanje v sosednji Italiji, naši širši javnosti doslej ni bilo kaj dosti znanega. Po preteku skoraj dveh desetletij pa je pred publiko izšlo izpod peresa prof. Giuseppe Marija v Pesaru avtentično zbrano gradivo o taktičnih vojnih dogodkih v pesarski pokrajini in njeni okolici, kjer je bilo, kakor se zdi, sorazmerno največ Jugoslovancev, ki so po zlomu Italije 8. septembra 1943 ušli iz italijanskih koncentracijskih taborišč in se tako rešili zajetja po Nemcih. Delo ima naslov: »Odporniško gibanje v pokrajini Pesaro in sodelovanje Jugoslovancev«. Profesor Giuseppe Mari se je med lastnim obiskom v Sloveniji odločil, da bo zbral vse še dostopne podatke o partizanskem gibanju v domači pokrajini in jih objavil v primerni obliki. Delo je sicer namenjeno domači javnosti, predvsem mlademu rodu, toda Jugoslovancem je posvetil takšno vlogo pri razvoju partizanstva, da bo branje tega dela nedvomno zbudilo zanimanje vsakega našega bralca.

Giuseppe Mari je doma iz okolice mesta Urbina, Raffaelevo rojstnega kraja. Rodil se je leta 1911 in se kot sin kmečkega delavca lahko izučil samo obrti. Kot izučeni mehanik se je nato z lastno silo prebil od izpita do izpita, dokler ni dosegel diplome iz književnosti na turinski univerzi. Še kot študent se je pobil seznanil z naprednimi idejami. Kot komunist se je vedno zavedal svoje dolžnosti. Septembra 1943 se je s svojo topniško baterijo na nekem položaju severno od Rima več dni upiral nemškemu oddelku, vtem ko so se drugi oficirji kraljeve vojske že davno razbežali na vse strani. Lani je za to dejanje prejel drugo najvišje vojaško odlikovanje, srebrno medaljo za hrabrost. V ilegalni odporniški organizaciji je zavzemal razne funkcije. Bil je med prvimi političnimi predstavniki, ki so prišli v stik s skupinami jugoslovanskih beguncev iz taborišč. Z njihovo pomočjo so bile potem organizirane prve partizanske enote na področju pesarske pokrajine in ime komandanta »Carla« je ozko povezano z nastankom verjetno največje, nedvomno pa najbolj organizirane jugoslovanske partizanske enote v Italiji, bataljona »Stalingrad«.

Drugi pobudnik za Marijevo knjigo je bil predsednik mestne občine Pesaro dr. Giorgio De Sabbata. Bil je politični komisar I. bataljona, cantianskega, kjer je nastala prva italijanska partizanska enota. Rodil se je v Pesaru leta 1925 v meščanski družini in dostižal za doktorja prava. Bil je študent, ko se je odločil, da se bo boril za pravičnejšo družbeno ureditev. Kot član KPI so ga že drugi izvolili za predsednika domače občine. S tovaršem Marijem sta bila glavna pobudnika za navezavo čim tesnejših stikov z Jugoslovanci. Ta želja se jima je uresničila dne 25. marca t. l. Na izredni seji mestnega sveta Ljubljane je rešeni komisari Giorgio kot vodja italijanske delegacije na trdili akt o pobratenju dveh neuklonljivih žarišč odporniškega gibanja proti fašističnemu nasilju, mestu Ljubljani in Pesaru. Za to priliko sta prinesla s seboj omenjeno knjigo, ki nedvomno pomeni njuno najlepše darilo.

Včerajšnje svečanosti ob 20-letni osvojitvi niso potekale povsod v miru. Do fašističnih napadov in drugih zločinov dejanj je prišlo v Aquili, Rimu, Palermu in Neaplju. Vsestranski izvršni odbor združenja »Nuova resistenza« je v posebnih izjavi izrazil, da zaradi tega zaskrbljenost ne poudari, da je sprito vedno večja števila zločinov dejanj neofašizma moč domnevati, da obstaja nekaj vsestranskega načrta fašističnih izvajanj zlasti z namenom, da se zmanjša vrednost proslav odporniškega gibanja in da se take proslave onemogočijo.

Na Cipru pa se je položaj vnovič poslabšal. Včeraj zjutraj je prišlo do novih spopadov ob južni obali otoka in v bojih, ki so trajali dve uri, je bil ubit en Grk. Znova so se začele sovražnosti tudi na področju Kikoma, kjer so včeraj ciprski varnostne sile izvršile napad in zavele nekatere turške položaje: ubitih je bilo 15 turških upornikov in ranjen en Grk. — Grški zunanji minister je izjavil, da pada vsa odgovornost na turško vlado in da so zueriski in londonski sporazumi neizvedljivi, in da jih je Turčija dvakrat prekršila. Predsednik grške vlade Papandreu pa je poudaril, da bo Grčija uporabila za pomoč ciprskim Grkom samo miroljubna sredstva.

Azijski predsednik Ben Bela je prispeval večeraj na uraden obisk v Moskvo, kjer je izjavil, da je bila pomoč SZ in drugih socialističnih držav odločilna za zmago Alžircev proti imperializmu, ter hkrati poudaril, da je Alžirski nepreklicno izbral pot socializma, da vodi politiko miroljubnega sožitja, razoroževanja, solidarnosti z afriškimi narodi, ki se borijo proti kolonializmu, politiko političnih in trgovskih odnosov z vsemi državami. V SZ bo Ben Bela ostal dva tedna. — V Moskvi so večeraj sporočili, da so izstrelili nov satelit brez človeške posadke.

Iz Brazilije pa poročajo o katastrofalnih poplavih v državi Rio Grande do Norte, zaradi katerih je ostalo 15.000 ljudi brez strehe in mnogo ljudi je izgubilo življenje.

V neki dolini Uzbekistana v Sovjetski zvezi pa so morali izprazniti zaradi potresa več vasi, ker je nastalo umetno jezero in s tem nevarnost, da bo poplavljen spodnji del doline, kajti voda naglo narasla. V nevarnosti je tudi veliko mesto Samarkand z 200.000 prebivalci. Med potresom se je namreč odtrgal del pobočja gore (podobno kot v soški Valonti) in prihrumel v reko, kjer je nastal umeten jez, za njim pa jezero, v katerem je v 24 urah gladina vode narasla kar za 10 metrov. V nevarnosti je tudi mesto Pengkent.

SLOVESNE PROSLAVE 25. APRILA - PRAZNIKA OSVOBODITVE - PO VSEJ ITALIJI

Mir, svoboda in socialna pravičnost žive vrednote odporniškega gibanja

V Cuneu - zibelki protifašistične borbe - so se proslave udeležili tudi predstavniki evropskega partizanskega gibanja - Ministri, podtajniki in politične osebnosti so poudarili neminljivo veljavnost protifašizma - Moro odpotoval v London

RIM, 25. — Po vseh italijanskih mestih so bile danes proslave 25. aprila 1945, ko se je partizanska borba razširila v vseh delih uporabljiva v severni Italiji, ki je v nekaj dneh likvidiral še zadnje ostanke odpora nacističnih in fašističnih čet in osvobodil ta del Italije še pred prihodom zavzemskih sil.

Teh proslav, ki so vključevale maše zadušnice v spomin padlih, polaganje vencev na njihove grobove in spomenike, so se udeležili ministri in državni podtajniki, ki so v priloženih govorih poudarili pomen protifašistične borbe za osvoboditev Italije in za demokratično in napredno ustvarjanje njene republiške ustave.

V Cuneu, zibelki odporniškega gibanja, so proslavili to obletnico na posebno slovesno način, ker so v tem mestu zbrali tudi predstavniki evropskega partizanskega protifašističnega in protinacističnega gibanja. Po maši zadušnice, je bila uradna slovesnost v dvorani trgovinske zbornice, kjer so se zbrali: poslanci Sarti, Gasco, Bianconi; senator Terracini in najvišji predstavniki krajevnih oblasti; predsednik občine Kragujevac, Obren Stojanović; župan iz Liegea Jean Raymond; francoski generalni konzul v Turinu Pierre Jamme; prof. Psaharopoulos, grški glavni svetnik, ki je zastopal grško mesto Kalavrita; kulturni ataše angleškega veleposlaništva v Rimu Ashford-Russell; tajnik sovjetskega veleposlaništva v Rimu Gorkov in drugi.

Slovesnostni govor je imel ministar za državne soudeležbe Bo, ki je poudaril med drugim, da se je epok odporniškega gibanja razširil po vsem svetu in se spremenil v poslanico napredka, enakopravnosti in socialne pravičnosti. Toda vse še ni takoko: ni še končano vse. Odporniško gibanje nalaga sebi in nam novo mejo: mejo človeške solidarnosti, dejavnosti za zavarovanje in obrambo miru, pa tudi moralne obveznosti — osebnih in kolektivnih — posameznikov in narodov, da bi človeštvo usmerili po poti razumevanja in strpnosti, ki naj ne bosta plod meščarjenja ali le ravnotežja atomskega strahu, ampak naraven razvoj že gotovega dozevanja.

V Rimu je notranji minister položil vence na grob neznanega junaka in na grobnico v Fosse Ardeatine, kjer se je zbral ogromna množica ljudi. Zupan Petrucci pa je položil vence na grobnico padlih za svobodo na pokopališču Verano.

Na proslavi v Lucei je imel slovesnostni govor bivši predsednik republike Gronchi, ki je poudaril med drugim, da je še le osvobodilno gibanje dalo Italiji njeno prvo demokratično ustavo, ker se prvi prepoved ni zaključil z novo ustavo, ampak s prevzemom albertinskega sta-

tuta, ki je bil že takrat zastarel. Gronchi je nato poudaril potrebo po stvarnejši socialni pravičnosti, ki je naloga podlaga svobode. Zadnji del svojega govora je govornik posvetil mladini in prikazal nujnost, da se mladina seznani z odporniškim gibanjem v njegovem zgodovinskem in sedanjem pomenu, ker je polemika glede preteklosti in ker je upal, da iluzija vsake nove generacije, da mora začeti vse znova, in se zato bori proti mitom in retoriki. Toda kdor veruje v odporniško gibanje ni mitoman, ampak se sklicuje na še živo stvarnost, in to stvarnost je treba pojasniti brez retorike, v njenem dejnem in zgodovinskem pomenu.

Tudi podpredsednik poslanske zbornice Pertini je na proslavi v Reggio Emiliji poudaril, da je treba predvsem mladino spomniti na 25. april, da ne bi nikoli pozabila, da so se protifašisti borili, da bi mladina poznala svobodnoje prihodnost. Dvajset let po osvoboditvi smo upravičeno vprašati se, kje je uveljavljanje i člena ustave, ki pravi, da republika temelji na delu. »Da bi to postala stvarnost se slovesno obvezujemo, da bomo nadaljevali borbo z istim duhom, ki nas je privedel do 25. aprila«.

V Ferrari je senator Secchia poudaril med drugim, da se naša naloga ni končala s 25. aprilom in ne bo končana, dokler Italija ne bo obnovljena v svojih strukturah, kot to zahteva ustava z namenom, da bi Italija postala dežela, v kateri blagostanje in pravica ne bosta privilegij le nekaterih, ampak življenjski pogoji vseh Italijanov.

Predsednik senata Gava je na proslavi 20-letnice kongresa CLN v Bariju, ki je bila v Neaplju v okviru proslav 20-letnice odporniškega gibanja in na pobudo krajijske federacije KD, dejal med drugim, da je bil že takrat prepričan zagovornik republike, ker bi monarhija predstavljala po vsej verjetnosti nepremostljivo oviro za sodelovanje med katoličani in socialisti. V politiki a Fanfaniem pa je Gava dejal, da je treba pot, za katero se je KD odločila, prehoditi z lojalnostjo in pogumom, hkrati pa z razumevanjem za stvari, če se hočemo izogniti daljšim in globljim motnjam in morda tragičnim pustolovščinam. Pripravi se v teoriji o nujnosti ali nenujnosti določenih usmeritev nima smisla, ker je samo po sebi razumljivo, da ni nobena formula večna niti ne more preživeti ugotovljenih negativnih rezultatov; medtem ko pa ne nadna predložitev teze o nenujnosti — tudi če se nejasne in spreminjive vsebine — utegne imeti tak negativen rezultat.

Ob 15.30 je predsednik vlade Moro odpotoval z vlakom v London, kamor bo prispeval v ponedeljek dopoldne. Moro odhaja v London na povabilo predsednika angleške vlade Douglasa Homu; v angleški prestolnici se bo zadržal do 1. maja.

Ne več bombe, pač pa bombice...

Protest združenja «Nuova resistenza» proti fašističnim izzivanjem

Poziv na odločno akcijo, da se izkorenini neofašizem in da se mladina vzgaja v idealih odpora

RIM, 25. — Vsestranski izvršni odbor združenja «Nuova resistenza» je objavil izjavo, v kateri izražajo zaskrbljenost zaradi tepističnih in zločinških dejanj neofašizma proti spomenikom, sedežem združenj in osebam, ki so se povečala v zadnjem času, tako da je moč domnevati obstoj vsestranskega načrta za izvajanje protispartanskega boja in da se onemogočijo te proslave.

«Ugotovilo se je, pravi izjava, da poseben zaganjanje izjavov proti mladim antifašistom, ki so se manjšina v državi in v tujini, da bi med svojimi sodobniki razširili poznavanje dejanj in idealov odporniškega gibanja in s tem a svoje strani prispevale k proslavam dvajsetletnice izvršnih odbor mladinskega združenja «Nuova resistenza» se sprito takega stanja obrača na oblasti, na tisk, na mlade demokratke in na vse državljane s pozivom, naj poskrbijo, da se odkrijejo in prijavijo oblastem neposredni in posredni krivi tepističnih dejanj in da se jim prepreči, s tem da se najdejo in izkoreninijo vzroki in krogi, kjer se ta dejanja organizirajo, ter da se okrepijo akcija za vzgojo v idealih odporniškega gibanja in v idealih demokracije v tisk, v organizacijah, da se eliminira neofašizem, ki je, na žalost priložnost tudi v današnjih dneh. Današnji fašistični tepizem gotovo ne ogroža varnosti države, toda ostaja rakasta rana za državo in v pravilni in dejanski nevarnosti življenja antifašističnega državljanov in njihove svobodne dejavnosti.

Tudi danes so fašistične skupine povzročile nerede v nekaterih mestih. V Aquilu so fašistične skupine motile proslavo obletnice osvoboditve, in prišlo je do spopadov. Skupine fašističnih mladencev so med proslavo trosile fašistične letake. Policija je aretirala pet fašističnih mladencev, ki pa jih je čez nekaj ur izpustila.

V Rimu je skupina fašističnih mladencev preteklo noč vdrla v študentski dom in prepleta tri napredne študente. Aretirali so enega študenta, ki ga bodo prijavili sodišču. Policija išče še drugih sedem napadalcev.

V Palermo so skupine fašistov motile proslavo odporniškega gibanja, ki je bila v nekem kinu.

ZAKLJUČEK TRG. POGAJANJ MED SFRJ IN ITALIJO

Proučili so vprašanja za olajšanje obmejnega prometa

Mešana komisija je podpisala dva dodatna protokola k dosedanjima sporazumoma - Ben Bela na poti skozi Beograd v Moskvo

BEOGRAD, 25. — S podpisom dodatnega protokola k trgovinskemu sporazumu in dodatnim protokolom o malem obmejnem prometu k sporazumu iz leta 1955 se je končalo nocoj v Beogradu osemnajstodnevno zasедanje mešane jugoslovanske - italijanske komisije, ki je bila ustanovljena na podlagi določb trgovinskega sporazuma od 23. marca 1963.

Komisija je v ozračju prijateljstva in sodelovanja, kot to poudarja uradno poročilo, opravila podroben pregled dosedanje blaginje izmenjave in z zadovoljstvom ugotovila ugoden razvoj izmenjave v lanskem letu, posebno kar se tiče povečanja jugoslovanskega izvoza v Italijo. Komisija je zlasti ocenila kot ugodno tudi izmenjavo v letošnjem prvem trimesečju, ki kaže nadaljnji napredek in povečanje izmenjave v okviru sporazumov o lokalnem prometu, in je posvetila posebno pozornost proučevanju vprašanj nadaljnje olajšanja te izmenjave.

Mešana jugoslovanska - italijanska komisija je proučila tudi ostala vprašanja v zvezi z izvajanjem trgovinskega sporazuma zaradi napredka trgovinske izmenjave in gospodarskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo.

Predsednik demokratične ljudske republike Alžirije Ahmed Ben Bela se je danes na poti na uraden obisk v Sovjetsko zvezo zadržal eno uro na beograjskem letališču. Ben Bela so na letališču pozdravili v imenu predsednika republike podpredsednik Aleksander Ranković, državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, predsednik mestne skupščine Beograda Smiljan Neoričić in druge jugoslovanske osebnosti.

Kakor poroča agencija Tass, je v reko Zerafšan prihrumelo 15 milijonov kubnih metrov smolje in skalovja. Agencija dodaja, da bi ta material mogel zavzeti prostor podnebne z 800 nastropij, ki bi bila dolga 600 metrov. Do ogromnega podpora je prišlo zaradi neprestanega deževja v zadnjih tednih, še prej pa je del gore zrhal pod pes.

V glavnih štirinajstih urah je gladina vode v umetnem jezeru narasla za deset metrov. Naravni jezik, ki zadržuje vodo, je dolg približno 600 metrov. Na pri-

zadeto področje je prišla posebna vladna komisija, ki je odredila evakuacijo prebivalstva iz vseh ogroženih krajev.

Dve glavni ogroženi mesti sta Pengikent in Samarkanda. To je eno najvažnejših mest v sovjetskem Uzbekistanu in je zelo staro. Ustanovljeno je bilo v četrtem stoletju pred našim štetjem. V štirinajstem stoletju našega štetja je bilo prestolnica mongolskega imperija. Njegovi spomeniki so ena glavnih turističnih privlačnosti v Sovjetski zvezi.

RIO DE JANEIRO, 25. — V brazilski državi Rio Grande do Norte je prišlo do katastrofalnih poplav. Po dosedanjih podatkih je 15.000 ljudi brez strehe, vsaj poljski predelki so uničeni, porušeni je bilo 11 jezer, mnogo ljudi pa je zgubilo življenje.

V državi Bahia, in sicer v bližini Salvadorja, je nastal pravi podor celega grida, ki je pokopal pod seboj 16 hiš. Pri tem so zgubili življenje tri osebe, okoli 30 pa jih še pogrešajo. Tudi na drugih področjih je nevarnost zemljepisnih usodov zaradi nenenege deževja.

Tradicionalne priredive italijanskih sol v Umau

UMAG, 25. — V okviru proslave 20. obletnice ustanovitve Italijanske unije za Istro in Reko so se priče danes v Umagu tradicionalne priredive italijanskih sol z Reke, iz Pulja, Kopra, Rovinja, Izole, Pirana, Umaga, Buja, Vodnjana, Galizane, Poreča in Savudrije.

Sole bodo v dveh dneh uprizorile več komedij, operet, baletnih in folklornih plesov. V okviru priredive so v Umagu odprli tudi razstavo slik in umetniških fotografij dijakov italijanskih sol.

Delegacija KPI odpotovala v Moskvo

RIM, 25. — Danes je odpotovala iz Rima v Moskvo delegacija KPI Italije, ki jo vodi Pietro Ingrao. V kateri sta tudi Arturo Colombi in Enrico Berlinguer. Delegacija bo ostala v Moskvi en teden.

Minister je poudaril, da so zue-riski in londonski sporazumi neizvedljivi, in je dodal, da je Turčija dvakrat prekršila te sporazume - s tem da je razstrela svoje vojske ob cesti iz Nikozije v Kirenio in s tem da je razstrela v Kirenio z namenom, da olajša morebitno izkrcanje na otoku, in s tem da teh vojakov ni umaknila.

Zatem je minister Kostasopoulos zanimal, da bi bilo grško-turško prijateljstvo mrtvo zaradi dogodka na Cipru. Dodal je, da je bilo to prijateljstvo zadeto po drugih prejšnjih dejanjih. Med temi je v italiki, ki ga je zavela Turčija v drugi svetovni vojni, prisilno vključevanje v vojsko ne-muslimanskih elementov v istem razdobju, nalaganje ogromnih davkov grški manjšini v Turčiji, grozodejstva proti grški manjšini v Carigradu leta 1955.

Med debatno je govoril tudi predsednik vlade Papandreu, ki je poudaril, da bo Grčija uporabila samo miroljubna sredstva, da pomaga ciprskim grkom. «Naš smoter je, je izjavil Papandreu, dati Cipru večinsko vlado s pravico za to manjšino. Grško-turški odnosi ne bodo nikoli skaljeni po krivdi Grčije. Ne zahtevamo od naših zaveznikov, naj dajejo prednost Grčiji pred Turčijo, toda hočemo samo, da se uveljavijo pravice».

Preteklo noč je bil v Nikoziji najden en angleški vojak, ki pripada silam OZN, ko so se morali vojski OZN braniti pred streljanjem turških upornikov.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Grški zunanji minister je v svojem govoru v poslanski zbornici izjavil, da gre za vse odgovornosti za sedanje stanje na Cipru in za napetost med Grčijo in Turčijo.

Ben Bela prispel v Moskvo na dvotedenski obisk

V svojem govoru se je Ben Bela zahvalil za pomoč med osvobodilno borbo in pozneje

MOSKVA, 25. — Alžirski predsednik Ben Bela je prišel danes na uraden obisk v Sovjetsko zvezo, kjer bo ostal dva tedna. Z njim so prišli tudi zunanji minister, minister za gospodarstvo in minister za socialne zadeve ter načelnik alžirskega glavnega štaba polkovnik Tahab Zbiri.

Na letališču Vnučko v Moskvi so alžirsketo sprejeli Hruščov, Brežnjev, Kosič, Mikojan ter nekateri člani predizida KP SZ.

«Turkovi so goste pozdravili v imenu CK KP SZ ter v imenu sovjetske vlade in vrhovnega sovjeta», poudaril je, da sovjetsko ljudstvo z veseljem sprejema Ben Belo, ki se je boril proti kolonializmu in ki predstavlja ljudstvo, ki si gradi novo življenje.

«Zadovoljni smo, je dodal Hruščov, da so naši odnosi dobri. Sicer bomo poskrbeli, da bo vaše bivanje med nami prijetno in za namstvo in da boste mogli bolje spoznati sovjetsko stvarnost. Pripravljeni smo, da vas bo naše ljudstvo sprejelo kot drage goste».

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Ben Bela je v svojem odgovoru med drugim izjavil: «Z veliko radostjo prihajam prikrit v Sovjetsko zvezo, deželo oktobrske revolucije. Mi, ki smo nepreklicno izbrali pot socializma v borbi zati-ran narodov, priznavamo, da je bila pomoč Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav odločilna za našo zmago proti imperializmu. Oktobrska revolucija, okrepitev Sovjetske zveze, nastanek drugih socialističnih držav po vojni, so čimtelj, ki so v oporo borbi proti izkoriščanju na vsem svetu».

Ob koncu govora Ben Bele mu je Hruščov podaril kumico iz dragocenega črnega krzna.

Vandali odžagali glavo «Sireni» v Kopenhagenu

KOPENHAGEN, 25. — Preteklo noč so neznanji vandali odžagali glavo znameniti «Sireni» na skali v Kopenhagenskem pristanišču, ki predstavlja osebo iz neke Andersenove pripovedke.

Preiskavo je prevzela državna policija, ki je takoj ukazala, naj potapljači začnejo iskati v pristaniških vodah za primer, da so vandali vrgli odžagano glavo kipa v morje.

Znamenita «Sirena» je delo danskega kiparja Eriksena in je prav tako znamenita kakor Eiffelov stolp v Parizu. Bronasti kip je Eriksen napravil po neki tednji lepotici. Postavili so ga v pristanišču leta 1913. Lani, 23. avg

KARIN BOIE:

NADARJEN
ČLOVEK

Profesor Umetnostne akademije, Evald Jakobson je neobičajno molče po večerji pil kavo.

«O čem razmišljaš?» ga je vprašala žena.

«O Lutingu,» ji je odgovoril profesor.

«In kdo je ta Luting?»

«Z Lutingom sva bila nekoč v isti umetniški šoli. Ne verjamem, da ti nikdar ne bi pripovedoval o njem! Morda pa ti res nisem. Že od dijaških let nisem slišal zanj; najprej sem imel preveč dela, potem pa sem popolnoma pozabil starega tovariša... Sprajšuje, kakšen je, torej, ta Luting? Si lahko predstavljáš vsestranske nadarjenega človeka? Če je tako, stoji pred teboj Luting. Lahko bi postal velik umetnik — slikar, govornik, so, da je najnadarjenjši učenec v naši šoli. Ko bi videla, kakšne skulpture je ustvarjal. Boljše kakor slike! Vrh tega je bil v šoli znan kot violinist in pianist, sam je komponiral prelepe, izvorno in nežno glasbe. Se več, govorili so, da je Luting tudi pesnik, čigar verzi tako vznemirjajo človeka, da je pol pijan. Sam jih, žal, nikdar nisem bral ali poslušal.

Kajpak smo bili prepričani, da bo Luting postal najznamenitejša osebnost našega stoletja, nekaj takega, kot sta bila nekoč Leonardo da Vinci ali Michelangelo.

In pomislil, nocoj sem se nenadoma spomnil Lutinga ter se začudil, ker o njem ni duha ne sluha. Zazdelo se mi je, da sem vse doslej pričakoval, da bom neadoma zaslišal njegovo ime, pa sem šele danes spoznal, da je za to prepozno...»

Poslednje besede je profesor izgovoril prav tiho in počasi. Gospa Jakobson je pogledala sprotga. Imel je sive zalisce. Sključen je sedel na stolu. Morda je ob besedah «za to prepozno» pomislil tudi nase? Zares, povsod govorijo, da je njen moč mnogo dosegel — pridobil si je ime, lep položaj in ugled, kakršnega je v družbi težko doseči. Pa vendar, kaj je vse v primerjavi z vzvišenimi smotri, ki si jih zastavlja mladenič, ko komaj stoji prihodnost, o kateri sanja? Tedaj, to vemo, mladenič ne sanja o položaju in naslovu, temveč o vplivu svetovnih razmerij, ki ga vpliva ureniti. Ta sivi sključen mož, ki sedi v naslanjaču, je ustvaril dovolj — pripisujejo mu pomembna dela — toda v trenutku, ko se vrača k spominom svoje mladosti, se mu vse, kar je dosegel, zdi — siromašno in majhno.

«Le kako, da si se prav danes spomnil na Lutinga?»

«Srečal sem človeka, ki mu je bil podoben. Blizu železniške postaje. Sel sem namrščen in jezen zaradi Monsonovega članka v »Stockholmsningenu«, ko sem opazil obraz človeka, ki mi je prihajal nasproti. Zdrnil sem se — kdo neki je? Obrnil sem se in videl, da se je tudi on obrnil. Morda je čutil, da ga opazuje. Sele kasneje sem se spomnil, da je podoben Lutingu. Kaj vem, morda je bil res Luting, morda pa me spomin zapišča. Moški, ki sem ga srečal, pa se mi je zdel starejši, kot bi bil lahko Luting; pretehtati sem želel ta vtis in tako sem obstal, pa pričel računati, koliko let bi imel zdaj. In slednjič sem dognal, da bi bil vsekar prestar, če bi hotel karkoli začeti, če že doslej ni ničesar dosegel...»

Pri vratih se je prikazala sobarica in dejala, da želi nekdo govoriti s profesorjem. Jakobson je odšel iz sobe.

«Ljubi bog, saj ni mogče... Saj vendar ni mogče, da bi bil res ti, Luting! Vstopi, vstopi vendar!»

Da, bil je on. V temno predsobo profesorja Jakobsona je vstopil Luting! Zapiščena in alkohol stola mu razbrazdala obraz, plašč je bil ves plesnoben, hlače ponošene, v podplatih pa so zljale luknje. Sprašujoče je pogledal gospodarja, obrnil pogled k lestenci, ki je visel s stropa, in stopil proti obešalniku.

«Dobrodošle! V pravem trenutku si prišel — pravkar pleva kavo!» ga je hkrati Jakobson.

Luting je mirno prikal, sikel plašč in ga obesil na kljuko. Ostal je v suknjiču — ni ga moč goče opisati, ker si ga ni moč zamisliti. Sočutje je stisnilo srce profesorja Jakobsona in v prsih je zaznal skoraj telesno bolečino. Lutinga je predstavil soprogi.

Toda pogovor ob skodelici kave nikakor ni stekel. Sobarica je prinesla pladenj s kolači in gost jih je pohrustal... Zbral je vso voljo, po tem je slovel, in poskušal načeti pogovor — veselo, nepriljubeno, po študentsko navada — vendar je srečal le sogo- vornikovo zadržanost.

«Se spominjaš?» je vprašal profesorja.

Profesor Jakobson je pogledal sprotga. Imel je sive zalisce. Sključen je sedel na stolu. Morda je ob besedah «za to prepozno» pomislil tudi nase? Zares, povsod govorijo, da je njen moč mnogo dosegel — pridobil si je ime, lep položaj in ugled, kakršnega je v družbi težko doseči. Pa vendar, kaj je vse v primerjavi z vzvišenimi smotri, ki si jih zastavlja mladenič, ko komaj stoji prihodnost, o kateri sanja? Tedaj, to vemo, mladenič ne sanja o položaju in naslovu, temveč o vplivu svetovnih razmerij, ki ga vpliva ureniti. Ta sivi sključen mož, ki sedi v naslanjaču, je ustvaril dovolj — pripisujejo mu pomembna dela — toda v trenutku, ko se vrača k spominom svoje mladosti, se mu vse, kar je dosegel, zdi — siromašno in majhno.

«Le kako, da si se prav danes spomnil na Lutinga?»

«Srečal sem človeka, ki mu je bil podoben. Blizu železniške postaje. Sel sem namrščen in jezen zaradi Monsonovega članka v »Stockholmsningenu«, ko sem opazil obraz človeka, ki mi je prihajal nasproti. Zdrnil sem se — kdo neki je? Obrnil sem se in videl, da se je tudi on obrnil. Morda je čutil, da ga opazuje. Sele kasneje sem se spomnil, da je podoben Lutingu. Kaj vem, morda je bil res Luting, morda pa me spomin zapišča. Moški, ki sem ga srečal, pa se mi je zdel starejši, kot bi bil lahko Luting; pretehtati sem želel ta vtis in tako sem obstal, pa pričel računati, koliko let bi imel zdaj. In slednjič sem dognal, da bi bil vsekar prestar, če bi hotel karkoli začeti, če že doslej ni ničesar dosegel...»

Pri vratih se je prikazala sobarica in dejala, da želi nekdo govoriti s profesorjem. Jakobson je odšel iz sobe.

«Ljubi bog, saj ni mogče... Saj vendar ni mogče, da bi bil res ti, Luting! Vstopi, vstopi vendar!»

Da, bil je on. V temno predsobo profesorja Jakobsona je vstopil Luting! Zapiščena in alkohol stola mu razbrazdala obraz, plašč je bil ves plesnoben, hlače ponošene, v podplatih pa so zljale luknje. Sprašujoče je pogledal gospodarja, obrnil pogled k lestenci, ki je visel s stropa, in stopil proti obešalniku.

«Dobrodošle! V pravem trenutku si prišel — pravkar pleva kavo!» ga je hkrati Jakobson.

Luting je mirno prikal, sikel plašč in ga obesil na kljuko. Ostal je v suknjiču — ni ga moč goče opisati, ker si ga ni moč zamisliti. Sočutje je stisnilo srce profesorja Jakobsona in v prsih je zaznal skoraj telesno bolečino. Lutinga je predstavil soprogi.

Toda pogovor ob skodelici kave nikakor ni stekel. Sobarica je prinesla pladenj s kolači in gost jih je pohrustal... Zbral je vso voljo, po tem je slovel, in poskušal načeti pogovor — veselo, nepriljubeno, po študentsko navada — vendar je srečal le sogo- vornikovo zadržanost.

«Se spominjaš?» je vprašal profesorja.

Profesor Jakobson je pogledal sprotga. Imel je sive zalisce. Sključen je sedel na stolu. Morda je ob besedah «za to prepozno» pomislil tudi nase? Zares, povsod govorijo, da je njen moč mnogo dosegel — pridobil si je ime, lep položaj in ugled, kakršnega je v družbi težko doseči. Pa vendar, kaj je vse v primerjavi z vzvišenimi smotri, ki si jih zastavlja mladenič, ko komaj stoji prihodnost, o kateri sanja? Tedaj, to vemo, mladenič ne sanja o položaju in naslovu, temveč o vplivu svetovnih razmerij, ki ga vpliva ureniti. Ta sivi sključen mož, ki sedi v naslanjaču, je ustvaril dovolj — pripisujejo mu pomembna dela — toda v trenutku, ko se vrača k spominom svoje mladosti, se mu vse, kar je dosegel, zdi — siromašno in majhno.

«Le kako, da si se prav danes spomnil na Lutinga?»

«Srečal sem človeka, ki mu je bil podoben. Blizu železniške postaje. Sel sem namrščen in jezen zaradi Monsonovega članka v »Stockholmsningenu«, ko sem opazil obraz človeka, ki mi je prihajal nasproti. Zdrnil sem se — kdo neki je? Obrnil sem se in videl, da se je tudi on obrnil. Morda je čutil, da ga opazuje. Sele kasneje sem se spomnil, da je podoben Lutingu. Kaj vem, morda je bil res Luting, morda pa me spomin zapišča. Moški, ki sem ga srečal, pa se mi je zdel starejši, kot bi bil lahko Luting; pretehtati sem želel ta vtis in tako sem obstal, pa pričel računati, koliko let bi imel zdaj. In slednjič sem dognal, da bi bil vsekar prestar, če bi hotel karkoli začeti, če že doslej ni ničesar dosegel...»

Pri vratih se je prikazala sobarica in dejala, da želi nekdo govoriti s profesorjem. Jakobson je odšel iz sobe.

«Ljubi bog, saj ni mogče... Saj vendar ni mogče, da bi bil res ti, Luting! Vstopi, vstopi vendar!»

Da, bil je on. V temno predsobo profesorja Jakobsona je vstopil Luting! Zapiščena in alkohol stola mu razbrazdala obraz, plašč je bil ves plesnoben, hlače ponošene, v podplatih pa so zljale luknje. Sprašujoče je pogledal gospodarja, obrnil pogled k lestenci, ki je visel s stropa, in stopil proti obešalniku.

«Dobrodošle! V pravem trenutku si prišel — pravkar pleva kavo!» ga je hkrati Jakobson.

Luting je mirno prikal, sikel plašč in ga obesil na kljuko. Ostal je v suknjiču — ni ga moč goče opisati, ker si ga ni moč zamisliti. Sočutje je stisnilo srce profesorja Jakobsona in v prsih je zaznal skoraj telesno bolečino. Lutinga je predstavil soprogi.

Toda pogovor ob skodelici kave nikakor ni stekel. Sobarica je prinesla pladenj s kolači in gost jih je pohrustal... Zbral je vso voljo, po tem je slovel, in poskušal načeti pogovor — veselo, nepriljubeno, po študentsko navada — vendar je srečal le sogo- vornikovo zadržanost.

«Se spominjaš?» je vprašal profesorja.

Profesor Jakobson je pogledal sprotga. Imel je sive zalisce. Sključen je sedel na stolu. Morda je ob besedah «za to prepozno» pomislil tudi nase? Zares, povsod govorijo, da je njen moč mnogo dosegel — pridobil si je ime, lep položaj in ugled, kakršnega je v družbi težko doseči. Pa vendar, kaj je vse v primerjavi z vzvišenimi smotri, ki si jih zastavlja mladenič, ko komaj stoji prihodnost, o kateri sanja? Tedaj, to vemo, mladenič ne sanja o položaju in naslovu, temveč o vplivu svetovnih razmerij, ki ga vpliva ureniti. Ta sivi sključen mož, ki sedi v naslanjaču, je ustvaril dovolj — pripisujejo mu pomembna dela — toda v trenutku, ko se vrača k spominom svoje mladosti, se mu vse, kar je dosegel, zdi — siromašno in majhno.

«Le kako, da si se prav danes spomnil na Lutinga?»

«Srečal sem človeka, ki mu je bil podoben. Blizu železniške postaje. Sel sem namrščen in jezen zaradi Monsonovega članka v »Stockholmsningenu«, ko sem opazil obraz človeka, ki mi je prihajal nasproti. Zdrnil sem se — kdo neki je? Obrnil sem se in videl, da se je tudi on obrnil. Morda je čutil, da ga opazuje. Sele kasneje sem se spomnil, da je podoben Lutingu. Kaj vem, morda je bil res Luting, morda pa me spomin zapišča. Moški, ki sem ga srečal, pa se mi je zdel starejši, kot bi bil lahko Luting; pretehtati sem želel ta vtis in tako sem obstal, pa pričel računati, koliko let bi imel zdaj. In slednjič sem dognal, da bi bil vsekar prestar, če bi hotel karkoli začeti, če že doslej ni ničesar dosegel...»

Pri vratih se je prikazala sobarica in dejala, da želi nekdo govoriti s profesorjem. Jakobson je odšel iz sobe.

«Ljubi bog, saj ni mogče... Saj vendar ni mogče, da bi bil res ti, Luting! Vstopi, vstopi vendar!»

Da, bil je on. V temno predsobo profesorja Jakobsona je vstopil Luting! Zapiščena in alkohol stola mu razbrazdala obraz, plašč je bil ves plesnoben, hlače ponošene, v podplatih pa so zljale luknje. Sprašujoče je pogledal gospodarja, obrnil pogled k lestenci, ki je visel s stropa, in stopil proti obešalniku.

fesorja, stopil h klavirju in udaril nekaj akordov. «Tvoja skladba! In zdaj povej — mar počneš še kaj podobnega?»

«Ne. Načeloma ne komponiram. Naša glasba je plesniva...»

«Kaj praviš?»

«Ves, kaj je osnova današnje glasbe? Ves naš zvočni sistem temelji na dvanajstem korenu iz dveh. Razumeš? Dekadenco! Sicer pa, kako naj bi tudi bilo. Vse je zmešano, razumeš? Nikjer ne najdeš kaj čistega!»

«Mar ne obstaja tudi drugačna glasba?»

«Obstaja, kajpak. Na primer — glasba črncev iz plemena Bantu. Zatem stara glasba Inkov. Slišati bi moral kakšen napet Bantu črncev. Sprva bi, kajpak, ne razumel te glasbe, kajti že v otroštvu smo si pokrivali posluš, zastropili so nam ga s dvanajstim korenem iz dveh, toda če bi dol-

(Nadaljevanje na 7. strani)

ODLOMEK IZ TRŽAŠKE KULTURNE ZGODOVINE

Pomembnost «Ljudskega odra»
v Trstu pred prvo svetovno vojno

(Iz razprave Rudolfa Golouha Razvoj dramskih skupin tržaškega «Ljudskega odra» v knjigi Delavski oder na Slovenskem)

Kot 24. zvezek Knjižnice Mestnega gledališča je izšla knjiga Delavski oder na Slovenskem. Studije in gradivo. Uredil Ferdo Delak. V petih razpravah je opisano delovanje delavskih odrov predvsem med obema vojnama, za tržaški «Ljudski oder» pa se opis nanaša v glavnem na čas pred prvo svetovno vojno. Poleg Rudolfa Golouha so pri tej knjigi sodelovali še Fran Petri (Proletarski odri v Ljubljani in okolici med obema vojnama), Božo Tepelj (Delavski odri med obema vojnama v Podravju), Eda Komarčič (Delavski odri med obema vojnama v Celju, v okoliških industrijskih krajih in Zasavju) in Franc Skrlj (Dramska dejavnost «Svoboda» pred drugo svetovno vojno na Gorenjskem). V seriji publikacij Knjižnice Mestnega gledališča je ta gotovo ena izmed najbolj dragocenih.

Gledališko amaterstvo je bilo med primorskim ljudstvom od nekdaj zelo priljubljena oblika kulturnega udejstvovanja. Že prva društva, ustanovljena po revoluciji l. 1848, ki je sprostila speče sile in prebudila narodno zavest naših ljudi ob Jadransko, navajajo v svojih pravilih, da bodo «s knjigami, petjem in orodskimi prireditvami pospeševale ljudsko omiko». Ta prva slovenska društva v Trstu in Gorici so bila po vsem svojem meščanskem in malomeščanskem obeležju na las podobna Narodnim čitalnicam v ostalih krajih Slovenije. Vse bolj ljudska so bila društva na deželi, kjer so si bili člani stanovsko bližji in kjer ni bilo ne plesa ne veselice brez pevskega zbora, deklaracije in gledališke predstave na improviziranih odrih, z igralci, ki so se tako živeli v svoje vloge, da so se v razburljivih prizorih stegli kar zares, če pa so se zapletli in prepri v lažji enodejanki končali s spravljivo partijo taroka, so partijo nadaljevali še potem, ko je za-

stor padel. Da je bila njihova govorica hudo pomankljiva, ni treba omenjati, bila pa je kljub temu slovenska.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

Vse kaže, da je bil ta nagli razcvet dramskega amaterstva med podeželskim ljudstvom posledica neke že dolgo tleče kulturne zavesti, ki je prišla do izraza, ko se je moreč avstrijski absolutizem po omenjeni revoluciji l. 1848 začel tudi pri nas rušiti. Da niso primorski Slovenci dogajanja tistega prelomnega časa spremljali pasivno, da so nasprotno v svojih nacionalnih in kulturnih zahtevah segali globlje in dalje, je razvidno tudi iz razprave, ki je po svoji vsebini revolucionarna.

V

V tropskih pragozdovih v Laosu, Vietnamu, Kambožji in v divjinah Anamskih gora je to ljudstvo med najbolj primitivnimi na svetu, ki do njega ni segla civilizacija - In še dandanes žive tako kot njih pradavni predniki med tigri, panterji in kačami - Ljudstvo Fi-tong-luang ali Jumbri

Zaradi nepristopnosti, ostrga podnebja in nevarnosti, ki tam od vseprisodnosti prežijo na človeka, svet malo pozna te kraje. Pogosti potresi so celo tam, kjer je bilo morda prej laže dostopno, docela spremenili pokrajino. Gore so strme in proti morju in v notranjosti proti Laosu. Tako so nastali številni prepadi, globeli, vzpetine...

In v teh divjinah živi že več tisoč let eno najprimitivnejših ljudstev na Indokitskem polotoku in na svetu vobče. Anamiti in Kambožani ga imenujejo Moi, kar pomeni 'divjaki'.

Zivljenje tega ljudstva je bilo skrivnostno že v časih, ko so tamkajšnji vladarji častili belega slona kot božanstvo. Že tedaj so o teh prebivalcih pripovedovali, da so to ljudje temno rjave kože, ki si pilijo in črno barvajo zobe, okrutni in surovi, ki vsakomur, ki ga zalotijo v svoji deželi, brez usmiljenja odsekajo roke, da...

Pred mnogimi stoletji so ti ljudje živeli tudi v nižinah, toda s časom so se umikali pred naseljenci, ki so prodrali iz Kitajske. Stisnjeno v svojih, skoro docela nepristopnih gorskih bivališčih, je ljudstvo plemena Moi ostalo ločeno od sveta, upirajoč se civilizaciji. Ker so ti prebivalci ohranili navade in tradicije svojih prednikov in se niso prav nič razvijali, so jih Indokitajci, s svojo višjo kul-

turno stopnjo, upravičeno imenovali 'divjake'. Ljudstvo Moi živi dandanes izvečine v manjših skupinah v srednjem Anamu, v južnem Laosu in v severnem delu Kambožje. Posamezne skupine tega ljudstva imajo tudi različna imena, kot npr.: Ka, Brao, Mnong, Kuot, Cam in druga.

Stoletja že se morajo bojevati za svoj obstanek, z ljudmi in živalmi. In to jim je tudi dalo poseben pečat, značilen način življenja. Moi žive sredi pragozda v utrjenih naselbinah. Po navadi svoje vasi še dobro ogradijo z močnimi kolli, med katere vpletajo trnje.

Njih koče so zelo prostorne. Včasih so dolge tudi do sto metrov. Stene so narejene iz bambusovih palic, streha pa je iz riževih slame. Pod je nekoliko vzvišen, da so varni pred vodo, in je pokrit z rogoznicami. V vsaki koči prebivajo vsi člani ene družine. Dekleta spijo v posebnem oddelku, ki je ločen od drugih s posebno steno iz bambusa. Kot je vse življenje ljudstva Moi primitivno, prav tako je tudi oprema njih domov. Nima jo ne omar ne miz ne postelje. Čemu jim neki bo!

Za posodo jim služijo votle buče, glinasti vrči, lupine kokosovega oreha in podobno. Tudi njih obleka, če se tisto, kar imajo na sebi sploh more tako imenovati, je kaj skromna. Pas okoli ledij ali

kratko krilce. Tu pa tam je sicer moč tudi videti pri posameznih moških hlače ali slamniki, pri ženskah pa krilo, ali pa nekakšno bluzo. Vendar pa je to samo posamežne ljudi iz daljnih mest, ki so kdaj zašli v tiste kraje. Pač pa se vsi radi lišajo. Zapopke, bleščeči gumbi, steklene obeski, jagode, semena, zobje raznih živali in podobno so zanje posebno privlačno blago. Iz teh predmetov si izdelujejo ogrlice ali zapestnice ali pa si jih kar obesažjo nase ali si jih vtikajo v ušesa ali v nosnice. Obroke no sijo bodisi na rokah ali pa tudi na nogah.

Hranijo se največ z mesom divjačine in z gozdnimi sadeži. Tudi ribe uživajo, če je kakva voda blizu. Poleg tega pa se ukvarjajo tudi z obdelovanjem zemlje. Vendar pa je to kmetovanje zelo primitivno. Saj pravzaprav nimajo nobenega primernega orodja, da bi z njim zemljo rahljali. Njih poljedelstvo je tako imenovano *požgalniško poljedelstvo*. Del gozda zažgejo in pepel s takega pogorišča je izvrsten gnoj. Tako zemlja pa rodi le nekaj let. Potem pa se vse plemo seli v drug kraj, kjer znova pridelo, ki je ločen od drugih s posebno steno iz bambusa. Kot je vse življenje ljudstva Moi primitivno, prav tako je tudi oprema njih domov. Nima jo ne omar ne miz ne postelje. Čemu jim neki bo!

Tropski pragozd, ki je tam, je varno zatočišče za vse vrste divjih živali. Tigri, panterji, sloni, krokodili, strupene kače. Posebno nevaren je tigar. Kljub temu ali pa morda prav zaradi tega je za

ljudstvo Moi sveta žival. Nazivajo ga *kop*, kar pomeni gospod. Verujejo, da se njegova duša hrani s človeškim mesom. Ubija pa tudi vse, kar je slabega, zlasti pragozdne hudobne in divje zveri. Zaradi take vere noben Moi ne ubije tigra, čeprav ima še tako ugodno priložnost. In ne bi se moglo trditi, da so ti lovci strahopetni. Ravno nasprotno! Saj se lotijo celo panterja, krokodila in najbolj strupenih kač.

Zanimiva je družbena ureditev v posameznih klanih ljudstva Moi. Pri nekaterih klanih tega plemena je v veljavi patriarhat, pri drugih pa matriarhat. Težko je najti podobne primere, da bi pri istem plemenu nekateri priznavali samo oblast matere, pri drugih pa absolutno oblast očeta. V klanih, kjer ima mati absolutno oblast, je oče navaden suženj, medtem ko je tam, kjer ima vso oblast oče, mati brezpravna sužnja. Pri klanih, kjer je matriarhat, ukazuje ženska. Ženska je, ki si izbira moža in mož se po poroki preseli v ženin dom. Otroci dobijo ime ženinne družine in žena je edina lastnica vsega imetja. Če mož umre, je možev brat dolžan poročiti se z vdovo. Tak običaj se imenuje levirat. Kljub temu pa si ženska ne priznava. Vseeno opravlja najtežja dela. A pri tem se nosi s seboj manjši otroke.

Pri patriarhalno urejenih klanih pa je prav nasprotno. Tam je mož gospodar, a žena sužnja. Ob poroki se mora žena preseliti v možev dom in otroci dobijo možovo ime. Imetje dedujejo samo moški potomci. Poleg tega ima mož

tudi pravico kupiti si neomejeno število žen.

Značilno je, da imajo matriarhalno družbeno ureditev tisti klan plemena Moi, ki so bili pod vplivom Indonezijcev, od katerih so deloma sprejeli tudi govorico.

Huda, naravnost pogubna navada, kateri se vda doma mala vse ljudstvo plemena Moi, je uživanje mamil in drog. In tega je v tropskem pragozdu obilo. Zvečijo betelove liste in liste palme areka. Celo skorjo rastlin, o katerih vedo, da vsebujejo dražilne snovi. Enako so vdani pitju alkoholnih pijač. Da o kajenju tobaka niti ne govorimo. Saj kadijo vsi, stari in mladi, moški in ženske ter otroci. Najhuje pa je, da se v dajajo celo uživanju opija. V ta namen tudi skrbno gojijo nasade maka, ki ga je vseprisodno mnogo. Saj ga z lahkoto prodajo Anamitom in Kambožanom. Ponekod grede celo tako daleč, da opuščaj gojitev riža, da morejo tam posejati mak.

V tropskem pragozdu pa ži-

vi poleg ljudstva Moi še drugo plemo, ki je še bolj primitivno. To so *Jumbri*, ki so verjetno najprimitivnejši ljudje na svetu. Ime *Jumbri* pomeni v njih jeziku 'človek džungle', a sosedna plemena jih nazivajo *Fitong-luang*, kar pomeni 'duhovi rumenih listov'. Ker so zelo plašni in si ne znajo niti zgraditi koč, si naredijo zaklon iz večjih palmovih listov. Ko listi zaklona uvenijo in porumene, se družina seli drugam. 'Od tod ime!' Po navadi ne ostanejo daleč kot nekaj dni na enem mestu. *Jumbri* nabirajo piščalo hrano posamično in neoboroženi. Ko potujejo, se izogibajo potokom in tudi gorskim grebenom, ker se boje tigra. Zato tudi nikdar ne pijejo tekoče vode, marveč le deževnico. Zelo so nezaupni do vsakogar. Iz tega razloga je tudi težko priti v stik z njimi.

Lahko se reče, da je življenje *Jumbrijev* zanimivo zlasti zato, ker moremo pri njih videti, kako je življenje na pravi prednik v ledeni dobi.

Mrve in drobiž

★ TATU ŽELI NAGRADITI

Alberto Restrepo, trgovec iz mesta Bogota v Kolumbiji, bi nadvse rad našel tata, ki mu je pred nekaj dnevi ukradel potno torbo. Med drugim je objavil tudi oglas v časopisu, v katerem mu obeta bogato nagrado. Morda bo kdo menil, da je to le past, v katero bi želel ujeti zmikavca. Toda ni! Niti ni bogoski trgovec znorel, da tatu obljublja plačilo. Tat mu je namreč takrat nehoti rešil življenje. Alberto Restrepo se je namreč zavedel, da mu je zmanjkala torba sele blizu letališča, kamor je bil namenjen, da bi odpotoval z letalom. Ker brez torbe, v kateri je imel dokumente, ni mogel potovati, se je obrnil, upajoč, da bo morda le še kako ujel tata. Letalo je takrat odletelo brez njega. Toda kmalu po odletu je stroglo vilo in so se vsi potniki pri tem ubili. Zato je pač razumljivo, čemu bi rad Restrepo nagradil tata.

★ V PRIČAKOVANJU SVETOVNE RAZSTAVE

Newyorská policija je bila nemalo začudena, ko je pred nekaj tedni opazila, da so žeparji skoro popolnoma prenehali svoje delovanje. Saj ni skoro nihče več prijavil te vrste tatvine! Tega nenadnega pojava si niso znali razložiti. No, potem pa jim je le šinilo v glavo: svetovna razstava! Za žeparje je takrat prireditelj pravcarca 'bendima'. Bilo bi zares neumno, če bi žepar zamudili to, tako rekoč edinstveno priložnost s tem, da bi ga vtaknili v luknjo zaradi kakšne piškave denarnice prav sedaj, tik pred začetkom razstave. Razstavo so odprli preteklo sredo.

★ «NASLEDNJI NE BO PRIŠEL PO POŠTLI...»

V šoli je sedaj 'zadnja runda'. Ako se dijak sedaj kje kaj zatakne, so v nevarnosti počitnice ali pa morda celo šolsko leto. Posebno velja to za tiste, ki so do sedaj imeli kup 'čevčev'. Edina rešitev zanje je, da se odslej pridno učijo in po možnosti nadomestijo, kar so zamudili. Mnogi dijaki pa gledajo na to nekoliko drugače. Tak je tudi 17-letni Anthony Gilbert, dijak tehniške šole v Nottinghamu. V zadnjem tromesečju je imel negativen red v matematiki. Kmalu po objavi redov je poslal profesorju matematike po pošti revolverski naboj s tako pripombo: 'Naslednji pa ne bo prišel po pošti...' Z grožnjo si torej misli tale gospodič izsiliti dober red na koncu šolskega leta.

★ ŠE «POJE» PALICA

Profesor Hävernicks, vodja mestnega muzeja v Hamburgu, že več let proučuje družinske razmere pri svojih sosesčanih. Prav posebno pa ga zanima, kako hamburški starši vzgajajo svoje otroke. Pri tem je odkril marsikaj zanimivega. Ugotovil je, da imajo pri četrtini vseh družin sibo, s katero tepejo svoje otroke, kadar se jim zdi potrebno. Prof. Hävernicks trdi, da dandanes starši niti manj ne pretepaajo svojih otrok kot nekdaj. Med taka 'moderna vzgojna sredstva' pa šteje prof. Hävernicks sibo, palico, lasanje, klofutanje ipd. Pa smo mislili, da je sedaj vse drugače...

★ KAJENJE NE POVZROČA SAMO RAKA

Nemški ginekolog, profesor dr. Bernhard je nedavno imel v nekem ženskem društvu predavanje o vplivu tobaka na zdravje žene. Predavatelj je zatrjeval, da kajenje zelo škodljivo vpliva na ženski organizem. Obolenje ščitne žleze, splavi, zgodnji porodi, sterilnost in še druge težave, so posledice. Za svoje trditve je navajal dokaze, ki jih je zbral, ko je več let opazoval precejšnje število žensk, ki so pokadile nad 20 cigaret na dan. Med drugim pa prof. Bernhard pripisuje tobaku krivdo za to, da se rodi več deklic kot dečkov.

★ NENAVADNI NAOČNIKI

V Bruslju imajo vsako leto razstavo iznajdb. Na tej razstavi je moč vsako leto videti priprave, naprave in predmete za najrazličnejše namene, posebno za vsakdanjo rabo. Med drugimi razstavljenimi izumi je nekdo razstavil tudi naočnike, ki imajo ob straneh vstavljeno majhno ogledalo, v katerem more oseba, ki jih nosi, videti vse, kar se dogaja za njenim hrbtom. Poleg drugih, bi taki naočniki prišli še posebno prav solnikom, da bi lahko videli, kaj počno učenci za njihovim hrbtom medtem ko oni pišejo na tablo.

★ DRAGOCENE NOGE

Ameriška igralka Angie Dickinson se tako močno boji za svoje noge, da jih je zavarovala pri neki ameriški zavarovalnici. Sicer ni ona prva, ki si je dala zavarovati noge, vendar pa je vendarle med tistimi, ki tako visoko cenijo svoje okončine, da je vsota, za katero so zavarovane, precej visoka. Dickinsonova je namreč zavarovala svoje noge za milijon dolarjev. In poznavalci so izračunali, da je vsak kvadratni palec kože na njenih nogah vreden 15.000 dolarjev.

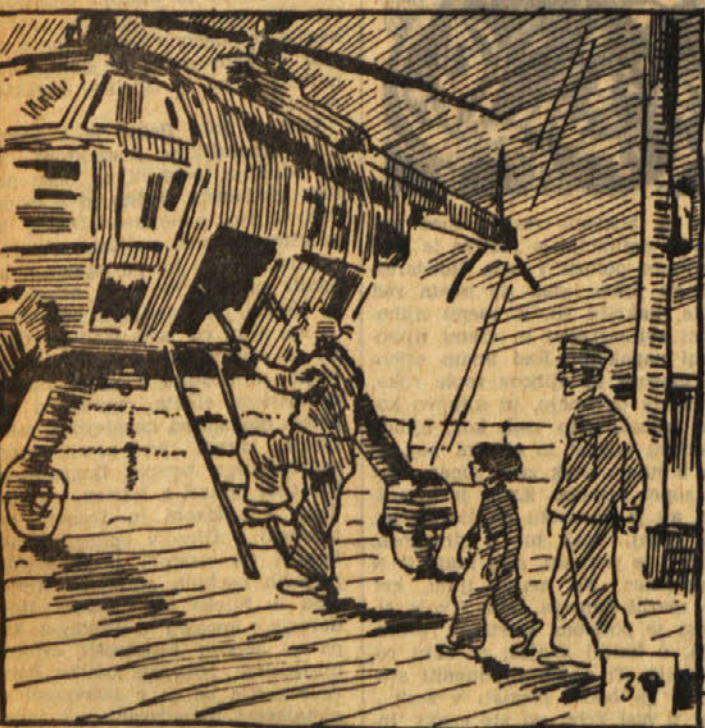
RIŠE
Vlado Pirnat

Storžkove pustolovščine

PIŠE
Josip Jesih

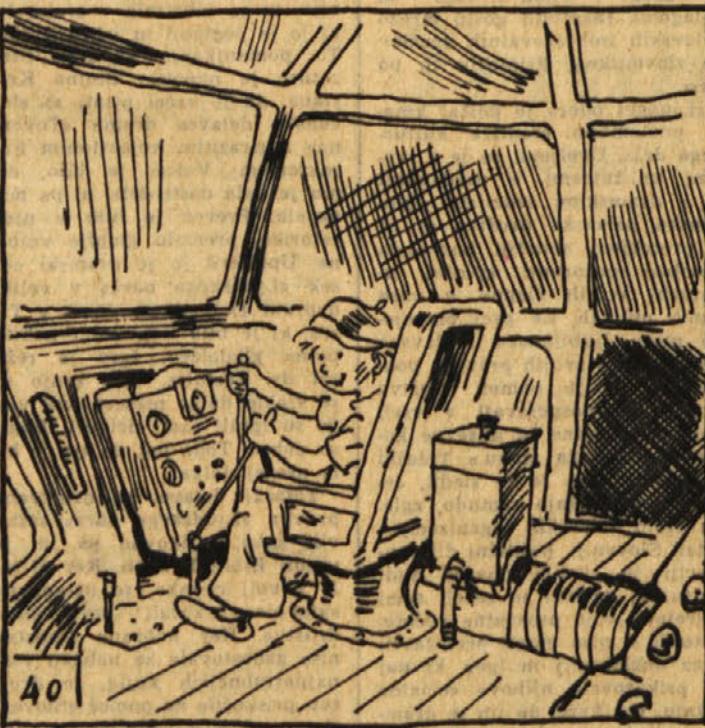
Potrkal je na vrata in takoj, ne da bi počakal na poziv, vstopil. Očka je zahteval od njega, da se spodobno predstavi Tomu, ga pogleda v oči in mu stisne desnico. Storžek je silno nerad izpolnil očetovo željo. Po tej ceremoniji je hotel nemudoma zapustiti kajuto, pa ga je kapitan zadržal. Zadel mu je pripovedovati o dobroti Tomovih staršev in o Tomu samem, ki cele dneve preloče, ker se ni videl domovine, svojih staršev in za nameček povedal še to, da je Tom silno vesel, ker je zasilno pristal prav na ladji, ki pluje pod zastavo domovine njegovih staršev.

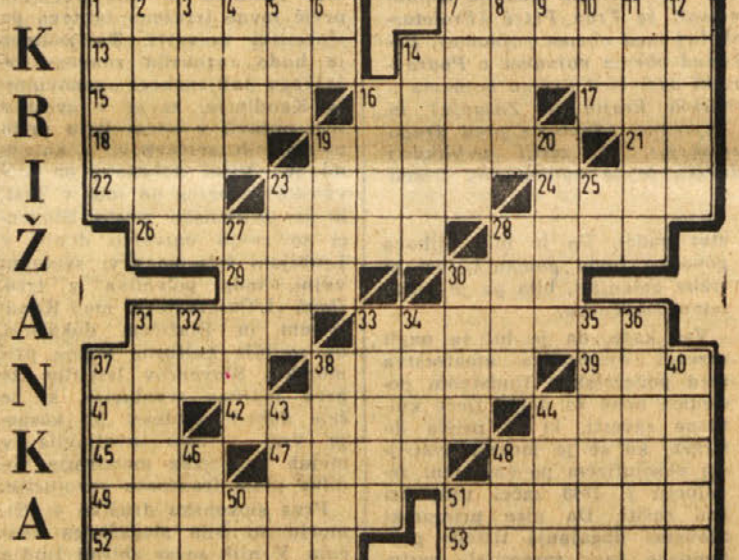
Tom je vstal s stola, se pretegnil in rekel, da bo nemudoma, dokler se še kaj vidi, popravil motor. Kapitan in Storžek sta ga pospremila do helikopterja. Storžek je bil močno radoveden, kako je urejena kabina, zato se je z očkov pomočjo povzpelj v njo. Kabina sama se mu ni zdela nič posebnega, posebno všeč pa so mu bili beli gumbi in različni vzvodi na armaturni plošči. Tom je opazil njegovo navdušenje nad aparaturjo, pa je zato zadovoljno pogledal kapitana in rekel:

Tom je spalil obraz, kot da se komaj premaguje, da ne plane v jok in se celo Storžku se je zadelo, da je v očetovih besedah precej resnice. In kaj, če je Toma prestopil soditi? Možno. Toda ne! Govorico svojih staršev je Tom obvladal tako odlično, kakor da bi pravkar pripotoval iz njegove domovine. In vendar je trdil, da še nikoli ni bil tam. Sumljivo? Pa še kako.

«No, Storžek, če bi se rad malo popeljal z mano, se kar pripravi. Čez nekaj trenutkov bo stroj naredil! Storžek je navdušeno zaploskal in zaprosil očka za dovoljenje, da sme poleteti s Tomom. Očka je rade volje pristal. Tom je bil moč — beseda. Stroj je bil res popravljen v nekaj trenutkih, kot je napovedal. Storžek je nadvse zadovoljen, ker bo lahko poletel s helikopterjem, popolnoma pozabil na svoj sum.

VODORAVNO: 1. del sedla, 7. reka v Makedoniji, 13. majhen tros, 14. tuje žensko ime, 15. tehniški rekvizit, 16. del skladbe, 17. poljska cvetlica z velikim rdečim cvetom, 18. mejna reka med Mongolijo in Kitajsko, 19. zadnji del vratu, 21. pritrilnička, 22. obrtni živilske stroke, 23. močvirnat svet, 24. stara anglosaška površinska mera, 26. lirsko-epika pesem, 28. tatinski podvig, 29. izumirala vrsta pingvina, 30. ime indijskega filozofa Ramakrišne, 31. slovanski narod, 33. natakariča, 37. ime kubanskega zunanjega ministra Roe, 38. špansko pristanišče v Andaluziji, 39. nasilna tatvina, 41. osebnih zaimek, 42. izdelek, 44. nočni boj, 45. tekoča začimba, 47. tuje moško ime, 48. velika tovarna v Kopru, 49. vrsta uganke, 51. drugi največji planet našega planetarnega sistema, 52. praznina, brezračen prostor, 53. zelo trdi kamen.

NAVPIČNO: 1. gornja ploskev v stanovanjskem prostoru, 2. športni vadiatelj, 3. prefinjena skrajnost baroka, 4. pripadnik zgodnjekrščanske verske sekte, 5. lučaj, 6. začetnik predsednika zvezne judske skupščine, 7. francoski pisatelj («Skrivnostni otrok»), 8. staroslovanski rod, 9. enaka soglasnika, 10. spremljevalac ognja, 11. atiški heroj, po katerem se imenuje vrsta visokih sol, 12. lovec pototnih živali, 14. vrhinja obleka, 16. slovenski skiaholski velemojster (Vasja), 19. oklopno vojaško vozilo, 20. kemična prvina (znak K), 23. otok v Indoneziji, imenovan eraj na zemljini, 25. časovni veznik, 27. mlečni izdelek, 28. lirski pesnik (Stanko), 30. branik del vitezovalne opreme, 31. zgodnje vino, 32. enaka samoglasnika, 33. reka v centralni Aziji, 34. hrvaški skiadatelj (Krsti), 35. trd kamen, 36. japonsko pristanišče na otoku Honšu, 37. del suknje, 38. največji otok v Molukih, 40. tropski veter, 43. država v Južni Ameriki, 44. utežna mera, 46. ribiška mreža, 48. katraun, 50. kratka za egodna uprava, 51. različna soglasnika.

RESITEV PREJŠNJE KRIZANKE
VODORAVNO: 1. Tosca, 6. napaka, 12. optika, 14. strunar, 15. kros, 16. RKO, 18. Amata, 19. lon, 20. terne, 22. amin, 23. od,

24. postava, 26. oy, 27. agent, 29. naklon, 32. osa, 33. at, 34. car, 35. vlaček, 37. Titov, 39. ur, 40. Arabija, 42. rz, 44. Tati, 47. Onega, 48. del, 49. Itaka, 51. age, 52. Mali, 53. Caracas, 55. rjavcev, 57. Ararat, 58. ulice, — NAVPIČNO: 6. N (kola) Tesla.

Veljaven od 26. aprila do 2. maja

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Potovanje in obiski v družbi ljubljene osebe bodo prinesli prijetno novost v vaše čustveno življenje, tako da boste polni veselja do življenja. Dobre perspektive na delu ter v denarnih zadevah.	LEV (od 23.7. do 22.8.) Položaj planeta ljubljene osebe ugoden zlasti za navezovanje novih ljubzenskih stikov. Osebe, ki se ljubijo, se bodo pripirale, če ne bodo kazale razumevanja druga do druge. Položaj na delu in v poslovnem življenju je zelo ugoden.	STRELEC (od 22.11. do 21.12.) Vaši čustveni odnosi bodo precej nihalni zaradi ljubosumnosti in dvomov, ki jih boste postali zapleteni. Na delu boste morali zelo potruditi in biti vestni, da ne pride do nepotrebnih sporov.
BIK (od 21.4. do 20.5.) Pred vami je precej ugoden teden, samo nedelja in ponedeljek bosta nekoliko pustja. Z nekoliko dobre volje boste premagali malodušje. Dejansko preživljate eno izmed najbolj srečnih razdobji v svojem življenju, tako da boste pozabili pretekla težave.	DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Vpliv boginje ljubljene ni ravno ugoden in čustveni odnosi bodo nekoliko napeti. Ne smete gledati vsega iz edinega zornega kota. Kažite razumevanje za medsebojne pomanjkljivosti. Poglabljajte prijateljstvo. Uresničite boste več načrtov.	KOZOROG (od 22.12. do 20.1.) Splošni položaj je za ljubzenske odnose izredno ugoden. Dolekta vas bodo lahko neka presenečenja, a čaka vas tudi izredno zadoščenje. Teden je sploh zelo srečen. Tu di na delu ali v poslovnih zadevah vam pojde vse kakor po maslu.
DVOJČKA (od 21.5. do 20.6.) Planet ljubljene vam je še vedno naklonjen. Prav bo, da boste gojili nova poznanstva. V ljubljeno osebo, ki vam je najbolj pri srcu, saj utegne nastati iz tega trajnejša vez. Potujte in obiskujte prijatelje.	TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Čustveno življenje je pod dobrim vplivom, toda potrditve se boste morali, da ne postanejo čustveni odnosi nekam preveč vsakdanji in pusti. Teden pa je ugoden za prijateljstva. Na delu, ali v poslovnih odnosih, morate sedaj okrepiti svoj položaj.	VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Čakajo vas prijetni dnevi. Okoli sebe boste imeli mnogo zanimivih ljudi, ki bodo ugodili vašim težnjam ter vam bodo kazali simpatije in razumevanje. Zato pazite, da ne pokvarite prijateljskih odnosov. Na delu ne pojde vse gladko.
RAK (od 21.6. do 22.7.) Mnogo oseb preživlja razdobje, v katerem bodo lahko navezale izredna poznanstva. Ljubljeno osebo lahko uživale največjo srečo in medsebojno razumevanje. Tudi prijateljstvo se bo okrepilo. Čas je tudi uspešen za denarne posle.	SKORPION (od 24.10. do 21.11.) Ta teden se zaradi prevladujočega vpliva Lune večja možnost uspeha v čustvenem življenju. Boste zelo podletni in polni veselja do življenja. Teden je zelo primeren za oblake. Potrudite se, pa boste napredovali na delu.	RIBI (od 20.2. do 18.3.) Vaši čustveni odnosi vam bodo povzročili skrb. Danj polni položaj plane ta vas buri in vsa ka potoza ljubljene osebe se vam zdi kot dejanje, ki je neprebrano proti vam. Prijeli boste ugodno vest po pošti. Na delu se boste morali zelo truditi tudi za druge.

NAŠA ZEMLJA

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA ZA NAŠE PODEŽELJE Štev. 4

BLIŽNJE VOLITVE DEŽELNEGA SVETA SO VELIKE VAŽNOSTI TUDI ZA KMETE

Deželna uprava se bo morala lotiti problemov kmetijstva

Samo 42,3 odst. kmetijske površine v naši deželi pripada neposrednim obdelovalcem

V drugi številki «Naše zemlje» smo objavili članek, v katerem smo obravnavali zakonodajne pristojnosti deželne uprave na kmetijskem področju. Hkrati smo navedli tudi nekaj podatkov o kmetijstvu, ki iz leta v leto upada. Mali kmetje, splovinarji, koloni in kmetijski delavci zapuščajo zemljo zaradi nizkega kmetijskega dohodka in nizkih plač ter se zatekajo v nova industrijska podjetja, ki rastejo zlasti okrog Pordona in Vidma, drugi pa odhajajo na stalna ali sezonska dela v druge italijanske pokrajine in v tujino.

Ko govorimo o kmetijstvu v deželi, mislimo predvsem na kmetijstvo v videmski pokrajini, kjer je osredotočen pretežni del kmetijske dejavnosti. Z izvolitvijo deželnega sveta in z začetkom delovanja nove deželne uprave bo dolžnost nas vseh, da se zanimalo za razmere kmetijstva v Furlaniji in Beneški Sloveniji, saj je ta gospodarska veja v sedanji sodobni družbi in zlasti v industrializaciji kmetijstva v vsakem urejenem gospodarstvu najtesneje povezana z obćim gospodarskim raz-

ga proizvajalnega razvoja v samem kmetijstvu, kot tudi v vseh ostalih gospodarskih vejah. Zaostanost v zemljiški in pogodbeni strukturi je zelo jasno razvidna iz podatkov kmetijskega štetja iz leta 1961 o oblikah obdelovanja kmetijske površine v deželi.

Lastnina neposrednih obdelovalcev meri 260.783 hektarov, ali 42,3 odstotka; zemljišča v zakupu neposrednih obdelovalcev 57.142 hektarov, ali 9,2 odst.; razna zemljišča z neurejeno posestjo 11.929 hektarov, ali 2 odst.; kmetijska posestva, na katerih dela najeta delovna sila 223.906 hektarov, ali 36,3 odst.; splovinarstvo in kolonstvo 53.144 hektarov, ali 8,7 odst.; druge oblike obdelovanja 9.121 hektarov, ali 1,5 odst.

Iz teh podatkov je razvidno, da samo 42,3 odst. kmetijske površine pripada neposrednim obdelovalcem, medtem ko je 36,3 odstotka, ali 223.906 hektarov v rokah posestnikov, ki obdelujejo zemljo z najeto delovno silo s povprečno zelo nizkimi plačami; ostali del pa se vedno obdeluje na osnovi zaostalih splovinarskih ali mešanih najemnih pogodb.

Temu stanju je treba še dodati pomanjkanje potrebne zemljiške preureditve zaradi prevelike razdrobljenosti zemljišč, pomanjkanje ustreznih namakalnih in drugih vodnih naprav, ki jih nujno potrebuje kmetijstvo tako v hribovitih kot v nižinskih predelih. Če se je na tem področju doslej kaj naredilo, je bilo to v veliki meri predvsem v korist velikih zemljiških posestnikov, ki so tesno povezani tudi z zasebno kemično, strojno in živilsko industrijo.

Mali posestnik, najemnik, splovinar in kolon so danes popolnoma podrejeni visokim monopolnim cenam kmetijskih strojev, umetnih gnojil in kemičnih sredstev proti zajedavcem. Temu je treba še dodati neurejene tržne razmere na področju kmetijskih pridelkov, ki so podvrženi vsakovrstnim spekulacijam posrednikov. Vse to povzroča, da negativne posledice krize prizadenejo samo male samostojne kmete in zakupnike.

Vsi dosednji naporji neposrednih obdelovalcev, da bi

mehanizirali svoja posestva, obnovili gospodarska in stanovanjska poslopja, da bi dobivali umetna gnojila in druga kemična sredstva po nižjih cenah; stremjenja in borbe splovinarjev in zakupnikov, da bi se enkrat za vselej otresli nevzdržnih pogodb in postali lastniki zemlje, ki jo obdelujejo, borbe poljskih delavcev za boljše plače in človeške delovne pogoje, vse to ni doslej naletelo na tisto razumevanje pristojnih oblasti, ki so poklicane, da odpravijo zaostalost v kmetijstvu in obćo korist deželnega in vsedravnega gospodarstva.

Zato bo morala deželna uprava odločno poseči v vsa ta vprašanja in jih v mejah svojih pristojnosti korenito rešiti, da bo kmetijstvo v deželi zaživel in napredovalo.

Iz vsega tega sledi, da so bližnje volitve deželnega sveta velike važnosti tudi za kmečko prebivalstvo, saj nudijo kmetom možnost, da v deželni svet izvolijo svoje predstavnike, ki dobro poznajo njihove razmere in potrebe ter bodo tudi zagovarjali njihove koristi.

Slavko Štoka

Rešena zadeva zemljiških knjig

V Trstu so že zemljiške knjige za katastrske občine Zgonik, Salež, Gabrovec in Veliki Repen, v Kopru pa za katastrsko občino Škofije

Vodja jugoslovanske komisije dr. Milivoje Ivić simbolično izroča zemljiško knjigo članu italijanske komisije.

Na zemljejknjžnem uradu v Trstu ležijo od četrta, 16. aprila, zemljiške knjige z vso dokumentacijo za katastrske občine Gabrovec, Zgonik, Salež in Veliki Repen, ki so bile prej v Sežani; v Koper pa so istega dne odpejali zemljiške knjige z vso dokumentacijo za katastrsko občino Škofije. Tako se je v duhu medsebojnega sodelovanja in krepitve dobrih odnosov začela reševati zadeva, ki se je vlekla dolga leta ter je delala velike težave in preglavice posestnikom ob meji.

Hudo so bili prizadeti zlasti posestniki iz omenjenih katastrskih obćin, ki niso mogli urediti prepisov in vknjižb in so imeli težave ko so morali za razne zadeve dokazati, da so lastniki svojih zemljišč in nepremičnin.

Najprej so prenesli zemljiške knjige tistih katastrskih obćin, ki so v celoti na enem ali drugem področju. Člani mašane komisije, ki urejujejo to zadevo, se bodo v bližnji prihodnosti spet sestali, ker morajo priti na vrsto še druge obsejne katastrske občine, ki so delno pod jugoslovansko, oziroma pod italijansko upravo.

Vse kaže, da bo v doglednem času vsa zadeva rešena, čeprav bodo imeli izvedenci precej dela. Precej dela bodo zdaj imeli tudi na zemljejknjžnem uradu v Trstu, ker bodo lastniki hoteli urediti vknjižbe in prepise. S tem se bo lahko začelo v prihodnjih dneh za tiste kraje, ki spadajo pod prej omenjene katastrske občine (Zgonik, Salež, Gabrovec in Veliki Repen.)

Mehanizacija kmetijstva na Goriškem

Za večjo rentabilnost je potrebno vsestransko izkoriščanje strojev

Prejšnji mesec smo v tej prilogi pisali o kmetijski površini na Goriškem, o njeni razdrobljenosti in o obstoječem kolonatu ter splovinarstvu, ki zavzemata v tej pokrajini še vedno prevelik obseg. Danes pogledjmo malo, kako je z mehanizacijo kmetijstva na Goriškem.

Napredek kmetijske mehanizacije na Goriškem je bil v zadnjih devetih letih zelo velik, zlasti če ga primerjamo z omenjenim obsegom kmetijskih obdelovalnih površin. To nam povedo tudi uradni podatki, kot jih je ugotovila ustanova UMA v Gorici. Po teh podatkih se je število traktorjev dvignilo od 302, kolikor jih je bilo leta 1955, na 920. V istem obdobju se je dvignilo število motornih mlatilnic, ki jih leta 1955 na Goriškem sploh ni bilo, na 6; kosilnic od 2 na 169; multikultivatorjev, ki so precej razširjeni zlasti v Standrežu, od 5 na 71; motornih sejalk od 2 na 4 ter raznih drugih motornih strojev od 141 na 772.

Vendar pa je treba priznati, da traktorji niso polno izkoriščeni, kakor bi bilo želeli, kar znatno podraži njihovo režijo in včasih v taki meri, da postane traktor neekonomičen.

Za večje izkoriščanje traktorjev bi bilo potrebno izpolniti strojni park tudi s po-

trebnimi dodatnimi stroji ali priključki, kar bi povečalo možnost uporabe in izrabe traktorjev. Prav tako bi lahko razširili uporabo traktorja tudi na razna druga dela na posestvu, torej ne samo za oranje in obdelavo zemlje, ampak tudi za prevoz in druga podobna dela.

Vse to se na Goriškem doslej izvaja le v manjši meri, ker mehanizacija še ni v zadostni meri spremenila miselnosti kmetovalca, da bi jo skušal v celoti izrabiti in da bi povečal rentabilnost pri uporabi strojev, posebno glede na traktorje. Vsekakor pa so v zadnjih letih zelo zmanjšali obseg kmečkih del s pomočjo živine ter se tako primitivna obdelava omejuje največ na nekatere revnejše kraške predele in na nekatere predele v Brdih. Pa še tu gre povečini za manjše prevoze, za prevoz namakalnih črpalk in podobno.

Vedno večja uporaba strojev v kmetijstvu je precej otežkočena predvsem zaradi prevelike razdrobljenosti kmetijske posesti. Zato se v zadnjem času naglašajo potreba, da bi se temu pomoglo z arondacijo sedanjih kmetijskih parcel v večje enote in z združenim združevanjem malih posestnikov zaradi skupne nabave in uporabe potrebnih strojev. V tem smislu so pred kratkim ustanovili poseben

center za pospeševanje združevanja v goriških Brdih. V tem centru so včlanjene vse občine, ki ležijo na področju goriških Brd, od Gorice pa do vključno Dolenj (vštevši Števerjan) in pa pokrajinska uprava, ki si je prevzela polovico upravnih stroškov. Ta center naj bi poleg drugih pobud uredil tudi tri vzgledna posestva na treh različnih krajih tega področja.

I. Marinčič

Osnutek zakona o vojaških služnostih

Skupina komunističnih poslancev, ki je pred dobrim mesecem obiskala obsejne kraje in se zanimala za pereče vprašanje vojaških služnosti, je pred nekaj dnevi predložila poslanski zbornici osnutek zakona za ureditev tega vprašanja. Osnutek zakona bodo te dni predložili tudi senatu.

Predloženi osnutek o vojaških služnostih predvideva splošno revizijo vseh vojaških služnosti za ugotovitev njihove veljavnosti in koristi v sedanjih razmerah in glede potreb državne obrambe, posvetovanje z deželnimi in krajevnimi izvoljenimi organi oblasti, možnost upravnega ugovora, določitev roka veljavnosti, ureditev vprašanja odškodnine in oprostitve davkov.

Na svetu vse manj kmetov

Iz zadnjih statističnih podatkov Organizacije združenih narodov je na svetu vse manj kmetovalcev. Tako je v Evropi od skupnega števila prebivalcev le 33 odstotkov kmetijskih prebivalcev, v Severni Ameriki 20 odstotkov, v Latinski Ameriki 62 odstotkov, v Oceaniji 33 odstotkov, v Afriki 73 odstotkov, na Bližnjem vzhodu 70 odstotkov, na Daljnem vzhodu 70 odstotkov, v Sovjetski zvezi pa — za primer — 50 odstotkov.

Najbolj razvito čebelarstvo imajo v Grčiji, kajti na vsakem kvadratnem kilometru je — povprečno — en čebelnjak. Središča čebelarstva so v pokrajini Megaris ter na otokih Halkidiki in Tasos. Poglavitna paša za čebele so: bor, lipa, bela detelja in druge. Povprečno dobe iz enega panja 30 do 40 kilogramov medu.

Sele ko minejo ledeni možje, zime zares konec je.

DOBRO, DA VEMO

Ko se zgodi nesreča na delu

Kolikor mu dopušča letošnja kislja pomlad, je naš kmet pridno na delu. Polne roke dela ima in mudi se mu, ker je vreme nestalno ter mu ni zapuati. Pomaga si zato, če le more, s kakim strojnim orodjem, da mu gre delo hitreje in laže od rok. Hiti in se poti, da tu čimprej opravi in poprime drugje.

A v naglici in utrujenosti je mnogokrat nevarnost; pri svojem trdem delu se kmet lahko laže ali huje poškoduje. Zato pač že z zemljiškim davkom plačuje zavarovalnino Državnemu zavodu za zavarovanje proti nesrečam na delu (INAIL), ki mu je dolžan v takem primeru priskočiti na pomoč. Kako to sfori je drugo vprašanje in se slišijo, žal, glede tega razne pritožbe.

Proti nesrečam na delu so zavarovani vsi kmetijski delavci, neposredni obdelovalci, splovinarji, najemniki in njih žene in otroci v starosti od 12 do 70 let, ki ročno obdelujejo zemljo. Za neposredne obdelovalce, spolovinarje in najemnike, t. j. za nepodrejene obdelovalce, zahteva zakon, da svoja zemljišča obdelujejo redno, ne priložnostno tu pa tam kdaj, čeprav ni kmetovanja njih glavni vir življenja. Steje se za redno tudi delo industrijskega delavca, ki pač redno v prostih urah in ob praznikih obdeluje svoje zemljišče.

V primeru nesreče pri opravljanju kmečkega dela, in ravno tu so najpogostejše težave pri določanju, kaj obsega ta pojem, morajo ponesrečenca odpeljati k zdravniku, ki je dolžan najkasneje naslednjega dne poslati po pošti

INAIL prijavo o nesreči. Zavod poskrbi za zdravljenje in v primeru invalidnosti kot posledica nesreče, plačuje, pač po stopnji zmanjšanja delovne sposobnosti, invalidnino.

Omenili smo, da nastajajo pri priznavanju pravice do oskrbe INAIL težave glede na to, kakšno delo je zavarovanec ob nesreči opravljal. Invalidnine mu ne priznajo, če se je na pr. usekal, ko je pripravljale kole za trte, pa je lesne odpadke odnesel domov, da bi z njimi kuril, če se je ponesrečil na poti na njivo ali domov, če je nabiral sadje za domačo uporabo, pa se mu je veja odlomila.

Da ne bi bilo nesporazumov,

kdaj ima ponesrečenec pravico do invalidske rente in kdaj ne, smo v uradih Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov na razpolago vsem članom za pojasnila.

Pri obdelovanju s stroji je stvar malo drugačna. Kmetovalci, ki so vpisani pri UMA in dobivajo za svoje stroje gorivo (nafto in petrolej) po znižani ceni, že pri nakupu plačujejo zavarovalnino in so deležni oskrbe pri kateri koli nesreči, ki bi se zgodila pri upravljanju s temi stroji njim ali najetim delavcem, razen pri mlačvi, pri stiskanju oljk in še v nekaterih primerih.

Lucijan Volk

BELUŠI ALI ŠPARGLJI

Čeprav je ta vrtnina že zelo stara, saj so jo poznali in uživali že stari kulturni narodi, kot Egipčani, Grki in Rimljani, pa ni bila v naših krajih do pred nekaj leti v taki meri razširjena kot bi po svoji vrednosti in koristi zaslužila. Najbrž je vzrok v tem, ker je i vzgoja belušev i njih pripravljanje precej zamudno.

Beluše prilevamo k rastlinam trajnicam. Uspevajo le v dobro propustni in globoki zemlji, ker segajo njih korenine zelo globoko. Pridelek je predvsem odvisen od oskrbe in starosti nasada.

Belušev je več sort. Najboljša je brunsviška, z belimi glavami. So pa še sorte z rožnato ali modrikasto glavico in tudi z zelenimi glavami.

Šparglji vsebujejo predvsem precej ogljikovih hidratov, be-

ljakovin in maščob, a tudi mnogo vitamina C. Zato je treba posebno pazljivo ravnanje z njimi, ko jih pripravljamo. Zlasti moramo gledati na to, da beluše čimprej porabimo. In tudi pri kuhanju ne smemo pozabiti na vitamin C, ki je zelo občutljiv za vročino. Poleg tega pa vsebujejo beluši še vitamin B, in mnogo rudninskih snovi, med njimi kalija, klor, fosfor, žvepla, kalcija in magnezija.

Zaradi toliko različnih sestavin, je razumljivo, da je uživanje belušev za človeško telo zelo koristno. Zlasti so znani po tem, da so izvrstno sredstvo za čiščenje krvi. Poleg tega učinkujejo ugodno proti raznim motnjam v obistih, na mehurju, prostati, težavam zaradi sladkorne bolezni, pomagajo proti revmatizmu, naduhi in koristi še v več drugih primerih.

Sveži beluši so trdni in imajo zdrav lesk, mesto, kjer jih prerežemo, ostane belo in se ovlaži. Stari beluši pa so mehki ter se ne dajo prelomiti, rez pa je temen in suh.

A. A.

Plašči iz hrastovega lubja

Med ukrepi za zaščito kraških gozdov, ki so bili že hudo izkrceni, je bila odredba tržaške »Trgovinske intendance za Primorsko« iz leta 1792, s katero je bilo prepovedano izdelovanje plaščev iz zimskih sukenj iz hrastovega lubja.

Nekaj za naše gospodinje

Beluše kuhamo takole: Najprej stebila previdno ostrgamo, toda ne okoli glavice, da jih ne odlomimo. Ostrgane beluše prirežemo, da so vsi enako dolgi. Potem jih narahlo zvežemo z rafijo, ali belo nitjo ter pri tem pazimo, da so vse glavice na istem koncu. V primerno velik lonec denemo toliko vode, da ne bo pokrila beluševih glav. Najboljši pa so beluši, in tudi ohranijo največ koristnih snovi, če jih kuhamo v sopari, za kar pa potrebujemo posebno posodo. Ko voda zavre, jo osolimo in denemo vanjo sveženj belušev, lonec dobro pokrijemo in pustimo vreti 20 do 30 minut. Kuhani beluši morajo biti še nekoliko krhki, ker preveč kuhani niso tako okusni. Kuhane beluše vzamemo iz krova z lopatico in jih položimo na servirni krožnik.

Beluše pripravljamo kot solato, zabeljene z maslom in parmezanom ali pa z raznimi omakami.

BELUSEVA JUHA

500 g belušev, 2 l slanega

ZADRUŽNIŠTVO

To rubriko vam nudi Kmetijska zadruga v Trstu - Ul. Foscolo 1

OD 15. DO 17. AVGUSTA

Kmečki tabor na Opčinah

Tudi letos bo za veliki šmaren, in sicer 15., 16. ter 17. avgusta, na Opčinah Kmečki tabor, ki ga že šesto leto organizira Kmetijska zadruga in ki privabi vsako leto več gostov z dežele in iz mesta.

Vse kaže, da bo letošnji tabor dobil širši okvir in da ga bodo izpopolnili. Pritegnili bodo k sodelovanju razne ustanove, organizacije in društva, tako da bomo imeli razen razstave strojev, povrtin, plesne zabave itd., kot prejšnja leta, tudi druge prireditve.

Pred nekaj dnevi je prav zaradi tega vodstvo Kmetijske zadruge povabilo na posvetovanje predstavnikov raznih ustanov in organizacij ter strokovnjake, da bi prišlo do večjega sodelovanja za izboljšanje in izpopolnitev tabora. V razgovoru so se porodile zanimive zamisli, do konkretnih sklepov pa ni še prišlo, ker si je treba zagotoviti sodelovanje poštvalnih ljudi. Čeprav je do tabora še nekaj mesecev časa, bo treba kmalu sestaviti program vsaj v glavnih obrih in se dogovoriti za so-

delovanje ali nastojbe, da se bodo društva in posamezniki lahko privabili.

Lepo, koristno in zelo potrebno bi bilo, da bi na taboru sodelovalo čim več mladine, tako z dežele kot iz mesta.

Tržaška posojilnica in hranilnica

»Tržaška posojilnica in hranilnica« je pričela poslovati z obratnim kapitalom 41.000 avstrijskih kron. Kapital je zrasel leta 1901 na 2 milijona K, leta 1902 na 3, leta 1903 na 4, leta 1904 na 5, leta 1911 pa na 10.700.000 kron.

Po letu 1911 je to naraščanje kapitala ponehalo, ker so bile ustanovljene druge denarne zadruge s podobnim delokrogom: Trgovska obrtna zadruga, Ljudska posojilnica, Narodna posojilnica, Hrvatska štedionica in Splošna hranilnica; vendar je do leta 1918 narasel na 12.000.000 kron. Leta 1921 je znašal po zamenjavi v lire (v razmerju 0,60 lire za 1 K) 7,5 milijona lir.

PRIHODNJO NEDELJO IN PONEDELJEK

RAZSTAVA VIN V DOLINI

V Dolini bo, kakor je že stara tradicija, v nedeljo, 3. maja ter v ponedeljek »Ples pod mlajem«.

Ob tej priliki bo tudi letos

Če roj popoldne zleti rad dež mu sledi.

razstava domačih vin, na kateri bo približno 15 vinogradnikov iz raznih vasi dolinske občine razstavljajo in prodajalo svoja vina. Najboljša vina bodo tudi letos nagradili.

V Miljah bo vinska razstava sredi junija, v Nabrežini pa 27., 28. in 29. junija. Glede »Praznika terana in pršuta« v republiški občini ni še nič gotovega, ker so nastale težave.

Nujna zadeva

Februarja je medministrski odbor za cene odločil, glede na to, da je vedno več zlasti manjših kmetijskih strojev z bencinskim pogonom, naj UMA izdaja bone tudi za nakup bencina po znižani ceni, t. j. po 20 lir liter. Toda naši kmetje še vedno niso deležni te ugodnosti, baje zaradi tega, ker še ni črpalke, ki bi lahko bencin razdeljevala, in tripijo zaradi tega dvojno škodo: plačujejo bencin po normalni ceni in sploh niso zavarovani proti morebitnim nesrečam pri upravljanju teh strojev.

Zato je nujno, da se ta zadeva v najkrajšem času uredi, kot smo že zahtevali pri pristojnih uradih.

KMEČKA ZVEZA
ZVEZA MALIH POSESTNIKOV

Okrasne sobne rastline

ARALIJA

Aralija spada med najbolj skromne in poleg tega zelo reprezentativne sobne rastline. Moramo pa takoj omeniti, da je ne smemo smatrati za izključno sobno rastlino. Sonca ne prenese, ljubi pa čim bolj osvetljene prostore. V kolikor želimo z njo okrasiti npr. sprejemno sobo, ki ni dovolj osvetljena, moramo aralijo večkrat v letu po nekaj tednov prenašati na svetlo verando ali drugo dobro osvetljeno, vendar ne soncu izpostavljen prostor.

Glede nege in kvalitete zemlje jo aralija precej skromna rastlina. Vsako spomlad jo presadimo v mešanico humusne in ilovnate prsti. Skrbeti moramo skozi poletje, da ji

v zimskem času pomenijo konec tej rastlini.

ASPIDISTRA
(Aspidistra elatior)

Ne poznamo med sobnimi rastlinami in cvetlicami enake aspidistre. Spada brez nadaljnega med najbolj skromne sobne rastline v vsakem pogledu. Uspeva dobro tam, kjer uspeva aralija, raste v senci in tudi na soncu. Ima torej odlično sposobnost aklimatizacije in zato jo dobimo povsod tam, kjer nimajo gospodinje uspeha z drugimi rastlinami. Ne smemo podcenjevati lepote te rastline z dolgimi sulicastimi temno zelenimi listi, ki dosežejo do 1 meter dolžine. Poznamo zelo lepe aspidistre z rumenkastimi lisami, s katerimi lahko okrasimo gostinske prostore, v katerih ne moremo gojiti drugih okrasnih rastlin ali cvetlic, hodnike, dvorišča, balkone itd.

Aspidistra uspeva v vsaki zemlji. Najbolj ji ugaja seveda težka vrtna zemlja (mešanica ilovice in črnice). Zalivamo ji v poletnem času redno kot drugim rastlinam. Ne katere gospodinje se pritožujejo, da jim aspidistra zelo počasno v poredkoma odganja nove liste. To drži, moramo pa jo gojiti v manjših lončenih posodah (loncih) in te nevspečnosti bo konec. Zelo zanimivo je cvetje aspidistre, ki ga marsikdo le redko opazi. Cvetje se razvija čisto na tleh brez peclja in je sivorjave barve. Aspidistro razmnožujemo z delitvijo. V zimskem času jo hranimo v prostorih, le če je temperatura nad ničlo, brez vsake bojazni, da jo zgubimo kot marsikatero drugo cvetlico.

Dr. F. J.

Če na Urbana sonce sije, jeseni polne sode nalije.

ne primanjkuje vlage. Še na eno napako moramo opozoriti naše gospodinje. Zalivamo cvetlicam redno, in sicer ne pogostoma in niti ne poredkoma. Če araliji zalivamo redno, se bohotno razvije, če pa slučajno pozabimo na zalivanje, se listje povese in ga je težko spraviti nazaj v pravilno lego. Drugo napako imajo nekatere aralije, in sicer to, da jim postane steblo golo od spodaj navzgor, kar ni estetično. Temu je težko pomagati. Ko ni več druge pomoči, odrežemo steblo blizu tal in aralija bo pogolala več poganjkov.

Kako prezimimo to okrasno rastlino? Zadostuje, da jo držimo takrat lahko v bolj temnih prostorih pri temperaturi nekaj stopinj nad ničlo. Topli in neosvetljeni prostori

peteršilja, nesemo takoj na mizo. Juho še izboljšamo s kozarcem smetane.

BELUSI V PENASTI OMAKI

1 kg belušev, slan krop.
Omaka: 3 rumenjaki, 1 limona, 10 dkg sur. masla, 5 žlic smetane.

Lepo očistene, ostrgane in kuhane beluše serviramo s penasto omako, katero pripravimo takole:

V primerno posodo denemo 3 rumenjake, ki jih stepamo in jim med tem dodajamo po malem sok ene limone. Ko zatem dodamo še za oreh surovega masla, denemo posodo v vrelo vodo ter stepamo dalje, dokler se ne začne zgoščevati. Potem posodo odmaknemo od ognja, ter med mešanjem dodajamo po majhnih koščkih surovo maslo ter osolimo. Ko je omaka rahla, gosta, gladka in penasta, ji primešamo še trdo stepeno smetano. Omako polijemo čez beluše ali pa jo serviramo posebej.

Tako pripravljene beluše serviramo vroče k pečenki ali za predjed.

IZ KRIŽA

KRIŽI IN TEŽAVE

«Križ je velik in se še veča, a še večji je in še bolj se veča naš vsakdanji križ» meni vaški hudomušnež iz vrste »starih cajtov«. Vsakdanji križ so seveda skrbi in brige, ki jih je tudi moderna doba bolj polna, in se tičejo posameznikov in skupnosti. Poglejmo te druge. Najprej naj povemo, da vprašanje smetarjev ne povzroča preglavice le Trstu, ampak tudi naši vasi. Na vaskih poteh je nekam tako kot na sejmišču z mešanim blagom, ki ga po trgovanju ni nihče očistil. Razen vsemogočih odpadkov raznega izvora morete tudi ugotoviti, kako »fino« so pred nekaj leti asfaltirali te poti in ono proti Brojenci. Spranje vedno večje in globlje, niso le priča, kako se gospodari, marveč onemogočajo vožnjo, oziroma spravljajo voznika v nevarnost. A še lepša slika za občinsko upravo in njeno zanimanje za nas vas se nudi pri slovenski soli. Tukaj je pravcat vrelc smrdljive tekočine, ki privre iz vasi in se večkrat razlije iz zleba ob pokopališču čez pot pod njim in ono, ki vodi proti železniški postaji. Koliko časa bo to še trajalo? Ali hišenski predpisi ne veljajo tudi za nas? Tudi je naš vonj prav gotovo tako kultiviran kot oni naših upraviteljev.

Križ raste in stare hiše se preurejajo in olepšujejo. Vsakdo želi čim bolj privlačen in prijeten dom. V tem so naši pašni ob morju, od koder se je za vedno umaknilo že štiri petine zemljiških lastnikov. Sredstva iz prodanih zemljišč se razpršijo in nekaj jih gre v hišne zidove. A od obale smo izločeni, ker ni več zemlja, ta naša najbolj trdna podlaga, naša, pravijo izkušeni vaščani.

To se vedno bolj pozna tudi

na vinskem pridelku. Križ — vinarska vas, ki je izvažala mošt daleč proti severu in celo »do Dunovja« (na Dunaj), ni več v skrbeh za spečanje vina. Lahko ga potroši sam Križ, in kolikor ga ne potlačijo gostilne, ga v nekaj osmih, katerih število ne presega števila prstov ene roke.

Naše kulturno-prosvetno delovanje obstaja le iz gostovanj. To so še naša sreča, ker smo Križani zelo željni pesmi in predstav. Kar se tiče odrskih del želimo povedati naslednje: Priznamo veliko prizadevnost našega Narodnega gledališča za uvajanje našega občinstva v priznana globlja čela, a naše ljudi dvignejo le ljudske, rekli bi take predstave, ki se jim vanje ni treba dosti poglobljati. Nedvomno so to na našem podeželju igralci že opazili.

Naš rojak Magajna je imel več predavanj o deželah, ki jih je obiskal. To zanima tudi nas. Zakaj ga ni k nam?

J. F.

SREČKO OREL z Devinščine

IZ TOVARNE K CVETLICAM

Zanimivo je, kako se je Srečko Orel lotil cvetličarstva. Zdej ima 37 let in je že izkušen cvetličar, obenem obdeluje trte (lani je pridelal 20 hl vina) in je zelo delaven predsednik gospodarskega društva. Najprej je delal v Tovarni strojev, nato pri raznih pod-

Srečko Orel v svojem rastlinjaku s hčerko Wilmo

jetjih. Tedaj ni imel niti pojma o cvetličarstvu.

Pred desetimi leti se je poročil s hčerko cvetličarja in se je začel zanimati za cvetlice. Čeprav je še delal pri podjetju, je v prostih urah opazoval delo cvetličarjev in se z njimi razgovarjal. Prijelo ga je zares. Pustil je delo pri podjetju in se z veliko vnemo ter navdušenjem lotil cvetličarstva. Najprej je seveda gojil cvetlice samo na prostem, nato pa je dozorela misel, da bi si zgradil rastlinjak z ogrevanjem. Začel ga je graditi pred tremi leti in ga je tudi dogradil. Zajema površino 100 kv. m pa mu je že premajhen. Zato ga namerava povečati. Razen tega seveda goji cvetlice tudi na prostem. Zelo se zanima za strokovno literaturo in je že obiskal razne vrtnarje ter cvetličarje v Italiji in inozemstvu.

Ko smo ga vprašali, kako se počuti po spremembi svojega poklica, nam je ves navdušen dejal: »Bolj sem zadovoljen in imam večje zadoščenje kot prej, ker imam tudi večje koristi in sem neodvisen. Vedno sem v stiku s svojimi ljudmi. To dosti pomeni. Seveda sočasno težave in skrbi, a ne take, da bi mi bilo najmanj žal«.

la zlasti v borbi proti zajedavcem in drugim drevesnim škodljivcem. Zato moramo škropiti vse sadno drevje proti listnim ušem ter proti piškavosti sadja.

V kleti: Če je v kleti še vino, moramo paziti, da se nam ne skisa; sodi morajo biti polni; prazno posodo pa dobro operemo, posušimo, zažveplamo in jo spravimo za prihodnjo jesen.

Posvetovalni urad za boleznirastlin

Na sedežu Kmetijskega nadzornišva v Trstu soba št. 2 deluje poseben urad, ki je odprt ob ponedeljskih in sobotah dopoldne, za posvetovanja in navodila glede bolezni, ki jih povzročajo na rastlinah in drevju razni zajedalci in paraziti, zlasti mrčes.

POHVALE VREDNA POBUDA GOSPODARSKEGA DRUŠTVA NA PROSEKU

Kmetje dobro prodajajo svoje vino

Na Proseku letos ni osmic, vinogradniki pa niso zaskrbljeni, kam naj bi oddali vino, čeprav je bila letina nad normalo. Te skrbi nimajo; zadovoljni pa so, ker svoj pridelek dobro vnovčijo.

Kaj se je zgodilo? Gospodarsko društvo na Proseku, ki ima društveno gostilno in bo prihodnje leto praznovalo 60-letnico svojega obstoja, je prevzelo nalogo, da odkupi vse domače vino. Na oglasni deski v točilnici je na-

dražje. Kmetom društvo dobro plača in se zadovolji z malim zaslužkom, da tako pomaga domačim vinogradnikom in jih spodbuja k večjemu prizadevanju za dober vinski pridelek.

Zamisel je vse pohvale vredna. Proseško društvo bi morali v tem posnemati tudi v drugih krajih.

Iskreno čestitamo in smo prepričani, da se bodo iz te pobude porodile še druge.

IZ PRAPROTA

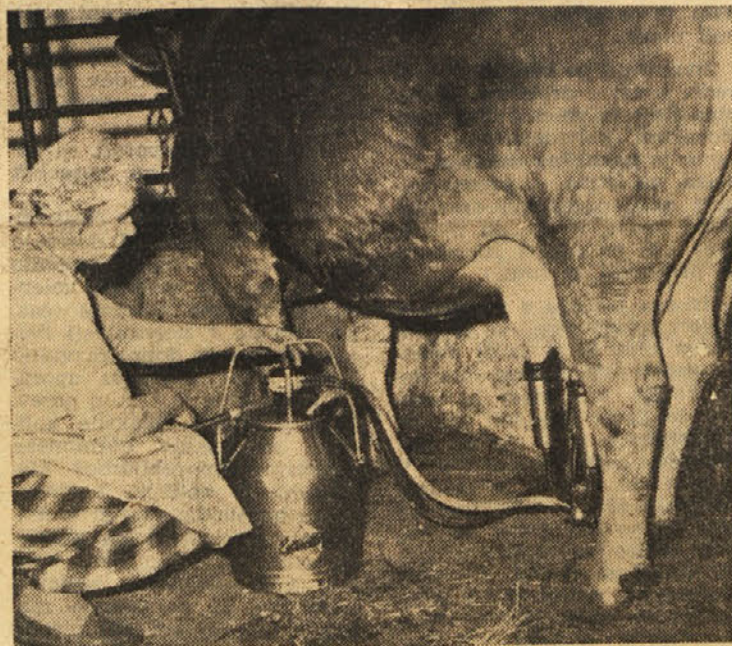
ALOJZ ŠKRK ima lepo govedo

Posestnik Alojz Škrk je, kot smo poročali, že lani zgradil nov hlev, kjer je 10 lepih glav goveda sivorjave pasme, od teh 6 krav. Hlev je urejen po modernih načelih in menda med najlepšimi na Tržaškem. Ta vneti in napredni živinorejec ima že leto molzni stroj. Je z njim zelo zadovoljen. Še bolj kot on pozna prednosti te molže gospodinje. Pravi, da se molža vrši hitreje, laže in brez sitnosti. Ročna molža je bila zamudna in večkrat (pri nekaterih kravah) utrudljiva, pri nemirnih kravah zelo težavna.

Škrk meni, da se ta stroj že pri štirih kravah izplača. Njegov je danske znamke in je stal 220.000 lir. V devinsko-

nabrežinski občini so že štirje molzni stroji.

Naj navedemo mnenje tega posestnika o naši živinoreji. To moramo, pravi on, obdržati, ker pri praznem hlevu bo prazno vse drugo: njive in vinograd. Najprej je treba skrbeti za živino, ki gospodarsko še največ pomeni: Blago (tako pravimo živini) je najboljša njiva, ker rodi 12 mesecev v letu in je njen pridelek (gnoj) oče vseh pridelkov. Torej zasluži, da se zanjo najbolj brigamo. Našim živinorejcem primanjkuje dobra krma. Naše senožeti so slabe in izčrpane, pašniki siromašni. Te površine bi bilo treba izboljšati, da pridemo do boljše, bolj tečne in izdatne ter hkrati tudi cenejše krme.

Z molznim strojem hitreje, laže in brez sitnosti

Le z VOBOMELOM in z VOBOFORTOM boste vzredili lepo in zdravo tele

Vsem živinorejcem in kmetovalcem je znano, da so že več let v prodaji proizvodi, ki bi morali nadomeščati kravje mleko. Zaradi raznih pomanjkljivosti pa so živinorejci še vedno nezaupljivi do teh vrst umetnega mleka.

Toda VOBOMEL in VOBOFORT sta si pri vseh živinorejcih, ki so ju poizkusili, pridobila neomajno zaupanje. Ta dva nova moderna proizvoda, ki ju v zadnjem času kmetje na našem področju zelo radi kupujejo, ne samo, popolnoma nadomeščata naravno kravje mleko, ker sta sestavljena iz istih prvin kot prirodno mleko, marveč imata pri teletih še boljše učinek kot materino mleko; in sicer zato, ker vsebujeta več vitaminov in antibiotikov, ki preprečujejo razne bolezni in driske, tako pogoste pri mladi živini.

Z VOBOMELOM pitamo teleta za zakol z belim mesom (100—120 kg), medtem ko

z VOBOFORTOM pitamo teleta in telice, ki jih nameravamo vzrediti in jih obdržati doma v hlevu.

S popolnim mlekom VOBOMEL in VOBOFORT pitamo tele že od njegovega 7. dneva starosti.

Za kakovost VOBOMELA in VOBOFORTA vam jamči belgijska trdka, ki v proizvodnji vseh vrst močnih krmil že 50 let prevladuje na evropskem tržišču.

Za pojasnila in navodila glede uporabe VOBOMELA in VOBOFORTA je vsem živinorejcem na razpolago

MAKS MORELJ Rocolska cesta (Strada di Rozzol) 63

Telefon št. 43-988 - Trst,

zastopnik za tržaško in goriško pokrajino.

Kmečki koledarček za maj

Maja meseca res ne manjka dela nobenemu pridnemu kmetu in vrtnarju. Letos pa bo še več dela kot običajno, ker se je zaradi slabega vremena v marcu in začetku aprila vse delo zelo zavleklo. Saj smo še proti koncu aprila videli opravljati zlasti v vinogradih tista dela, ki bi morala biti končana najkasneje do druge polovice marca.

Na njivi: Okopavamo in plevamo krompir in drugo; končamo s setvijo koruze, fižola in buč; oprezujemo za koloradskim hroščem, ki ga moramo začeti uničevati takoj ko se pojavi (uničevalna sredstva dobimo v Kmetijski za drugi in v vsaki kmetijski trgovini). Koruzi in krompirju lahko gnojimo s čilskim ali apnenim solitrom, ali pa z gnojnico.

V vinogradu: Pohiteti mo-

ramo z okopavanjem, kjer tega dela še niso opravili zaradi letošnje pozne pomladi. Glavno delo v vinogradu pa imamo v tem mesecu s škropljenjem proti peronospori in oidiju. Kot smo že pretekli mesec omenili, je še čas za škropljenje proti sušici, kjer se nam je lani pojavila. O škropivih proti trtnim zajedavcem in boleznim objavljamo poseben izčrpen članek na 4. strani.

Na vrtni: Presajamo iz tople grede paradižnike, jajčevce (melancane), kumare, melone, še vedno lahko sadim bučice kar na prostem; ponovno sejemo poletno glavnato solato, brokole, zimsko zelje in ohrovt, hkrati pa presajamo poletno zelje, papriko in druge sajenice.

V sadovnjaku: S sadjem je v tem mesecu tudi mnogo de-

Živinoreja hrbtenica kmetijstva

Minister za kmetijstvo je nedavno dejal, da mora živinoreja predstavljati hrbtenico italijanskega kmetijstva ter da je ta stroka prvenstvenega pomena. Obljubil je živinorejcem vso pomoč.

Menda je prvič, da slišimo takšno mnenje z najvišjega mesta. Do tega je prišlo zaradi krize kot posledice velikega razpona med kmetijskim in ostalim gospodarstvom. To je državo prisililo, da resno in temeljito pretresa to zadevo in poišče primerno rešitev. Kmetijstvo, posebno še živinoreja, je v veliki zaostalosti, a povpraševanje po kmetijskih proizvodih stalno narašča; gre predvsem za meso in maščobe.

Mnenje, da je živinoreja hrbtenica kmetijstva, je nepobitno. Drži na splošno, a toliko bolj za kraški predel. To mi stalno ponavljamo in trdimo, da je treba prav tej stroki posvečati največjo pozornost in skrbeti, da jo čim bolj spopolnimo. A v vsej povojni dobi smo mogli ugotovljati, da pristojni organi ne gledajo na to vprašanje tako kot to stvarne razmere zahtevajo. Pogrešali smo smotnost in načrtnost ter še marsikaj, kar nam birokracija ne more nikoli nuditi.

Živinoreja, pa katerakoli (govedo, prašiči, drobnica, perutnina itd.) je vmesni člen med človekom (poljedelcem) in naravo, je nekakšna naravna fabrika, ali stroj — predelovalnica onih organskih (rastlinskih) snovi, ki bi jih človek brez nje ne mogel izkoristiti in pripraviti za hrano.

Pri nas prihaja v glavnem v poštev govedoreja, ta že pravadna reja, ki je skozi stoletja vzdrževala našega kraskega kmeta. Naš kmet je namreč že davno pogodil, da so kraški kraji za to stroko razmeroma najbolj primerni. V gospodarski stiski je računal na svojo živino, predvsem na vole, ki so bili dober »šparovec«. Danes (trenutno) ni takšne stiske za denar. A živina pomeni še vedno važen kapital in še važnejši činitelj v kmetijstvu. Imamo tudi pri nas, čeprav majhno, število kmetov, ki se vzdržujejo predvsem z dohodki od živine.

A ne gre le za to. Ne gre samo za neposredni dohodek v obliki mleka in mesa. Stalno naglašamo, da pomeni ta stroj posebno za naše talne razmere še mnogo več. Žal tega še ne poznamo, vsaj ne dovolj, in zato ne znamo vrednotiti. A je že skrajni čas, da to karto obrnemo in jo spoznamo od važnejše strani. Hočemo reči, da nam živina stalno daje pridelok, ki ga sicer ne spečamo, ga ne vnovčimo, a ima svojo neprecenljivo vrednost, ker vrača zemlji, kar smo ji s pridelki odvzeli. Lahko vsakdo ugane, da imamo v mislih gnoj. Ta je resnično prvi pridelok ali pridelok vseh pridelkov, zlasti v naših razmerah. Je zamenjati govoriti o napredni živinoreji, poljedelstvu, vinogradništvu, vrtnarstvu itd., dokler ne znamo čim temeljiteje rešiti tega vprašanja in ne vemo, čemu je gnoj zemlji vedno bolj potreben ter kaj rastlinska rast pomeni. Ni prav nič pretirano, če trdimo, da je ta zadeva prvo poglavje v naprednem kmetijstvu. Kaj naj govorimo o pomožnih (dodatnih) rudninskih gnojilih, sicer tako zelo priporočljivih, dokler je naravni gnoj še vedno skrivnost, ki jo sicer cenimo, a še malo poznamo!

Janko Furlan

HERBICIDI - za zatiranje plevela

V poslednjih letih prihajajo vse bolj do veljave v zatiranju škodljivega plevela po njivah tako imenovani herbicidi. Poznamo več vrst teh preparatov. Najbolj znani so »selektivni herbicidi«. Ti delujejo selektivno. To pomeni, da med določenimi kulturnimi rastlinami uničujejo določene vrste plevela. Tako herbicidi, katere uporabljamo za zatiranje plevela na posevkih pšenice, ne škodujejo pšenici, uničijo pa širokolistni plevel, kot je n.p.r. njivska repa (divja repa), njivski osat, slak, kislica, divji mak itd.

Moramo pa biti tudi pri uporabi herbicidov zelo previdni, ker z nepravilnim trosenjem ali škropljenjem uničimo n.p.r. sadno drevje ali trte, če zatiramo plevel na njivah, ki so, kot je navada pri nas, med vrstami trt.

Kako delujejo hormonski herbicidi? Škodljive rastline (plevel) pod vplivom teh preparatov pričnejo naglo razvijati celice in stanišče. Rastline nimajo za tak nenavaden razvoj pravih normalnih pogojev in se tako rekoč v svojem nenormalnem razvoju same sebe uničijo (zađušijo). Hormonski herbicidi ne delujejo na vse rastline z enakim učinkom in v vsakem razvojnem času rastline. Moramo jih torej uporabljati previdno in pazljivo v pravem času. Tudi količina in koncentracija je zelo važna.

Danes bomo omenili nekaj hormonskih herbicidov, katere uporabljamo v spomladanskem času:

Hormonski preparati za zatiranje plevela na posevkih pšenice in jarih žit.

Uporabljamo jih v času obrasčanja, ko posevki dosežejo do 20 cm višine. Škropimo lahko vse do začetka kolenčanja, oziroma klasanja (čas, ko dobimo v notranjosti listnih ovitkov že dobro razvidno razvit klas). Poznejša uporaba herbicidov je žitnim posevkom škodljiva. Kakšne količine in kakšne hormonske preparate uporabljamo? Merodajna je količina hormonskega herbicida, s katerim moramo poškropiti 1 ha površine posevka v določeni količini vode. Določeno količino herbicida pa ne smemo raztopiti v manj kot 500 l vode na 1 ha površine. Samovoljno zvišanje količine herbicidnih pripravkov lahko močno poškoduje rastline. Ne smemo škropiti niti prezgodaj niti ne prepozno.

Najbolj znani pripravki za zatiranje plevela v žitnih po-

sevkah so:

Angleški pripravek »PHENO-XILENE«. To je rjava tekočina, ki jo uporabimo 4 litre na 1 ha površine. Če to količino raztopimo v 400 l vode dobimo 1% raztopino. Kakor pa smo omenili, je priporočljivo, da se bolj pravilno porazdeli tekočina po žitaricah, uporabljati najmanj 500 litrov vode na ha.

»AGROXENE« je tudi angleški pripravek podoben prvemu. Uporabljamo ga 7 litrov na hektar.

MILANSKO podjetje »SIP-CAM« proizvaja hormonski pripravek »FENODIT 44«, ki ga uporabljamo od 0.4 do 1.25 kg na hektar. Originalne konfekcije prinašajo točna navodila o uporabi, katerih se moramo strogo držati. Poleg tega pripravka uporabljajo z dobrim uspehom »SCIRPAN U 46«, in sicer 2.5 - 3 kg na hektar, vedno raztopljeno v najmanj 500 l vode.

Če imamo v žitih podsevek detelje ali lucerne, lahko uporabljamo herbicide le, če plevel popolnoma prerasča deteljo.

Najugodnejši čas za uporabo herbicidov je toplo in vlažno vreme (takoj po dežju) in v času, ko je plevel v bujni rasti. Škropimo vedno le v popolnoma mirnem in brezvetrnem vremenu, da veter ne zanese pripravek kamor ne spada. V bližini zelo občutljivih rastlin pa herbicidov sploh ne uporabljamo.

Dr. F. J.

Nova, enostavna in cenena sredstva za borbo proti peronospori in oidiju

Proti peronospori je bilo do sedaj najbolj znano in uspešno sredstvo bordojska brozga (modra galica in apno) v raztopini od 0.5 do 1.5%. To je najstarejše in do danes najbolj razširjeno škropivo ne samo proti peronospori vinske trte, temveč tudi proti drugim glivičnim boleznim rastlin (kodravost breskev, škrlup na sadnem drevju, krompirjeva plesen). Če je dovolj apna v brozgi se pričamo s tem, da jo preizkusimo z belim »fenoltaleinovim« papirjem. Če je dovolj apna v raztopini brozge, papir pordeči; če ostane bel, je treba še dodati apna.

Danes pa imamo na razpolago tako imenovane »akuprione« t.j. brezakrene pripravke. Uporaba teh sredstev v boju proti peronospori je bolj enostavna in istočasno bolj cenena.

Eno od najbolj razširjenih sredstev proti peronospori je »ASPOR«. Prvič škropimo, ko brsti dosežejo dolžino 10 cm in so listi dosegli dolžino 3-4 cm a je padlo vsaj 10 mm dežja v 2-3 dneh, toplota pa se je v tem času ustalila (srednja dnevna temperatura nad 11 stop. C.). Čim bolj je deževno vreme in temperatura sega nad 11 stop. C., tem večkrat moramo škropiti. Aspor uporabljamo v 0.2% raztopini (200 g na 100 l vode).

V borbi za zatiranje oidi-

ja uporabljamo danes razen klasičnega žvepla veliko število zelo dobrih, praktičnih in bolj cenjenih sredstev. Znano je namreč, da je dosti lažje uporabljati sredstva, ki se topijo v vodi in jih lahko uporabljamo istočasno s škropljenjem proti peronospori, kot prašiti z žveplom.

Oidij, ki je preživel na trti v obliki nicelija (korenine plesni) se začne zelo zgodaj razvijati. Za njegov razvoj je potrebna dosti manjša srednja dnevna temperatura (6 stop. C.). V kolikor uporabljamo ventilirano žveplo (to priporočamo vsaj za prvo žveplanje!) moramo žveplati v toplem, sončnem vremenu, ker se le tedaj razvija iz žvepla strupen plin, ki uniči glivice.

Kakor žveplo v prahu so enako učinkovita proti plesni različna škropila, ki jih lahko uporabljamo sama ali v me-

Dandanes uporablja letala in helikoptere v kmetijstvu že 45 držav na svetu, ki imajo skupaj na voljo 11.000 letal. Z letali oziroma helikopteri so 1961. leta obdelali okrog 60 milijonov hektarov zemlje. Na primer: v Sovjetski zvezi 23,3 milijona ha, v ZDA 22,2 milijona, v Avstraliji 2,7 milijona hektarov, Novi Zelandiji 2,2 milijona ha, Argentini 1,5 milijona hektarov, v Kanadi 1,1 milijona hektarov, Franciji 450.000 hektarov, Vzhodni Nemčiji 250.000 hektarov, Veliki Britaniji 60 tisoč hektarov, v Zahodni Nemčiji 16.000 hektarov itd.

Če trta o polni luni cveti,
nam lepo grozdje obrodi.

Čebelarstva opravila spomladi

Letos ne moremo trditi, da smo imeli slabo prezimovanje. Čebelarje družine so dobro prezimile, imeli pa smo precej mrzle mesece (februar, marec in del aprila), tako, da čebele niso izkoristile zgodnje paše posebno pri nabiranju peloda (cvetni prah).

Kaj mora čebelar ugotoviti in kaj ukreniti pri spomladanskem pregledovanju panjev? Prva skrb čebelarja mora biti, da ugotovi, če imajo čebele dovolj hrane. V kolikor ugotovi, da ni dovolj zaloge medu v panju (to je posebno nevarno, če se slabo vreme nadaljuje in morajo čebele o-skrbovati mlado zalego), mora panju dodati sat napolnjen z medom. V kolikor nima na razpolago medu, lahko uporabi v topli vodi raztopljen sladkor. Satovje napolnjeno z medom ali sladkorjem položimo poleg čebeljega gnezda in nikdar ne v sredini. To delo izvršimo zvečer.

Druga osnovna skrb čebelarja spomladi je, da ima panj dobro matico. Ne smemo imeti slabe navade, da skrbimo le za to da vzredimo čim več panjev. Slabiče moramo združiti z močnim panjem. To svetujemo iz več vzrokov. Eden od poglavitnih je ta, da slabi panji nimajo možnosti obstoja, ker so podvrženi ropanju s strani močnih družin. Slabiči imajo morda staro, nerodovito in celo bolno matico. Posebno skrb moramo posvetiti zdravju družine. Griže nismo zaznamovali, ker so čebele imele možnost, da se iztrebijo skozi zimo,

Kako združujemo čebelne družine? Družine združujemo na ta način, da vnesemo v panj satovje z zalego in s čebelami panja, ki ima slabo matico, ali je brez nje. Ne oplojeno ali staro matico pa moramo prej uničiti. Čebele preden jih denemo v tuji panj, dobro nahranimo z medom, da jih čebele novega panja lepo sprejmejo. Moramo namreč omeniti, da lačne čebele niso priljubljene v tujem panju in jih domače čebele neusmiljeno odzenejo.

Poleg osnovnih opravil v panjih čebelar odstrani pred čebeljakom vse dračje, grmlje in staro saro, ki ovirajo polet čebel in jih tudi dražijo. Še na nekatere napake moramo opozoriti mlade čebelarje. Ne puščajte pred panji ostanke satovja in ne prinašajte čebelam razne sladkarije. To navaja čebele na ropanje in jim odvzema voljo do dela. V bližini čebelnjaka ne sme biti ropota ne hrupa, ker vsako vznemirjanje škoduje čebelam. Končno moramo preskrbeti pravočasno za nove panje, v katere bomo položili nove umetne ali naravne roje. Panji naj bodo zgrajeni po vseh predpisih in merah, ker čebele se ne ozirajo na napake (posebno pri razdalji med posameznimi satovjem). Te razdalje morajo biti od najmanj 8 in ne več kot 12 mm.

Dr. F. J.

Priroda - vremenski prerok

ZNAMENJA LEPEGA VREMENA: dim se dviga naravnost pod nebo, plamen veselo žvižga navzgor, rosa je obilna in dolgo ostane; sončni vzhod ali zahod je brez oblakov; gorski vrhovi so čisti; luna je svetlobela; na nebu se pasejo »kovčice« (kodravi oblaki); zvečer se bli-ska, a ne grmi; ptiči veselo pojo; zvezde so velike in redke; lastovice letajo visoko; škrlanec se dviga; mušice rajajo še po sončnem zahodu; petelin jzutraj zelo pojo; pajki predejo, ali so na preži; po drevju so nove pajčevine; čebele se pozno vračajo domov.

ZNAMENJA SLABEGA VREMENA: dim se vlepa po tleh; jasno jutro je brez rose; sonce vzhaja megleno ali s kolobarjem; sonce zahaja v samok («drgi dan cmok»); luna ima kolobar; gorski vrhovi imajo kape; daljni hribi se vidijo zelo jasno, kamenje in zidovje je mokro; sol je vlažna; vreme je zelo soparno;

na nebu je mnogo drobnih zvezd; lastovice letajo pri tleh; pajki so se skrili; petelini dopoldne zelo pojo.

Farme za gliste

Zatrjujejo, da delajo gliste uslugе poljedelstvu, ker — na primer — ena sama glista prodre v 24 urah skozi zemljišče, ki je dolgo pol hektara, pri čemer enakomerno »razporeja« in »prezračuje« približno 200 kg zemlje. Praktičen primer je bil na Nizozemskem: v poplavljeni zemlji, ki se je sicer posušila, so »dali« gliste, ki so ogromno pomagale, da se je zemlja spet opomogla.

Prav taka korist, ki jo imajo od glist, je navdahnila mnogo ljudi v ZDA, da so začeli ustanavljati posebne farme za rejo glist. Nekaj farm so ustanovili že tudi v Zahodni Nemčiji. V ZDA zdaj na debelo prodajajo gliste: škaltla s 100 glistami stane pol dolarja, jajčeca glist pa so cenejša.

T E D E N

Praznik 20-letnice odprtnosti in 19-letnice osvoboditve je bil letos tudi pri nas praznik na dostojen način. Vseprisilno združenje italijanskih partizanov, v katero so vključeni tudi slovenski partizanski borci v Italiji, je predložilo večerjo osrednjo proslavo na Trgu Golodni potem ko so njegovi predstavniki se prej položili vence k številnim partizanskim spomenikom in grobovom. Krščanski partizani so imeli svečanost v Ržani, kjer je govoril minister Ferrari-Agardi, svečanosti pa so bile v udeležbo najvišjih predstavnikov oblasti tudi pri Sv. Justu, v Miljah, v Avditoriju, še posebej pa so počastile 25. april tudi nekatere napredno orientirane politične stranke in pa nekatere šole.

Prvič po vojni so se letos poklonili spominu 51 talcev v Ul. Ghaga tudi predstavniki oblasti z vladnim generalnim komisarjem Mazzo na čelu. Ob tej priložnosti je župan s kratkim nagovorom počastil spomin tudi vseh padlih žrtve protifašističnega osvobodilnega boja.

Vzporedno s temi svečanostmi proslavljamo te pomembne obletnice, pa je seveda potekala volilna kampanja za deželne volitve. Po večjih zborovanjih preteklo nedeljo, ko so se na govorniških tribunah zvrstili poleg drugih socialist Brodolini, ki je znan del govora posvetil mirnemu in demokratičnemu sožitju med Italijani in Slovenci, minister Andreotti (KD), ki pa je brekral izključno na nacionalno struno in si zaslužil celo priznanje samega fašističnega prvaka Almiranteja, ki je istočasno govoril na drugem trgu v Trstu, Giovanni (PSUP) in drugi, celo vrsto zborovanj pa so imeli predvsem komunisti, medtem ko je Slovenska lista začela z letničnim zborovanjem v glavnem v okolici.

V deželnem okviru sta bili tudi dve zanimivi predavanja o zakonodajnih kompetencah dežele na gospodarskem področju in o kulturi v deželi. Prav tako zanimiva je bila tudi tiskovna konferenca v okviru svetovnega dneva zdravstva, ki je bila prirejena tudi v deželnem okviru in na kateri je bilo govora predvsem o borbi proti tuberkulozi.

Sindikato živilje je bilo precej razglašeno. V ponedeljek so 24 ur stavkali vsi pristaniški delavci zaradi vprašanja »funkcionalnih autonomij«, v ponedeljek in torek so zaradi mežnih in normativnih zadev stavkali namestenci speditorskih družb, v petek pa so stavkali civilni uslužbeni kvesture in v policijskih komisarijatih.

V žepu tržaških potrošnikov bo verjetno že v tem tednu posego vprašanje, ki so ga na svojem zasedanju sprožili tržaški mesarji, ki so zahtevali od prefekturne komisije za cene ukinitve maksimalnih cen mesa v prodaji na drobno in seveda povišanje prodajne cene govejega mesa kar za 100 lir pri kg. Prefekturna komisija za cene se povišanja cen na drobno najbrž ne bo mogla povsem upreti, vendar pa povišanje v nobenem primeru ne bo znašalo 100 lir in tudi maksimalnih cen ne nameravajo ukiniti.

Štiri slovenske okoliške občine so na zahtevo ministrstva za javna dela pripravile predloge za javna dela v okviru šestnega načrta ministrstva. Vrednost javnih del v dolinski, nabrežniški, republiški in zvojniški občini naj bi po teh predložitvah znašala 1.228 milijonov lir.

Tržaški študentje so končno izvolili svojega tribuna. Z glasovi demokratijske Intese, levičarske UCI in slovenske liste »Adria« je bil za tribuna izvoljen predstavnik Intese, kar je seveda sprožilo pravico banditsko reakcijo fašistov, ki so izvajali nered in celo pretep pod parolo »slovenske

nevarnosti« za italijanstvo tržaške univerze. Na svoje izjavi so prejeli odločen odgovor združenih sil Intese, UGI in »Adria«, kar je vsekakor spodbuden primer novega demokratičnega vzdušja, ki se uveljavlja v študentskih krogi.

Slovensko kulturno življenje je bilo osredotočeno na repriže Sartrove drame »Umazane roke«, s katero je SG zelo uspešno nastopilo v Avditoriju, v Skednju in na Opčinah. Zanimivo je bilo tudi predavanje prof. dr. Vlada Turine v Slovenskem klubu o mednarodni gospodarski konferenci v Zenevi.

Od vseh povojnih let bo letošnji praznik osvoboditve 25. april, ki sovpada s 20-letnico odprtnosti, na Goriskem počaščen na najbolj dostojen način. Predvsem naj omenimo, da je goriska občinska uprava letos prvič sklenila praznovati odprtnost samo s tistimi elementi, ki mu dajejo edino pravo vsebino in ki je veljavna za vsa država. Na prigovarjanje in zahteve levičarskih strank in partizanskih organizacij je sklenila odkriti dve spominski plošči v sodnih zaporih, kjer so prestajali kazni politični preganjanji, in na Gradu, kjer so nacistični okupatorji in njihovi fašistični pomagači streljali borce za svobodo. Proslave dneva osvoboditve so bile tudi po vseh večjih krajih naše pokrajine.

Samo še 14 dni nas loči od deželnih volitev. Volilna zborovanja strank, ki sodelujejo v tej kampanji, so vedno številnejša, na volilnih tribunah pa nastopajo predstavniki strank z vedno bolj pomembnimi imeni. Skoraj ne mine teden, da ne slišimo kakšnega ministra, ki pride v našo deželo govoriti na več volilnih zborovanjih. Udeležba na teh zborovanjih pa, navadno, ni kdove kako številna, kar je treba pripisati opredeljenosti volivcev in pa slabemu vremenu, ki moti zlasti zborovanja na prostem.

Občinski odbori vzajemnih kmečkih blagajn, ki so jih izvolili pred dvema tednoma, so imeli pred kakšnim tedom svoje prve seje ter izvolili predsednike, podpredsednike in odbornike. V Dobrodo so za predsednika izvolili Jožeta Pahorja, v Sovodnjah Mirka Hmeljaka in Petra Tomšiča, v Števerjanu pa Danila Bajta in Cirila Klanjščka. Predsedniki občinskih blagajn so po zakonu člani pokrajinske blagajne, njeni člani pa lahko postanejo še drugi predstavniki občinskih blagajn, ki jih kooptirajo v pokrajinski odbor.

V prostorih kluba »Simon Gregorčič« je bilo v sredo nadvse zanimivo predavanje predstavnika komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL okrajna Koper dr. Svetozarja Polića. Predavanje o položaju italijanske manjšine v Jugoslaviji je pripravila Slovenska kulturno-gospodarska zveza. Izjav dr. Polića je bilo vsem prisotnim razvidno, koliko skrb, tudi v materialnem pogledu, posveča jugoslovanska socialistična skupnost obstoju in razvoju skupnosti pripadnikov italijanske narodnosti, živčih v okrajnih Koper, Pula in Reka.

Tudi Slovensko planinsko društvo je imelo zelo dobro obiskano predavanje prof. Kambiča iz Ljubljane, ki je govoril o lepotaх koroških rek in jezer.

V Slovenskem dijaškem domu v Gorici pa so se prejšnjo nedeljo sestali gojenci dijaških domov iz Gorice in Trsta skupno s svojimi predstojniki. Namen tega snidenja je bila okrepitev prijateljskih vezi med gojenci obeh domov ter povratno športno srečanje v nekaterih panogah. Gojenci obeh domov so bili tudi na skupnem izletu v cvetočih Brdih in na goriskem Gradu.

SLOVENCİ ZARES NISMO NA MORJU ŠELE NOVINCI

Razmah pomorstva daje nov pečat ekonomski in kulturni dejavnosti

Sicer redka, toda pomembna imena preteklosti - Eden rezultatov NOB - Pri novi uspehi - Pristanišče v Kopru danes in v perspektivi - Odnos Koper-Trst

Vzpon pomorske dejavnosti je sprožil v zadnjih letih pri Slovencih vrsto razprav o gospodarskih, vrstnih, jezikoslovnih in še drugih vprašanjih. Tako npr. o tem, da bo slovenska industrija potrebovala v bližnjih letih veliko količino surovin, ki si jih bo lahko zagotovila le z uvozom preko morja. Večkrat smo slišali, da bodo morale šole v svojih učnih načrtih posvečati večjo pozornost problemom morja. V tej zvezi nam omenimo, da sta publicirali Mladinska knjiga in Ljubljani in založba Lipa v Kopru že lepo številno knjig s pomorsko tematiko. Novonastali položaj je sprožil razpravo tudi med jezikoslovci. Tako smo Slovenci dobili leta 1961. svoj prvi pomorski besednjak z naslovom »Pomorska slovenščina«.

V pričujočem članku se bom omejil le na tista vprašanja, ki so odločilnega pomena za nadaljnji razvoj slovenskega pomorstva in nadaljnje oblikovanje slovenskega gospodarstva in kulture na splošno.

Pomorstvo v slovenskem zgodovinskega

Slovenci še nimamo sistematično obdelane pomorske zgodovine. Nekateri so iz tega pogledali napacen zaključek, da se Slovenci nismo nikoli uspešno udeleževali na morju. No, če bi bilo to res, ne bi Anton Askerc nikdar napisal pesmi, kakor so tiste v zbirki »Jadranski biseri«. Slovenci imamo tudi svojo pomorsko zgodovino in niti ne tako rečno, kot bi kdo mislil. Naj omenim tu nekaj manj znanih dejstev. Slovence Jefferey Rakovec pl. Raigersfeld, ki se je leta 1767 izselil v Anglijo je postal eden poveljnikov angleške vojne mornarice. Svoje trdo življenje na morju je opisal v knjigi »Life of a Sea Officer« (1831). Ta knjiga je doživela v Angliji leta 1929 novo izdajo. Rakovec je umrl v Angliji, star 87 let (podatki iz »British Museum«, London). Malo je znano nadalje, da je bil T. Reyser, koroški Slovenec, eden ustanoviteljev tržaškega »Lloyd« (Dr. Vladimir Murko: Josp Ressel in Trst. SPZ 1962. str. 67). Okrog leta 1890 je bilo v Sv. Križu in na Kontovcu 135 slovenskih ribičev. (Njihove podpise najdemo skupaj s podpismi istrskih ribičev v spomenici »Eccelsio tri Ministerio«).

Ceprav imamo Slovenci že vrsto razprav, ki govorijo o zgodovini našega pomorstva (F. Gestrin, J. Sorn, M. Pahor itd.), moramo reči, da je to odločno premalo. Kar je bilo napisanega, nam še ne daje jasne slike o naši pomorski preteklosti. Hvale vredna je pobuda Kluba pomorščakov v Kopru, ki je začel izdajati pomorski zbornik.

Splošna plovba v Piranu

V preteklosti se Slovenci nismo mogli v večji meri uveljaviti na morju, ker nismo imeli lastne države. Okupatorji so nas odpravili od morja. Šele zmagovita NOV je Slovence zagotovila svobodno izhodno na morje.

Zgodovinska prelomnica za razvoj slovenskega pomorstva je leto 1954, ko je začela v Piranu svojo dejavnost Splošna plovba. Začetek je bil zelo skromen, saj je podjetje takrat razpolagalo z enim samim parnikom, namreč »Martinom Krpanom« (400 dwt). Ta ladja, pod poveljstvom Balda Podgornika, je 27. 4. 1954 prvič ponesla v svet slovensko zastavo. Splošna plovba se je zatem iz leta v leto vedno bolj krepila. Konec leta 1963 je znašala nosilnost njenega ladjstva 150.000 ton. V navedenem letu je to ladjstvo prepeljalo 950.137 ton tovarov. Glavni problemi Splošne plovbe so: zagotoviti si še nov ka-

der pomorščakov in usposobiti se za ostro konkurenčno borbo na mednarodnih tržiščih. Slednje sili Splošna plovba, da vključuje v svoje ladjstvo le najbolj sodobno opremljene ladje. Nov kader si podjetje zagotavlja predvsem z uspešno rastjo srednje pomorske šole in pomorske akademije (oboje v Portorožu).

Pristanišče v Kopru

Leta 1958 je bila dograjena I. faza kopskega pristanišča. Od tega časa so začele v tem pristanišču pristajati prekomorske ladje do 15.000 dwt. Pomorski promet skozi to pristanišče je začel potlej vedno bolj naraščati. Do velike prelomnice je prišlo pristanišče leta 1963, ko je celotni letni promet znašal 628.000 ton (leta 1962 268 tisoč ton). V prvem tromesečju letošnjega leta pa je celotni promet znašal 199.000 ton, iz česar lahko sklepamo, da bo do konca leta narasel na približno 800.000 ton.

Kopsko pristanišče se postopoma širi in preureja tako, da bo v končni fazi lahko sprejelo okrog 3.500.000 ton blaga. Tako rast pristanišča pa je tesno povezana z gradnjo železnice, ki bo povezovala Koper z naslednjim (gre za 35 kilometrov dolg železniški odcpek v bližini Kozine). Gradnja take železnice se izplača že pri 400.000 t prometa v kopskem pristanišču. Pristanišče je doseglo s prometom 600.000 ton skrajno točko, ki jo kamionski promet še zmore. Od tod tudi pospešena akcija, da bi železnico začeli graditi že letos.

Kopsko pristanišče je velikega pomena za slovensko industrijo zaradi tega, ker je uvoz surovin skozi Koper zanj najcenejši.

Zanimivo je, da pomenijo odprta pristaniška skladišča v Kopru izredno ugoden prostor za sušenje in konzerviranje lesa. Od tod tudi lepe možnosti za vedno večji izvoz lesa skozi Koper. Pristanišče se je nadalje usposobilo zlasti za sprejem velikih količin južnega sadja, kar pa omogoča lepo urejena skladišča s kondicionirano temperaturo in priprava DEMAGAS za definiciranje in dozorevanje južnega sadja.

Ali Koper konkurira Trstu?

Kdor pozna razmere v Jugoslaviji, se čudi trditvam nekaterih italijanskih časopisov, da je kopsko pristanišče zraslo samo zato, da bi konkuriralo Trstu. Tržaško pristanišče je šele v najnovejšem času zabeležilo manjši padec prometa. Kje je treba iskati vzroke tega pojava? Verjetno in konkurenčni nemški pristanišče in morda tudi italijanski pristanišči samih. Tu nastaja tudi vprašanje, če nudi tržaško pristanišče ponudnikom dovolj ugodnosti.

Kdo se ne spominja lepega švedskega filma »Plesala je eno samo polje«, ki smo ga pri nas žal morali gledati precej okrnjeno, kajti naša nekoliko čudna moralistična cenzura, ki se boji kakšnega odvračanja pozornosti od roke, vtem ko je vsebinska kakovost raznih filmov ne moti, je oni lepi film krepko oklestila, kar je razbujalo med javnostjo, predvsem med kvalifi-

Kopsko pristanišče je nastalo najprej zato, da bi razbremenilo Reko in končno zaradi tega, da bi zadovoljevalo del potreb slovenske industrije. Napak bi bilo, če bi se Slovenci odrekali svojemu pristanišču, ki daje Sloveniji še to prednost, da ostanejo doma dobroti, ki jih ustvarja pristaniška dejavnost. Ponudbe kopskemu pristanišču so vsaj trikrat večje, kot jih pristanišče zmora. Ta pojav je danes značilen za vsa jugoslovanska pristanišča ob severnem Jadranu. Ponudbe so povsod večje od pristaniških kapacitet.

Pomorska miselnost pri Slovencih

Pomorska miselnost se je v preteklosti najmočnejše razvila pri tržaških Slovencih. Zaradi neugodnega političnega položaja pa se pri Slovencih na splošno ni mogla krepkeje razmahniti vse do najnovejšega časa. To dejstvo zopet dokazuje, da so

Slovence zadeli v minulih časih zelo hudi udarci. Tržaška »Edinost« je 27.8.1907 zapisala: »Med raznimi hibami, ki jih ima slovenski narod, je tudi strah pred morjem. Ne zmažejo ga glavo, palico v roko in obhodimo o-balo!«

Še pred 25 leti so imeli škedenjski Slovenci 4 kilometre obale, in to najlepše obale Tržaškega zaliva. Danes je nimajo en palec!

Ta sodb »Edinosti« je precej enostranska. Strah pred morjem naj bi bil Slovencev nekako prirojen. Pravilneje bi bilo, če bi besedo »strah« zamenjali z izrazom »odiranje od morja«.

Danes je drugače. V slovenski kulturi se močno uveljavlja nov element, namreč element pomorske miselnosti, ki je bil nekoč tako močno okrnjen; in lahko bi ga imenovali tudi zavest, da je morje za Slovence življenjskega pomena, lahko tudi ponos, ki se je izoblikoval v zvezi z izhoditvijo na morje. Ta element se danes močno krepi zlasti pri slovenski mladini in je velikega pomena za vse Slovence, pri čemer ne smejo biti izjema niti zamejski Slovenci.

Srečko Vilhar
(Izvešek iz predavanja v Slovenskem klubu 7. aprila 1964.)

J. P. Sartre: »Umazane roke«

(Nadaljevanje s 3. strani)

Nakrst je dal Hoedererju noto človeške topline, močne emotivnosti in pritegujoče iskrenosti. Dal mu je tisto mero impulzivnosti, ki je značilna za človeka razumsko dogmatično odločitev, za katere uresničitev ne pozna in se ne strah nobenih ovir. Morda je bil kot tak celo za spoznanje premehek.

Hugo Silvija Kobala je bil pravo nasprotje Hoedererju. Čeprav je bila to Kobalova prva res nepravilno zahtevna, obsežna in karakterni v drami najbolj komplirana dramatična vloga, je je igralce oblikoval tudi v najbolj kolidirnih patah dovolj dinamično in zanesljivo. Čeprav morda ni bil povsod do kraja kos duševni kompleksnosti te, z njeni notranjimi dvomi in boji skoraj hamletovske figure — pa je vendarle bil njegov Hugo zrela odrska stvaritev.

Jessica je bila veren odraz igralskih kvalitet Ivo Zupančičeve. Osebo, ki nehoti postane poslednji vzvod Huguvega zločina, je siljano poustvarila v njeni karakterni nepomembnosti, v njeni sentimentalno žonglerski naravi ženske, ki se izživlja mimo tokov resniškega življenja. Kot je bila v tem res odlična, tako je njen lik precej izgubil na dogmatičnosti in prepričljivosti v kontakti s Hoedererjem in sploh v prizorih, ki so dozorovali v nji usodni konflikt.

Partijsko aktivistko Olga je izoblikoval Mira Sardocova v i. gralsko prav gotovo najbolj do gnan lik. S svojo umirjeno, zadržano in skoraj hladno igro, iz katere pa je kljub temu in morda prav zaradi tega, dihala močn notranja emotivnost, je učinkovala skoraj nekam abstraktno kot pojem tipa ženske, kakršna je Olga v resnici tudi bila.

Stane Stareščin je v epizodni, a za ponazoritev ambenta po-

memni vlogi Louisa, učinkoval prepričljivo, kar velja tudi za Staneta Raztresena, ki je svojo komaj bežno pojavlo Ivana podal s priznanjem vlogo ljubezni.

Pojavi Kneza in Karskega sta podala Joško Lukeš in Edvard Martinuzzi. Medtem ko je bil Lukešev knez kar nekaj pretoplo in predobrohotno oblikovan in zaradi tega morda nekoliko nerealističen sprico položaja, ki ga ima v Silviji, pa je Martinuzzijev Karsky, predstavnik liberalne in nacionalistične struje, kljub očitim igralčevim zadrževanjem izpadel le preveč lahkon, skoraj brez vsake politične teže.

Pomembnost »Ljudskega odra«

(Nadaljevanje s 3. strani)

brez katerih ni bila nobena podružnica na Krasu in na Goriskem. Delavci so se z veliko vsemu posvetili tej vabljivi obliki kulturnega dela, in ni bilo malo med njimi takih, katerim je v začetku delala velike težave še sama pravila izgovarjavanja, ki pa so se s časom razvili v dobre amaterske igranje.

Pomembno kulturno nalogo med slovenskim ljudstvom v Primorju je »Ljudski odra« opravi-l tudi z javnimi predavanji. Ta oblika izobraževalnega dela je bila v Primorju do ustanovitve tega društva precej zanemarljiva. Etnin Kristan, in dr. Henrik Tuma sta imela že leta 1905-1906 vrsto predavanj o aktualnih vprašanjih tistega časa. Za tem so v naslednjih letih večjih krajih v Primorju Ivan Cankar, dr. Anton Dermota, prof. Dragotin Lončar, akad. slikar Ivan Franke, dr. Pavel Grošelj,

Lojze Milčič in Dušan Jazbec sta bila dovolj neposredna v vlogah Hoedererjevih osebnih strazarjev. Slick in Georges sta samo poslušna izvrševalca ukazov in nastopala svoji duševni preprostosti primerno robato. Če nista mogla povsem prepričati, ni bilo toliko zaradi njune igre kot predvsem zaradi neprepričljivosti oseb samih.

Za funkcionalno sceno, razgibano samo s viharimi dramskimi kompozicijami v ozadiju, je poskrbel Niko Matul, scensko glasbo pa je napisal Pavle Merku in s smiselno sorozno z idejno vsebino celotne dramske zasnove.

J. K.

Nadarjen človek

(Nadaljevanje s 3. strani)

go poslušal, bi pred seboj nena-doma zagledal nekaj najlepšega in najčistejšega. To je resničen užitek. Če pišem takšno glasbo? Ne, dotlej še nisem dospel. Toda, le počakai, nedolžnost bo lepega dne zmagala.

»Pa kiparisti?«

»Ne. Zakaj neki? Mar naša do-ba potrebuje skulpture? Ne. Mi oboževali koristnega — smo tu di arhitekturo spreminili v geometrijo. Dovolili smo, da je to lepo, da nam ugađa, toda za skulpturo v takšnem svetu ni prostora. Pravim, da ga ni, čeravno bi slednjič lahko nekaj primernih kipev postavili po vseh vogalih (Luting je zamahnil z roko proti skulpturi Kaia Nilssena, stoječi v kotu sobe), vendar ne bi bilo organske povezanosti s sodobno kulturo.«

»V tvoji presoji je najbrž zrne-ces resnice«, je utrujeno dejal profesor. »Emi, draga, nama ne boš zaigrala?«

Emi je igrala in moža sta poslušala. Profesor se je veselil od-mora, Luting pa je očitno užival, ne da bi pomislil na svoje načelo: sovražno stališče do dvanajstega korena iz dveh. Toda kma-lu ga je spet obšlo prepričanje, da gre za njegovega načelnega so-vražnika.

»Denimo, da slikaš«, je ljube-zljivo in sočasno posmehljivo de-jal Luting, ki je menda prešel v napad, »toda, barv starih moj-strov ne moreš doseči. Tvoje bo-do potemnele ali zbledete že čez dvesto leto, to mi smeš verjeti. Mi samo packamo, klepetamo, mazemo in se širokoustimo... Sli-karstvu sem se odrekla.«

»Ej, prijatelj moj!« je vzkliknil Jakobson. Z naglo, odsekanu kretnjo je odmaknil stol in — vsi trije so odšli v jedilnico.

Profesor je vznemirjen stopal po sobi, Luting pa zamišljeno se-del v naslanjaču. Slednjič je Ja-kobson komaj izustil s hripavim glasom:

»Tudi verzov ne pišeš, kajpak?« »Drži. Ne pišem jih. Spoznal sem, da ni besed, s katerimi bi lahko opisal in izrazil svoja naj-globlja doživljanja. Le poskušaj pen-pleenske muke in veličastni zanos premesti v besede, v sirovašne človeške besede — to je kleeč-plazništvo. Da bi pa pisal o vre-menu in vetru... Hvala lepa, to namu počenjuje drugi.«

Človek, pred katerim so se ne-koč odpirala vsa vrata, je kmalu zatem odšel iz hiše in izginit v megli. Ko je odhajal, je poposil profesorja Jakobsona, naj mu po-sodi petdeset kron. Profesor mu jih je dal.

FRANCOSKA RAZSTAVA V PEKINGU

PEKING, 25. — Kitajske obla-sti in francoska družba »Bram-billa« so večer podpisale v Pe-kingu sporazum za kmetijsko raz-stavo, ki jo bodo Francozi orga-nizirali septembra v Pekingu. Francozi bodo prikazali traktorje, težka prevozna sredstva ter kme-tijske stroje in 60 ta razstava sovpadala z drugo francosko raz-stavo v Pekingu, kjer bodo pri-kazali razne mornarske instrumente.

RUDOLF COLOUH

KMETJE, VRITARJI
Za vsako vašo potrebo se
obrnite na domačo tvrdko

FURLANI EDVARD
TRST, Ul. Milano 18
TELEF. 35-169

katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najbolj-ših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti. Ekskuzivni zastopnik za Tržaško, Gorisko in Beneško Slovenijo: sve-tovno znanih strojev za obdelovanje zemlje ter kosilnice »AGRIA«. Za Gorisko in Celjsko se obrnite na našega zastopnika: Zavad-lav Orlando, Ulica Trieste 349 — Gorica.

PHILIPS

več vrednosti
vašemu denarju

gospodinjaki stroji-radio-TV

KNEZ VALTER NABREŽINA

Tel. 20.123 Za izvoz poseben popust!

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 16, najnižja 9,4, ob 19. uri 14,4 stop. Zračni tlak 1016,4 raste, veter sever severozahodnik 11 km, vlažnost 73 odst., nebo 8 desetlin pooblačeno, moči skoraj mirno, temperatura morja 14,9 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 26. aprila ZDESLAV
Sonce vzhaja ob 5.01 in zahaja ob 19.05; dolžina dneva 14.03. Luna vzhaja ob 18.48 in zahaja ob 5.15.
Jutri, PONEDELJEK, 27. aprila BISTRA

PROSLAVE 25. APRILA NA TRŽAŠKEM

Zborovanje ANPI na Trgu Goldoni v počastitev odporniškega gibanja

Govorila sta poslanec Lombardi in poslanka Marija Bernetičeva, ki je poudarila velik delež Slovencev v osvobodilni borbi - Proslava v Rižarni z govorom ministra Ferrari-Aggradija - Polaganje vencev k spominskim ploščam in spomenikom

Oredno proslavo 25. aprila-20. obletnice odporniškega gibanja, je včeraj priredila vsedržavno partijsko združeno ANPI z zborovanjem na Trgu Goldoni na katerem je govoril član častnega predstava ANPI poslanec Lombardi. Govornik je takoj ugotovil, da bi nekateri hoteli proslavljati odporniško gibanje kot nekako mumijo, ki se ji vsako leto nese sipek cvetja. Odporniško gibanje v Italiji pa je prav sedaj še živi, saj predstavlja napor za obnovo in demokratično ureditev italijanske družbe.

Množica na Trgu Goldoni med proslavo 25. aprila, ki jo je priredilo združeno ANPI

Odporniško gibanje ni bilo nekaj idiličnega temveč so obstajala notranja trenja in različna stališča, ki mnogokrat - kot tudi sedaj - niso potekala samo med strankami, temveč je črta ločila med naprednimi idejami in onimi, ki so hoteli obnoviti staro družbo, potekala tudi v strankah samih.

V povojnem razdobju je vladajočim krogom uspelo, da so zavlekli napredno ureditev družbe in da je prišlo do zastoj, do obnove ali obratne starosti upravnih struktur in gospodarskega sistema.

Prav iz odporniškega gibanja pa je zrasla italijanska ustava, ki pomeni kompromis med različnimi težnjami, toda napredne kompromise, katerega presenčenje mora pomeniti temeljito izpremembo družbe. Ustava v tretjem členu govori o enakosti državljanov in v tem nujno silo k socialnim reformam.

Odporniško gibanje pa tudi govori o enotnosti in to taki enotnosti, ki ohranja samostojnost mišljenja vsakega, enotnosti, ki temelji prav na idejnih in drugih razlikah in ki nam mora biti za vzgled tudi sedaj, ko skušamo na različne načine potiskati naprej voz demokracije.

Svoja izjavanja je Lombardi zaključil s pozivom mladini, naj se ne zgleduje samo na odporniško gibanje, temveč naj bo prav tako dejavna in uporna, da bo duh, ki je preveč odporniškega gibanja končno zmagal v italijanskem družbenem življenju.

Govornica je predstavila predednik pokrajinskega združenja ANPI Calabria, nato pa je zborovanje pozdravila imenu FIAP Bruno Fincherle.

Borben govor je imela v slovenščini poslanka Marina Bernetičeva, ki je predvsem opisala velik prispevek slovenskih antifašistov v borbi proti fašizmu in nacizmu v Trstu in enotnost med Italijani in Slovenci v tej borbi. Z obžalovanjem je ugotovila, da oblasti niso omenjati slovenskega prispevka v skupni borbi in zaključila, da izhajajo pravice vseh državljanov iz republiške ustave, ki načelno zagotavlja Slovence vse pravice, ki pa jih žal v praksi ne uživajo v celoti.

Pred zborovanjem na Trgu Goldoni so predstavniki ANPI položili vence k spomeniku žrtve osvobodilne borbe v Rižarni, na pokopališču pri Sv. Anli, na vojaškem pokopališču in drugod v mestu in okolici.

Proslave ki jo je priredila Kršćanska demokracija ob 10.30 v zloglasni Rižarni se je udeležil tudi minister za kmetijstvo Ferrari-Aggradij. Ministra so sprejeli generalni vladni komisar dr. Mazza, tržaški župan dr. Franzil, predsednik pokrajine Delise, predsednik prizivnega sodišča dr. Palermi, sodnik dr. Maltese, ki je za stopal predsednika kazenskega sodišča dr. Renzija, demokristjanska poslanka Bologna in BEL in drugi. Tajnik tržaške KDC Botteri je prikazal ministru pri ogledu celice strahote, ki so jih počeli fašisti in fašistični morilci v našem mestu.

Po ogledu tega edinstvenega taborišča smrti v Italiji, je ministru Ferrari-Aggradij spregovoril na prostem pred spomenikom žrtvam fašističnega terorja. Mi smo tu je dejal minister med drugim - ne samo zato da obkujemo izgubljene prijatelje ter počastimo spomin vseh tistih, ki so žrtvovali svoja življenja za ideale svobode, pravice in demokracije, temveč predvsem zato, da jih posnemamo ter poslušamo nauke, ki so ga izročili nam in novim rodovom.

Ministrov govor je odjeknil posebno v znaku pripravljanja naslednjega resnično ljubeznivega. V tem smislu je Ferrari-Aggradij prikazal tudi resna družbena vprašanja, ki se postavljajo danes. »Pridobljena svoboda - je dejal - svobodne pobude, doprinosi tehnike in znanosti, ki povečajo zmogljivosti so odprli nove perspektive blaginje, toda so hkrati porodili nove in rastoče težave. Truditi se moramo, da tem zahtevam ugodimo.«

Zal v ministrovem govoru ni

IZ SINDIKALNEGA ŽIVLJENJA

Jutri poldnevna stavka v ladjedelnicah in arzenalu

Stavkovna pripravljenost uslužbencev Delavskih zadrug

Jutri poldnevno se prične v ladjedelnicah Sv. Marka, v Tovarni strojev, v ladjedelnicah Sv. Roka in v Tržaškem arzenalu ter v ladjedelnicah v Tržiču poldnevna stavka vseh delavcev, ki so jo enotno napovedale vse sindikalne organizacije iz Trsta in Tržiča. S stavko protestirajo proti ravnanju sindikata CRDA, Fincantieri in IRI, ki navede urediti vprašani ponedeljni prejemkov, akordnih doklad in stalnih nagrad ter zavlačujejo vprašanje proizvodne nagrade. S tem niso izpolnili obveznosti, ki so jih sprejeli s sklenitvijo delovne pogodbe, katere izrecno določa, da se morajo ta vprašanja rešiti s pogajanjem v okviru samih podjetij. S stavko pa opozarjajo delavci tudi na vprašanje ladjedelnic Sv. Roka, v kateri stavkajo mizarji že več tednov proti premetstvi v Tržaški arzenal.

Italijanski sindikat uslužbencev potrošniških zadrug CGIL je proglašal stavkovno pripravljenost stroke ter sklenil sklicati za sredo 29. t. m. ob 20. uri skupščino vseh uslužbencev Delavskih zadrug v Ul. Zonta št. 8. Na njej bodo sindikalni voditelji seznanili uslužbence s sporom z vodstvom Delavskih zadrug, nakar bodo izbrali obliko borbe, če bo vodstvo na pogajanjih, ki bodo 30. t. m. vztrajalo na svojem odklonilnem stališču do zahtev sindikatov.

22. t. m. so se sporazumeli delavci Sv. Marka, v Tovarni strojev, v ladjedelnicah Sv. Roka in v Tržaškem arzenalu ter v ladjedelnicah v Tržiču poldnevna stavka vseh delavcev, ki so jo enotno napovedale vse sindikalne organizacije iz Trsta in Tržiča. S stavko protestirajo proti ravnanju sindikata CRDA, Fincantieri in IRI, ki navede urediti vprašani ponedeljni prejemkov, akordnih doklad in stalnih nagrad ter zavlačujejo vprašanje proizvodne nagrade. S tem niso izpolnili obveznosti, ki so jih sprejeli s sklenitvijo delovne pogodbe, katere izrecno določa, da se morajo ta vprašanja rešiti s pogajanjem v okviru samih podjetij. S stavko pa opozarjajo delavci tudi na vprašanje ladjedelnic Sv. Roka, v kateri stavkajo mizarji že več tednov proti premetstvi v Tržaški arzenal.

Verzino trčenje šestih avtomobilov

Včeraj popoldne je na Korzu Cavour prišlo do verzičnega trčenja petih avtomobilov, ki ga je povzročil motofurgon »Aermacchia«. Okrog 14.20 je v smeri proti Sv. Andreju 42-letni Dario Fonda iz Ul. Michele št. 31 vozil furgon TS 3003. Ko je privozil do hišne številke 11, je moral zavreti vozilo, toda pri tem je ugotovil, da so se zavore pokvarile in furgon je nadaljeval svojo vožnjo. Zaradi nenadne okvare je furgon najprej treščil v ustavljen Fiat 500 TS 5720, ki ga je vozil 50-letni Sergio Mattioli iz Ul. Limitanea 3, ta pa je treščil v Fiat 600 TS 52194, ki ga je pred njim vozil 26-letni Elio Di Giacomo iz Ul. Fornace 3. Toda s tem ni bilo še konec. Furgon je zavozil na desno stran ceste in treščil v zadnjo stran volkswagen B-U-M 45D, last 46-letnega nemškega državljanja iz Berlina Althana Mulierja, volkswagen pa je nato zadel v Fiat 1500 MI 81234, ta pa v Fiat 600 TS 34864, ki ga je tam parkirani 26-letni Roberto Palma z Reske ceste 133. Na srečo ni bilo nobene človeške žrtve. Vsi avtomobili so poškodovani, še najbolj furgon in volkswagen. Na kraju slikovite nesreče so potrebne formalnosti opravili karabinjerji s postaja v Ul. Cologna.

KRASNA PRIREDITEV V »VERDIJU«

Nenadkriljivi umetniki Opere iz Pekinga

Njihovo izvajanje je pravi praznik giba in barve

Včerajšnja gostovanja Opere iz Pekinga je izredna pomenben dogodek v umetniškem življenju Trsta. Res je sicer, da ansambel iz Pekinga ni prišel v Italijo zato, da bi nastopil prav in samo v Trstu, res je tudi, da je bilo treba premagati še kako oviro, preden so se kitajski umetniki odprla vrata v Italijo. Toda končno so prišli in sedaj so gostje tudi našega mesta. (Pred kakimi desetimi leti, ko so se tudi bili v Italiji, jih pri nas ni bilo.) Vsekakor smo preveč eprovincni, da bi lahko zahtevali, da bi bili delni za drugi obiskov iz zahodnih držav, vendar bi najbrž z dobro voljo lahko se kaj doslegli. Ime Opere iz Pekinga pravzaprav ni točno, ker v tem primeru ne gre niti za ansambel katerega o. pernega gledališča temveč za (to je uradno ime) »Umetniški ansambel ljudske republike Kitajske« in niti ne gre za kanko operno predstavo temveč za izrez iz kitajskega klasičnega gledališča, v katerem se združujejo govor, petje, ples in akrobacija. Vse to mora znati posamezen igralec in to so že tudi sredstva, ki mu omogočajo, da občinstvu prikaže čar in kraj dogajanja in pa dogajanje samo. V pomoč mu je še maska in kostum. In čeprav ni posebnih scen, so predstave tudi po zunanjem videzu bleščeče: oblačila so v vseh pogledih bogata, raznih poudarjenih in nežnih barv (vsaka barva ima svoj pomen); igralci pa so še tudi drugače obremenjeni z zastavami in drugimi rekviziti.

Iz svojega obsežnega repertoarja nam je kitajski ansambel pokazal le del. Predstava se je pričela z lepim plesom rdečih trakov, ki je občinstvo takoj nardušil. Potem so se vrstili razni plesi in tudi prizori »sproze«, pri katerih pa je vedno tudi gib glavno izrazno sredstvo. Predstavili so se nam nepoznanih instrumentih ter naravnost zabavljali s svojo nenavaden tehniko. Posebno pa so občinstvo pritegnili skupinski nastopi s svojo razkošno kostumirano ter z umetnostmi akrobacijami izvajalcev.

Občinstvo je pogosto ploskalo izvajalcem na odprti sceni. Zlasti na koncu pa so bili kitajski gostje deležni vseplošnega navdušenega odobravanja.

Gledališča

VERDI

Danes dve predstavi umetniškega ansambela Ljudske republike Kitajske: ob 16. uri za dnevni red s programom: Pavov ples - Biserna zapeljivost - Ples sklade - Solo s flauto ali s harmoniko - Ognjeni Feniks - Ples rdečih trakov - Solo pipe - Jesenska reka - Trdnjava Ventanashan. Ob 21. uri predstava izven abonmaja na željo mnogih, ki niso več dobili vstopnic za predstavi v ponedeljek in torek, s katerima se bo ansambel poslovil. Program te izredne predstave obsega: Pavov ples - Zmesljavca v kraljestvu neba - Solo za flauto - Biserna zapeljivost - Ples rdečih trakov - Ples slavnika - Solo orkestra - Jesenska reka - Ples ob zvokih dolgega bobna.

TEATRO NUOVO

V Avditoriju (vhod iz Ul. Tor Bandena) bo v ponedeljek, 27. aprila ob 21. uri za red A premiera drame Roberta Musilla »Enecine in prijatelja« pomenbeni ljudski režija. Scena in kostumi Luca Sabatella. Po Svevu Musil prvič na italijanskem odru. Rezervacija in prodaja vstopnic pri glavni prodajalni vstopnic v Galeriji Profiti tel. 36-372.

Z vespo trčil v parkiran avto

Zrtev hude prometne nesreče je postal včeraj ponoči 36-letni natašar Marcello Andriego iz Ul. Sava Davis 17, ki se je po Ul. Udine vračal proti domu. Ko je z vespo TS25205 privozil do hišne številke 31, je iz neznanega razloga izgubil nadzor nad vespo, zavozil na desno in treščil v parkiran avto »Steyera« 1500 MC-W605. Sunej je bil tako močan, da se je Andriego prevrnil z vespe ter z glavo udaril v rob pločnika. Neki očividec, ki je opazil nesrečo, je takoj telefoniral na policijo in prijavil nesrečo. Andriego so takoj odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na nevrokirurški oddelku s pridržano prognozo zaradi hudega udara v glavo, ran po obrazu in celu, po desni nogi in gležnju ter verjetnih kostnih poškodb. Na kraju nesreče so potrebne formalnosti opravili agenti cestne policije, ki so tudi odstranili pokvarjeno vespo.

ŠIRITE PRIMORSKI DNEVNIK

Darovi in prispevki

Ob turnirju za »enagradu Bora« daruje Ana Kalan Spornemu združenju Bor z najboljšimi željami izreden prispevek 5.000 lir.

Mali oglasi

POKRIVANJE PODOV in podl. iz plastike, guma, linoleum od 450 lir dalje kv. meter. Preproge in plastične preproge za hodnike vseh vrst po zelo ugodnih cenah. Zagotovljena namestitve izkušenih delavcev.

A.R.P. ITALPLAST, Trst, Trg Ospedale 4, telefon 95-919.

AMERICANKE, Italoamericanke, Avstralske, Francozinje, na letovanju v Italiji, bi se v naglici poročile. Pisati »Eureka« - Casella Postale 5013 - Roma.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (28. - 26.). Giusti, Ul. Bonomea 93 (Greta); dr. Rossetti, Ul. Combi 19; dr. Silgnori, Trg Ospedale 8; Tamaro comp. Neri, Ul. Dante 7; Godina, Trg sv. Jakoba 1; Alla Minerva, Trg sv. Franciska; Al Due Mori, Trg Unita 4; G. Papa, Ul. Felluga 46.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (28. - 26.). Giusti, Ul. Bonomea 93 (Greta); dr. Rossetti, Ul. Combi 19; dr. Silgnori, Trg Ospedale 8; Tamaro comp. Neri, Ul. Dante 7.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (27. - 25.). All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7, Centauro, Ul. Buonarroti 11, Croce Azurra, Ul. Commerciale 26, Mizzan Trg Venezia 2, Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 4, de Lehenburg, Trg S. Giovanni 5, Vielmetri, Borzi Trg 12, Miani, Drevoed Miramare 117 (Barbo-Carniel).

NOČNA SLUŽBA LEKARN (27. - 25.). All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7, Centauro, Ul. Buonarroti 11, Croce Azurra, Ul. Commerciale 26, Mizzan, Trg Venezia 2.

Slovensko gledališče v Trstu

DANES 26. t. m. ob 15.30 v prostorni dvorani »A. Sirk« v Krizmu

Dario, Fo: Dve pištoli v rokah pa z belim in črnim gleda

SLOVENSKI KLUB

vljudno vabi na zanimivo predavanje

DR. ARH. DARIA JAGODICA

v torek, 28. t. m. ob 21. uri v Gregorčičevi dvorani v Ul. Gioppa 9 o temi:

»Urbanistični razvoj mesta Trsta«

Kino

Nazionale 14.00 17.45 21.30 »Cleopatra« Technicolor, Todd-Ao, Elizabeth Taylor, Richard Burton.

Arcohaleno 14.30 »Malgret e i gangsters« Jean Gabin, Vittorio Sanipoli.

Excelsior 14.30 »Se permettete parliamo di donne« Vittorio Gassman, Prevedano mladini.

Fenice 14.30 »La vita agra« Ugo Tognazzi, Giovanna Ralli.

Gratificale 14.00 »Il tre di Ashtara« Technicolor, Val Bryner, Richard Widmark, George Chakiris.

Supercinema 14.30 »Sexy magico« Technicolor, Prevedano mladini.

Atabarda 14.00 »La calda vita« Technicolor, Gabriele Ferzetti. Prevedano mladini.

Filodrammatico 14.30 »El sempranides« Technicolor, Puvone Forneaux.

Aurora 15.00 »7 giorni a maggio« Cristallo 14.00 »A 007 dalla Russia (con amore)« Technicolor.

Capitol 15.00 »Tom Jones« Technicolor, Susan York, Albert Finney.

Garibaldi 15.00 »Il fornaretto di Venezia« Technicolor, Gastone Moschin, Silvia Koscina.

Massimo 14.30 »Maciste il gladiatore di Sparta« Technicolor, Mark Forest.

Impero 15.30 »5 giorni a Pechino« Moderno 14.30 »L'indomani selvaggio« Technicolor, Georges Riviere, Yvonne Yvonne.

Astra 15.00 »La veglia delle aquile« Astoria 14.00 »Sentieri selvaggia« Technicolor, John Wayne.

Vittorio Veneto 14.30 »Il Gattopardo« Technicolor, Burt Lancaster, Claudia Cardinale.

Abbazia 14.30 »Il due colonnelli« Totò, Walter Pidgeon, Scilla Gabel.

Isole 15.00 »La stella di fuoco« Technicolor, Elio Presley.

Marconi 14.30 »Col ferro e col fuoco« Technicolor, Jeanne Crany, Pierre Brice.

Skeiden 14.00 »Il normanni« Orson Welles, Liana Orfei, Technicolor.

KINO »IRIS« PROSEK

predvaja danes, dne 26. t. m. z začetkom ob 16. uri Columbia film:

Un solo grande amore

(Ena sama velika ljubezen)

Dramatični - ljubezenski film!

Igrata: KIM NOVAK - YEFF CHANDLER

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

priredi naslednjo nedeljo, 3. maja ob 17. uri v Ljudskem domu v Krizmu

VESELI VEČER domačih viž in napevov

VESELI PLANŠARJI

iz Ljubljane

Pojeta Silva Vetrin in Janez Jeršinec

Humoristi KORI

Vstopnina 300 - dijaki 150 lir

Prodaja vstopnic eno uro pred začetkom pri blagajni dvorane.

VSE ZA KMETIJSTVO, VSE ZA INDUSTRIJO IN HIŠO

Zastopnik:

za STROJE »VERMOREL«

za PIPE NEMSKE in NA-CIONALNE

za VODNE STEVCE

za KMETIJSKE STROJE »NARDI«

za ENOCHIMICI »SCHIA-RATTI«

in čarpalke za vino Inox MANCARELLI

VSE ZA VINO: od trte do mize, zaokrožene nože, skarje, črpalke vseh vrst, stroji za vinske kleti, stroji za mašine, razni zamaški itd.

VSE ZA HIŠO: kopalne kadi, boilerje, pipe, varovalke, sanitarni material, pralne stroje, hladilnike, enajstne kuhinjske štečnike in opremo.

U. BAZZANELLA

TRST, ULICA F. VENEZIAN 5

TEL. 24-197

KINO »ŠKEDENI«

predvaja danes, dne 26. t. m. z začetkom ob 14. uri barvni film v cinemascope:

»I NORMANNI«

(Normani)

Igrata: ORSON WELLES, LIANA ORFEI

KINO «ROSANDRA» BOLJUNEC

predvaja danes, dne 26. t. m. z začetkom ob 18. uri Cinema-scope - Eastmancolor film:

«I CANNONI DI NAVARONE»

(Topovi v Navaronu)

Igrajo: GREGORY PECK — DAVID NIVEN — ANTHONY QUINN

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, dne 26. t. m. z začetkom ob 16. uri barvni film v cinemascopu:

La battaglia di Maratona

(Bitka pri Maratonu)

Igrata: STEVE REEVES in MYLENE DEMONGEOT

Goriško-beneški dnevnik

ENOTNI KOT V BORBI ZA IDEALNE ODPORNIŠTVA

Veličastne proslave 25. aprila-praznika osvoboditve s številno udeležbo prebivalstva in oblasti

Venci ANPI, SKGZ in MI na glavnem pokopališču - Govora odv. Stiligoja in župana Gallarottija pri odkritju spominskih plošč v zaporih in na Gradu - Mogočna manifestacija v Trzinu, ki so se je udeležili številni Slovenci občine Doberdob na čelu z županom Andrejem Jarcem

25. april, praznik osvoboditve, ki ga letos praznujemo skupno z 20-letnico pričetka odpora proti nacifascizmu v Italiji, smo letos praznovali v Gorici in na Goriškem na najbolj slovesen način, prežet z enotnimi čustvi širokih plasti našega prebivalstva. Prvič, odkar je utihnila pesem zmagovalnega orožja, so se okoli idealov, ki so vodila ljudi najrazličnejših političnih prepričanj v borbo za svobodo in demokracijo, ti ljudje rami ob rami zbrali na enotnih manifestacijah, da bi poudarili trajno vrednost ter globok pomen odpravnosti gibanja. Voljo po enotnosti ocenjevanja slavne preteklosti in po uresničevanju izročil, ki nam jih je zapustilo občestvoško gibanje za osvoboditev izpod okupatorskega jarma nacizma in fašizma, je letos v hvalne vredni pobudi pokazala tudi goriška občinska uprava, ki je z manifestacijama v goriških sodnih zaporih in na Gradu obrnila nov list v gledanju na odpravnost in na ljudi, ki so pod fašizmom in ob samem njegovem propadanju bili tvorniki naše demokracije, ureditve ter graditelji temeljev za vedno boljši družbeni red v Italiji.

Svečanosti
v zaporih
in na Gradu

Na dvorišču sodnih zaporov je po odkritju spominske plošče v ime-

nu vseh tistih, ki so bili tam zaprti v dobi med obema vojnama in med zadnjo vojno, spregovoril odvetnik Stilič, ki se je zahvalil županu dr. Gallarottiju, odbornikom in svetovalcem za namestitve plošče ter se spomnil vseh tistih, ki so v teh zaporih našli žalostno gostišče, ker so se borili za ideale pravičnosti in svobode. Na Gradu na kraju, kjer so nacifasisti streljali partizane, talce in rodoljube slovenske in italijanske narodnosti, se je zbrala, kakor tudi že v zaporih, številna množica predstavnikov partizanskih organizacij. Prisotni so bili vsi najvišji predstavniki oblasti s prefektom, kvestorjem, pokrajinskim predsednikom, županom, odborniki in svetovalci, predstavniki številnih ustanov itd.

Ob odkritju spominske plošče ustrelenim žrtvam je imel župan pomemben nagovor, v katerem je poudaril, da so pred tem židovi v nesrečnih vojnih zarah padli ljudje brez imen, čestokrat v cvetu mladosti. Potem ko je dejal, da je malo mest, ki bi doživela v tem stoletju toliko bolnih dni, je dr. Gallarotti dejal:

«Bolečina daje ljudem moč; mogoče zato, bolj kot ostala, to mesto, ki je desetletja blažilo posledice odprtih ran, danes gleda z okrepljenim upanjem in voljo na prihodnost miru in sožitja med ljudstvi, zakaj v mirni bodočnosti more končno to mesto pokazati svoje najboljšie sile, uveljaviti svoja prizadevanja v tekmovanju, ki naj omogoči otrokom bolj človeško življenje.

Župan je nadalje omenil enotne težnje najboljših ljudi našega mesta, ki so se kot po vseh krajih Italije borili proti razraščanju fašistične politike, da bi vrnilo državi, z revolucijo političnega in družbenega življenja, civilni napredek in spoštovanje pravic ljudi. Sledilo so recitacije pism na smrt obojenih, objavljenih v lepo urejeni publikaciji goriške občine ob letošnjem prazniku osvoboditve, pism, ki jih je z občutkom prebral Ubaldo Agati.

SPOROČILO MINISTRA PIERACCINIJA

Državni prispevek 100 milijonov za kanalizacijo v Gorici

Pomoč je odobrena tudi za Ronke, Krmin, Štarancan in za druge občine

Tiskovni urad pokrajinske federacije PSI za Goriško sporoča: Včeraj je minister za javna dela socialist Pieraccini brzojavno sporočil, da je bila ugodno rešena zadevna prošnja goriške občine za pomoč pri kanalizaciji. Obdobilo Gorici 100 milijonov lir državnega prispevka za izvedbo kanalizacijskih del, ki so v načrtu na področju goriške občine.

Prav tako je bilo ugodno prošnjam nekaterih drugih občin. Tako je za Ronke odobrenih 8 milijonov podpora za popravilo kanalizacije ter 60 milijonov lir za napeljavo vodovoda; občina v Krminu bo prejela 30 milijonov državnega prispevka za ureditev ob-

slovesnosti je prisostvovala tudi častna straža vojakov.

Venci ANPI, SKGZ in MI na partizanskih grobovih

Na glavnem pokopališču so številni zastopniki ANPI, SKGZ in Mladinske iniciative položili tri lepe vence na partizanske grobove padlih partizanov in ustrelenih talcev (tudi prebivalcev požgane vasi Ustje na Vipavskem) ki so raztreseni po raznih krajih pokopališča. Vodila jih je Genovefa Brajnik, ki ve za vsak grob, kdo je pokopan v njem, in kateri gre vsa zahvala, če so bili ti grobovi predmet tolikšne pozornosti, da so ostali nedotaknjeni vse do danes. Letos je občinska uprava te grobove lepo očistila in okrasila s cvetjem.

Množično zborovanje v Trzinu

Na Trgu Unità v Trzinu je bilo večeraj popoldne osrednje zborovanje partizanskih organizacij, na katerem so bili prisotni številni župani naše pokrajine, ni pa bilo župana iz Trzina, ker se občinska uprava ni odzvala povabilu organizatorjev na skupno proslavo. Množičnega zborovanja se je udeležilo tudi številno zastopstvo občine Doberdob z županom Jarcem, ki je prinesel s seboj transparent, na katerem je bilo v obeh jezikih napisano, da je v zadnji voljni padlo za svobodo 72 partizanov te občine.

To je daleč največji delež (za osvoboditev je padlo nekaj nad 6 odstotkov prebivalstva) izmed vseh občin naše pokrajine.

Član pokrajinskega odbora ANPI Piero Giordani je predstavil uradno govornico poslanko Gino Borellini, invalidko ter odlikovano z zlato medaljo za smrt obojenih, objavljenih v lepo urejeni publikaciji goriške občine ob letošnjem prazniku osvoboditve, pism, ki jih je z občutkom prebral Ubaldo Agati.

torju. Danes v mestih Emilije in istih govorniških tribunah skupno govorijo o idealih odpravnosti komunisti in demokristjani, samo tu, v Trzinu, mestu, ki je odlikovano s srebrno medaljo, se praznuje odpravnost na sprejem v prostorih županstva, ob prisotnosti pešice ljudi, kar je v odločnem nasprotju z enotnostjo in množičnostjo, osnovnima značilnostima oboroženega odpora.

Množica je po zaključnem zborovanju v povorki odšla na glavno pokopališče, kjer so položili vence na grobove padlih za svobodo in napredek.

Drevi ob 21. uri bo pod okriljem goriške občine v dvorani Unione Ginnastica Goriziana predstava «Era la Resistenza 1922-1945».

Minister Preti jutri v Gorici

Minister za reformo uprave Luigi Preti, ki bi moral priti že pretekli petek v Gorico, pa je moral svoj prihod odložiti zaradi vladne seje, bo prišel jutri. Ob 18.30 bo govoril v okviru predvolilne kampanje za PSDI v dvorani Petrarca o krizi v državni upravi.

Deželno zborovanje mladih nogometašev

Včeraj se je sestalo v Gorici nad 400 delegatov deželne zveze mladih nogometašev, da bi se na deželnem zborovanju pogovorili o problemih svoje kategorije.

Po cerkvenem obredu v cerkvi na Trzinu, se je začelo ob 10. uri v dvorani deželnih stanov na goriškem gradu zborovanje, kjer sta najprej pozdravila kongresista župan dr. Gallarotti in predstavnik goriške Pro loco dr. Formentini, ki sta poudarila važnost mladinskega športa. Nato sta bili podani poročila o mladinskem odseku v FIGC, ter poročila o športu in mladinskem nogometašu. Po poročilih se je razvila debata, pri kateri so podrobneje obravnavali vprašanja mladinskega nogometa v naši deželi in na splošno.

Po zakuski, ki jo je priredilo kongresistom goriško županstvo, so imeli gostje prost popoldan, ki so ga izrabili za ogled mesta in bližnje okolice.

Ogenj v poštnem nabiralniku

Sinoči okrog 9. ure so mimoidoči opazili, da prihaja dim iz pisemskega nabiralnika na hiši št. 5 v U. Brigata Casale v Gorici. Ker je bilo očito, da gori v nabiralniku, ki je poslal poštno upravo, ki je poslala uslužbenca s ključem. Odprli so nabiralnik in ugotovili, da si je nekdo privoščil neslano šalo in vrzel gorčični opekorek v nabiralnik, kjer so se vnela pisma in razglednice. Gasilci so brž pogasili ogenj vendar je bilo kakih deset pism uničenih.

DEŽURNA CVETILARNA

Danes 26. aprila bo v Gorici odprta cvetličarna VOIGTLANDER, ul. IX. avgusta št. 3, tel. 24-33.

Zupan dr. Gallarotti govori ob odkritju spominske plošče ustrelenim protifašistom na Gradu

Plošča na grobu partizana Simčič iz Brd, ki so ga Nemci ustrelili na Gradu, kjer so večeraj zjutraj svečano odkrili spominsko ploščo

NA DEŽELNEM ZBOROVANJU V TRZINU

Gostinci napovedujejo stavko za dosego svojih zahtev

Stavka bo v deželnem obsegu in bodo njen datum določili kasneje

Na sedežu zveze trgovcev v Trzinu se je sestal v petek večer deželni odbor zveze gostilničarjev (FIPE), da bi proučil nekatere važne probleme te kategorije.

Ob zaključku seje so soglasno odobrili posebno resolucijo, v kateri navajajo, da so temeljito proučili položaj te kategorije s posebnim ozirom na davčna bremena, ki jih bolj težko kot pa druge trgovske kategorije. Posebni so nujni ukrepi od strani vladnih organov za premostitev sedanje krize in ki naj zajamčijo vsaj minimalno stabilnost pri dohodu. Zborovalci se pridružujejo brez pridržkov vsedrжавnemu programu zahtev kategorije gostincev, predvsem kar se tiče odprave davka na obrtnico, odprave davka na aparate za ekspresno kavo, določila pravilne najemnine za javne lokale, odpravo obratov, ki niso v redu z rekviziti, strogo upoštevanje obstoječih zakonov pri izdaji novih obrtnic in ureditev delovanja avtomatčnih naprav v gostinskih obratih na osnovi vsedravnih razpredelnic.

Te zahteve so bile postavljene že prejšnjo zimo pa do danes še ni bilo sprejete niti se ni o njih razpravljalo. Zato so sklenili, da bodo te svoje zahteve podprli s javnimi protesti in če bo potrebno bodo organizirali tudi deželno stavko gostinskih obratov.

Vodstvo je obljubilo, da bo pravočasno obvestilo pristojne organizacije glede datuma za tako stavko.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna ALESANI, ul. Carducci, tel. 22-68.

PROSVETNO DRUŠTVO «BRIŠKI GRİČ» - ŠTEVERJAN

prireditelj DVORU 3-dnevno praznovanje 1. MAJA s sodelovanjem ansambla iz Ljubljane

«VESELI PLANŠARJI»

PROGRAM:

Petek, 1. maja — ob 15.30 koncert VESELIH PLANŠARJEV z nastopom humorista Korla
— ob 18. do 24. ure PLES ob zvokih VESELIH PLANŠARJEV
Sobota, 2. maja — ob 18. do 24. ure

PLES

Nedelja, 3. maja — ob 15. uri tekmovanje v briškoli
— ob 18. uri nastop FOLKLORNE SKUPINE iz Ločnice
— ob 20. do 24. ure PLES vmes tekmovanje v twistu

V okviru prvomajskega praznovanja prireja odbor vinogradnikov iz Števerjana, Oslavja in Pevine

RAZSTAVO VINA

Od 1. do 4. maja v veliki kleti posestva baronice Tacco v DVORU. Razstavlja 15 vinogradnikov. Otvoritev razstave bo 1. maja ob 11. uri ob igranju godbe na pihala iz Doberdoba.

Vijudno vabljeno!

L. 895.000

VOLKSWAGEN 1200

AUTO SACCHETTI
Lastnik L. Sacchetti

GORICA, ul. G. Cascino št. 7, tel. 20-69

INTEREVROPA KOPER

MEDNARODNA SPEDICIJA in TRANSPORT

KOPER tel. 21630
telex 03-517

Nudi svoje usluge za mednarodno spedicijo in transport s svojimi kamioni in skladišči • izvršuje redni zbirni promet z vsemi evropskimi centri booking ladijskega prostora • Kvantitetni prevzem blaga • Posluje na mednarodnih velesejnih in izložbah s svojo specializirano filijalo • Transit reexport • Import - Export loco in darilne pošiljke • Filijale: Ljubljana, Sežana, Maribor, Zagreb, Beograd, Novi Sad, Subotica, Zrenjanin in Reka • Izpostave: Kozina, Nova Gorica, Jesenice, Prevalje in Sarajevo

Radio Trst A

8.00 Koledar; 8.30 Poslušali boste; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Zbor; 10.00 Maša, nato Orkester Van Dam; 11.45 Oddaja za najmlajše, nato Harmonikarka Yvette Horner; 12.00 Slov. nabožna pesem; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.10 Jam session; 15.30 Radijska novela, nato «The Medallion strings»; 16.30 Popolninski koncert; 17.45 Plesna jankarja; 18.30 Kino, večerji in dneves; 19.00 Sonate a tre Arcangel Corellija; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Operetna fantazija; 20.00 Sport; 20.30 Iz slovenske folkloze; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 F. Mendelssohn-Bartholdy; Simfonija št. 4; 22.45 Jazz.

Radio Trst B

7.15 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 8.40 Domače viže; 9.00 Reportaža; 9.15 Zbavni zvoki; 9.45 Zbor tovarne pohištva iz Nove Gorice; 10.00 Prenos RL; 10.30 Baletna glasba; 11.00 Laha glasba; 11.30 Reportaža; 11.50 In 12.50 Glasba po željah; 12.35 Znanstvenopolitični pregled; 13.30 Sosedni kraji in ljudje; 14.00 Glasba po željah; 15.15 Orkester Rudi Risavy; 15.30 Domače pesmi in melodije; 16.00 Prenos RL; 19.00 Sportna nedelja; 19.10 Glasbene medigre; 19.30 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba; 23.00 Prenos RL.

Koper

7.15 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 8.40 Domače viže; 9.00 Reportaža; 9.15 Zbavni zvoki; 9.45 Zbor tovarne pohištva iz Nove Gorice; 10.00 Prenos RL; 10.30 Baletna glasba; 11.00 Laha glasba; 11.30 Reportaža; 11.50 In 12.50 Glasba po željah; 12.35 Znanstvenopolitični pregled; 13.30 Sosedni kraji in ljudje; 14.00 Glasba po željah; 15.15 Orkester Rudi Risavy; 15.30 Domače pesmi in melodije; 16.00 Prenos RL; 19.00 Sportna nedelja; 19.10 Glasbene medigre; 19.30 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba; 23.00 Prenos RL.

Nacionalni program

6.30 Vreme na italijanskih morjih; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.10

Ital. televizija

10.15 Kmetijska oddaja; 11.30 Nabožna oddaja; 16.00 Neposredni prenos športnega dogodka; 18.00 Program za najmlajše; 19.00 Dnevnik; 19.20 Registriran športni dogodek; 20.15 Sportne vesti; 20.30 Dnevnik; 21.00 Victor Hugo; «Bednik»; — četrto nadaljevanje; 21.55 Knjižne novosti; 22.40 Sportna nedelja in dnevnik.

DRUGI KANAL

18.00 D. Falconi in O. Biancoli: «Alla moda»; 19.40 Rotocalchi in poltrona; 21.00 Dnevnik; 21.15 Sportne vesti; 22.05 «Za-bum».

Ponedeljek, 27. aprila

8.30 Sola; 17.30 Program za najmlajše; 18.30 «Nikoli ni prepozno»; 19.00 Dnevnik; 19.15 Glasbeni karnet; 20.00 Sport; 20.30 Dnevnik; 21.00 TV tednik; 22.00 TV zgodba; 22.25 Simfonični koncert; 23.00 Dnevnik.

Jug. televizija

9.30 Kmetijska oddaja; 10.00 «Plutov dan», risani film; 11.00 «Otroci pojo 64», prenos festivala otroških pesmi; Sportno popoldne; 18.30 «Denis in škoric», filmska zgodba; 19.00 Sportna poročila; 19.10 «Osmišljena puška», western film; 20.00 Nedeljski TV dnevnik; 20.45 Pero Budak; «Metelj»; 22.30 Poročila.

Ponedeljek, 27. aprila

17.30 Angleščina; 18.00 Film o Moskvi; 18.30 Poročila; 18.35 «AMO 3003»; in «Prebrisani Jurček», dva slovenska lutkovna filma; 19.10 Slovenska seja gl. odboja SZD; Slovenije; 20.30 TV dnevnik; 20.30 «X-25 javlja»; slovenski film; 22.00 Jazz na ekranu; 22.30 Poročila.

Najtanjša ura, kar jih je - milimetrska -

SUPER ŠVICARSKE MARKE

"DARWIL"

SUPER THIN

LUIS D'OR

OPOZORILO vsem, ki so obiskali ZAGREBSKI POMLADANSKI VELESEJEM, da imajo pravico do izžrebanja 100 luksuznih "DARWIL" ur na podlagi vstopnice. — Datum žrebanja bo javljen po zaključku velesejma.

ŠPORTŠPORTŠPORT

Včeraj zjutraj ob polni udeležbi na stadionu «Prvi maj»

Najmlajši otvorili namiznoteniški turnir za letošnjo «nagrada Bora»

«Comme il faut» namiznoteniški turnir za «nagrada Bora», ki se je začel včeraj zjutraj s spopadi najmlajših in se bo nadaljeval s finalnimi srečanji v vseh tekmovalnih skupinah. V častnem odboru turnirja najdemo imena predsednika pokrajinske uprave dr. Giordana Deliseja, tržaškega župana dr. Maria Franzila, predsednika italijanske namiznoteniške zveze dr. Filipa Dragotta, njenega podpredsednika Giusta Merliuzija, člana zveze in delnega komisarja FIN inž. Alessandra Cambiaso, podpredsednika Slovenske kulturne gospodarske zveze Borisa Raceta in tržaškega občinskega svetovalec SSL dr. Teofil Simčiča. V vodstvenem odboru pa so predsednik Bora Dušan Kosuta, tajnik športnega združenja Odo Kalan in namiznoteniškega odbora N. Patrizio.

Za pred začetkom se je zbralo v okolišnih pripravljenih dvorani stadija «Prvi maj» izredno število mladih igralcev, med katerimi so zaradi oranznih trenerk izstopali člani tržaške Soffite. Medtem ko sta imela član rojanskega Doma Fabjan in igralec goranske Audax Autolitano čast, da se spoprimeta v otvoritveni tekmi turnirja, so začeli prihajati tudi drugi, že prijavljeni udeleženci. Prišli so tudi člani Olimpije iz Ljubljane z državno prvakinja Percevo na čelu, medtem ko so za Terana objubil, da bo v Trstu v popolnanski urah. Tudi Tosetto, ki je v prvi izvedbi Borovega turnirja osvojil pokal našega dnevnika, se je skupno z znanec iz prejšnjega tekmovalnega Muzium pripeljal iz Turina v naše mesto. Oba sta bila veselo razpoložena in pripravana, da se bosta tudi tokrat izkazala, pa čeprav je letos konkurenca, zaradi prisotnosti odličnih ljubljanskih in švicarskih Mariottija, da ne govorimo o ostalih italijanskih igralcih, brez dvoma velika.

Pogled na otvoritvene spopade letošnjega mednarodnega turnirja za «nagrada Bora», ki se je včeraj začel na stadionu «Prvi maj».

rih okoli vsake mize je potekalo brezhibno in brez nepotrebnih pavz. Mladi namiznoteniški igralci, eden od katerih je bil le za glavo višji od mize, so se z vso vpletenostjo, ki jo zahteva tak mednarodni turnir, vrgli v prve izidilne borbe. Najbolj si je izkazal Slovenec Kruc, ki si je s sproščeno igro privoščil mladega in neizkušenega borovca Mora. In še nekaj: igralci iz Kopra in s Škofiji niso prišli na tekmovalno, kar pomeni, da so mladi igralci izgubili vse tekme p.f. Ni izključeno, da bodo prišli danes in se bodo udeležili tekmovalnega v članskem razredu. Iz Nove Gorice pa je tamkajšnji klub z obveščanjem pisemno odklonil vabilo, ker so igralci zaposleni s tekmi na jugoslovanski pokal. Popoldne se je v dvorani zbralo veliko število gledalcev, ki so zasedli vse razpoložljive prostore okoli in okoli ograjenega tekmovalnega prostora. Ker so šibkejši igralci izpadli, so tudi borbe pridobile v zanimivosti, kar pomeni, da bo dobil po izpadu domačinov, mednarodno obeležje, ki je razvidno tudi iz zastav Italije, Jugoslavije in Švice, ki so v dvorani v čast igralcev in ki gledalca, že takoj ob vstopu v dvorano, opozorijo da so na letošnji brez dvoma največji tovrstni prireditvi v Trstu.

Izide važnejših dvojbojev objavljamo na II. strani dnevnika.

DANASNI SPORED
ob 9.00 — nadaljevanje tekem prve dne
— tekmovalje parov
— ženski turnir
od 13.00 do 15.00 odmor
od 15.00 nadaljevanje tekmovalja do zaključka.

SZ BOR ATLETIKA
Jutri, 26. t. m., bodo nastopili na atletskem mitingu v Trstu atleti Cesar Vojko, Sedmak Emil, Svab Dušan in Kapotec Mario. Začetek tekmovalja ob 8.30 na občinskem stadionu Valmaura.

ODBOJKA
Bor in Kras na promocijskem prvenstvu
Včeraj se je začelo promocijsko prvenstvo v odbojki, kjer nastopata tudi mladi šestorki tržaškega Bora in zgoriškega Krasa. Izid prvih tekem obeh slovenskih moštvo so naslednji:

Bor - Kras 2:0 (15:3, 15:6)
CRDA - Kras 2:0 (15:3, 15:3)
Bor - VIS 2:0 (15:3, 15:8)

Gostilna «Maček»
LJUBLJANA
Čankarjevo nabrežje 15-17
Vas vabi na razne primorske in druge specialitete ter se priporoča za cenjeni obisk!

KOLESARSTVO
LIVORNO, 25. — Član kluba Carpano Zancanaro je danes zmagal v kolesarski dirki po Toskani. Kolesar je prišel do cilja s precejšnjo prednostjo. Za njim sta se uvrstila Poggiali in A. Moser.

in kurir odinila v štab zagrebskega oddelka naslednje noč... Smrt fašizmu — svobodo narodu! — Komandant divizije.

XI.

KJE JE KAPARA, KADAR GRMI, KJE PA, KADAR PRIPEKA? ALI JE MATI RES ODLOŽILA KAPARO NA NAPACEM MESTU NA SVETU? MIMOHOOD DIVIZIJE: KAJ MISLI KAPARA O POSAMEZNIH BRIGADAH IN KAJ O PRATEŽNIH DELIH STABA DIVIZIJE? ALI JE TREBA POSTAVITI INTENDANTE PO VOJNI PRED SODIŠČE ALI PA JIH JE TREBA TAKOJ ZASTRUPITI? DIVIZIJA IZKAŽE ČAST KAPARI IN ON PREZIVLJA NAJLEPSI DAN SVOJEGA ŽIVLJENJA. LEPE SANJE PUKOMI-TRALJEZCA VERIGE MARTINA ZAGOTAVLJAJO KAPARI MIRNO IN BREZSKRBNO POT V ZAGREB. PA POTEM, KAJ SE JE ZGODILO POTEM...?

Zapustil je štab in odkorakal v temo. Noč je bila vlažna, sanjava in tiha kakor črna dobrodušna krava, ki se je malo prej prevallala z enega kraja Zagorja na drugi in zdaj mirno prežvekuje ravnokar minulo bitko. Nikjer glasu. Tudi petlini, ljudje in psi spijo. Samo Kapara še tava po cesti, mukoma vlačil noge iz blata, spotika se, opotelega se in kolne. Obupno izžrepan od trudnosti in nespanja ponavlja venomer isto misel: domov, čimprej domov...

Domov...? Kje je zdaj njegov dom? Ali je trčila lesenjača v rojstni vasi pod Grmečem v Bosni, ali kakšna vas na osvobojenem delu Kalnika, ali je njegov dom senik tu v Zagorju,

NOVA GORICA — Telefon 20-44
opravlja kvalitetne, hitre in varne prevoze potnikov in tovora doma in v inozemstvu. Informacije dobite v naših poslovalnicah v Novi Gorici, Tolminu, Ajdovščini, Postojni in Sežani. — Turistična agencija «Izletnik» s poslovalnicama v Novi Gorici in Bovecu vam hitro in solidno organizira izlete po Jugoslaviji in inozemstvu.

LJUBLJANA, Dalmatinova 13, tel. 37-110
Hotel «TURIST» se priporoča cen. gostom za obisk v sodobno urejenih hotelskih sobah in restavraciji, ki ima priznano mednarodno kuhinjo in domače specialitete. Cenjene goste vabimo, da obiščejo tudi naš obrat RESTAVRACIJE «ZLATOROG», ki nudi predvsem specialitete iz divjadi in obrat «DALMACIJA», ki nudi ribe pripravljene na vse načine.

LJUBLJANA
Vojakova 1
Telefon 30-555
Telegram: LEVHOTEL
LJUBLJANA
«A» kat.
209 sob s kopalnico, restavracija, terasa, dancing kavarna, aperitiv bar, slaščičarnica, poslovne in klubske sobe, sale za bankete in konferenčne, lastne garaže in prostor za parkiranje, hladilnice za divjačino in boksi za pse
Novo — moderno — luksuzno

HOTEL CELEIA
CELJE — tel. 2041, 2042 SE PRIPOROČA

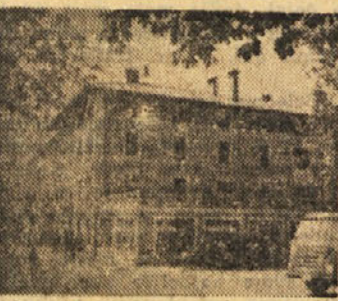
Hotel BELLEVUE
LJUBLJANA — Tel. 33-133
priporoča cenjenim gostom domačo in mednarodno kuhinjo — Terasa — Vrt — S teraso lep pogled na Ljubljano

Obiščite zdravilišča
ROGAŠKA SLATINA, LAŠKO, RIMSKE TOPLICE

Rogaška Slatina zdravi bolezni prebavil, ledvice in jeter, Dobra ženska in manjše bolezni. Laško reumatizem in rehabilitacija invalidov — Za izlet priporočamo tudi prekrasno Logarsko dolino — Informacije in prospekte dobite pri tržaških potovalnih uradih Aurora, Utat, Paterniti ali pri Tourist Office — Celje

GRAND HOTEL «UNION»
Tel. 20-750, 21-742
s svojo restavracijo in senčnatim vrtom, kavarno in hotelom, se priporoča cenjenim gostom

Obiščite najlepše podzemsko čudo na svetu
POSTOJNSKO JAMO
Obiski vsak dan ob 8.30, 10.30, 13.30, 16. in 18. uri
Izradni obiski po dogovoru z upravo
Obiščite tudi Škojancsne jame pri Divači
Obiski ob 10. in 15. uri vsak dan

HOTEL KRN
TOLMIN — TEL. 39
Prvorazredna restavracija, udobne sobe, terasa, specialitete na žaru in dobra kuhinja. Ob sobotah in nedeljah ples. Vljudno se priporočamo

HOTEL «KRAS» POSTOJNA
TEL. 100
nudi vse hotelske usluge in se priporoča za cenjeni obisk

PARK HOTEL GORICA
NOVA GORICA — Tel. 20-61, 20-32
s svojimi obrati restavracijo, kavarno. Prvorazredna kuhinja. Ples vsak večer razen ponedeljka. V primernih dneih je ples na vrtu.

Hotel TRIGLAV Koper
Tel. 16 — Prvorazredna restavracija, udobne sobe, terasa, zimski vrt, nočni bar s programom. — Priporočamo svoje obrate Giusterno z olimpijskim bazenom in restavracijo «Rikana», s specialitetami, postvrmi in rečnimi raki

ALP HOTEL HOTEL KANIN HOTEL GOLOBAR
nudi vse hotelske usluge. Priznana domača in inozemska kuhinja. Telef. 21 in 51
Priporočamo tudi obisk hotela «Planinski oreli» v Trenti in gostišče v Soči in Logu pod Mangartom

HOTEL GALEB RIBJA RESTAVRACIJA KAVARNA LOŽA RESTAVRACIJA TAVERNA
Priporočajo svoje gostinske usluge — Cene zmerne

Pod zdravstvenim nadzorstvom ponovno vsakodnevno poslujejo sve-toznanne moderne rekonstruirane morske termalne kopeli
PALACE HOTELA V PORTOROŽU
Indikacije: revmatična obolenja, ženske bolezni, obolenja dihalnih organov — Na razpolago: Tople morske kopeli. Kopeli z morsko slano. Masaže, inhalacije, blatne obloge, blatne kopeli — Vse informacije v upravi Palace hotela, Portorož, tel. 73145

HOTEL «SLON»
LJUBLJANA Titova 10, tel. 20-644, 20-645 (Jugoslavija)

Opozarjamo spoštovano javnost na naše usluge, ki jih nudimo v kletni restavraciji, kjer si lahko strežete s hladnimi in toplimi malicami, kosilom in večerjo iz domačih specialitet po zelo pristopnih cenah.
Hotel Vam nudi 177 modernih ležišč. V moderno urejeni hotelski restavraciji Vam nudimo vse domače in tuje specialitete. Dnevno večerni koncert v kavarni. V nočnem BARU se lahko vsak večer zabavate ob prijetnih zvokih in mednarodnem artističnem programu
Sprejemamo rezervacije za manjše in večje družbe. Tel. 20-641-44

HOTEL «JELOVICA» - BLEDE - TEL. 316

BLEDE vabi
Hoteli ob jezeru, obnovljeni blejski grad z restavracijo, festivali, dnevna glasba in ples, pravičnice izletniške točke in druga razvedrila ter dolinarjenje po jezeru

PARK HOTEL BLEDE
Telefoni 284 - 338
200 ležišč, restavracija, kavarna, nočni bar
Hotel odprt celo leto.
V sestavi Park hotela je tudi Sporthotel na Pokljuki in Izletniški dom v Ribnem. Vsi obrati poslujejo celoletno

Izkoristite vaš izlet za ogled izvirkov VIPAVE
V HOTELU VIPAVA in v GOSTIŠČU
OB IZVIRU vas prijetno postrežejo

HOTEL ADRIA
ANKARAN (bivši S. Nicolò) Telefon 74-112
bo odprt od 1. maja dalje skozi celo leto

T. G. P. - METROPOL
PIRAN — Telefon 73-313
vabi na odlične specialitete in izbrane pijače v vseh svojih obratih: nočni bar «Tri papige» v Piranu z mednarodnim artističnim programom, odprt je vsak dan razen srede. Priporočamo novo restavracijo «Lucija» pri Portorožu

SPLOŠNA PLOVBA - PIRAN
vzdržuje z modernimi tovornimi potniškimi ladnjami
redno progo Jadran Južna Amerika - via Zahodna Afrika (Rijeka - Split - Napoli - Genova - Marseille - Casablanca - Dakar - Conakry - Takoradi - Tema - Rio de Janeiro - Santos - Montevideo - Buenos Aires) Redno linijo okoli sveta (iz Jadrana v Indijo - Indonezijo - Japonsko - ZDA Zahodna afriška obala - sredozemske luke) TER NUJI

ladjske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladnjami od 8000 do 18.000 ton nosilnosti. — Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja «Splošna plovba». Piran, Zupančeva ul. 24, in na naše agente po vsem svetu Telegrami: Plovba Piran Telef. 035-22, 035-23, Telefoni: 73470 do 73477.

JOŽA HORVAT: Maček pod šlemom

— Tovarš komandant, ko mi že posvečate toliko skrbi, ko si me že iz same ljubezni izročili Paveličevim policijskim agentom in me ustrelili v kakšni stranski ulici, prosim te, dokler sem še živ, prosim te za tisto ploščo, za tiste besede, ki jih misliš vklesati... Nocoj v predhodnici sem ravno o tem razmišljal, kaj bi želel, da se mi napiše na grob. Trudil sem se, premetaval besede, pa nisem zložil nič pametnega. Zdad, ko sem te poslušal, se mi je posvetilo. Nikar nič ne piši o krvavih fašistih in temu podobnih! Vkllesi mi daj samo nekaj preprostih besed!

— Katerih? Kakšnih besed? — se pozanima komandant.
— Daj mi napisati: «Tu je padel vojak, ki ga je komandant imel preveč radi» Nič drugega. Vse drugo je odvrat. Tako... Kakor vidiš, imam šlem na glavi, karabinko v roki, torbico na ramenu, to je vse, kar imam, Tovarš komandant, pripravljen sem...

V tem hipu nekdo potkna na vrata. Vstopi kurir iz štaba divizije, vse moka, neprebran, droban, žalosten. Nekam razdvojen pozdravi komandanta, kakor da je on kriv za vse trpljenje divizije, in mu izroči pismo. Blagorje Kušlec pretrga ovojnico in bere: «Komandantu kaniške brigade. Nujno!!! — Zaradi pozne noči in bližine večjih sovražnih sil, bosta Kapara

gnezdo hiš, mreža ulic, križišče, zmešnjava. Zagreb... Nekje v tem labirintu ulic ga bodo gotovo prišli. Prepoznali ga bodo, odkrili, zavohali ga bodo policijski psi, zalajali bodo. Nekdo pa bo zavpil: — Glejte partizana! — In vsega bo konec. Ujeli ga bodo živega in obesili pri dohodu v mesto ali pa ga bodo ustrelili kar tam sredi ulice da bi jutri lahko nekdo postavil spominsko ploščo in napisal: «Tu je padel vojak, ki je predlogo živel...» In zaradi tega bo ob glavo? Zaradi nekaj usilnih do-mobranov, zaradi nekaj topov, za katere ali ne bi dovolj grnat ali pa jih bodo partizani izgubili ob prvem napraku? Varnost srečanju s sovražnikom. Kaj je Kaparovo življenje zares tako malo vredno v oči štaba divizije? Ali je Kapara z sedanjim borbo zaslužil, da mu Pavelič sredi Zagreba odere kožo?

Bliži skednja, kjer je spala prva desetnica, se prikaže iz teme vodnik Valek Golob Kakor da je na tem mestu čakal ravno njega, ga vodnik naglo vpraša:

— A ti si, Kapara? Dobro, da sem te srečal!

— Ne boš me dolgo srečeval — vzmevijo odgovori Ilja in obnane, da se vsaj za trenutke odpočije. — Kaj se je spet zgodilo?

— Nič se ni zgodilo... Ravno sem se namenil k tvojim na skedenj Treba bi bilo zamenjati Kobiljaša na straži... takoj tu zraven poti na koncu vasi. Hajdi, Kapara, pojdi ti!

— Jaz, deseter, jaz naj grem na stražo???

— Ti Vem, da si deseter, a imam razloge, da prosim ravno tebe.

— Ne morem, tovarš vodnik, ne morem. Nisem spal vso to noč, pa tudi prejšnjo ne in ne še prejšnjo. Na smrt sem zaspan in bom zaspan na straži, ne bom mogel vzdržati!

In stopil je dalje, da bi prišel do skednja in se umiril, pa ga vodnik spretno prestreže in zadrži z roko:

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECUCHI 6 II TELEFON 93-808 in 94-638 — ZOSTRA: PIRAN 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 II Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Telefon 32-338 — NARUČNINA: mesečna 800 lit — Vnaprej: certifikat 2250 lit. polletna 4400 lit. celoletna 7700 lit — SFRJ v tednu 20 din mesečno 320 din — Nedeljske: posamezna 40 din, letno 1920 din polletno 960 din, retitorno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Prst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 1/1, telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 900146336 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stupa: trgovski 150, finančno upravni 250, osmrtnice 150 lit — Mali oglasi 40 lit beseda — Oglasi tržske in goriske pokrajine se naročajo pri upravi — Iz vsen drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst